

International Air Transport Association

يەكئىتى نپۇدەولەتى بۇ گواستنهوى ئاسمانى

الاتحاد الدولي للنقل الجوي

گواستنهوى رپوان و شمهك له جيهانله

﴿پیشہ کی﴾

شان به شانی دروستکردن و دامه زرانندی ICAO ریکخراوی فرینی شارستانی نیوددهولته تی (۱۹۴۵) بؤ ریکخستن و پیش خستن و چاودیبری کردن و گه شه سهندنی بواری فرین و نه و پیداو ایستیانه بوون که له خزمه تی مرؤف و سه لامه تی گهشت و گواستنه وهی دابن ریکخراویکی تری جیهانی دروست کرا بؤ ریکخستن کاروباری نه و کومپانیایانه کی که نه رکی گواستنه وهی ئاسمانی ریوا و شمه کیان جی به جی نه کرد و راره وه ئاسمانیه کانیاں وهک توریکی ئاسمانی به کار نه هینا ههروهه نامانجی نه و ریکخراوه بؤ نزیک خستن وهی گهلانی جیهان بوو به دهر له جیاوازی زمان و دراو ویاسا له گهل گه شه سهندنی بواری ئابوری کومه لگای مرؤفایه تی و فراهه م کردنی کایه یه کی ئارام و سه لامه ت بؤ فرؤکه کان و دهسته ی فرؤکه وان و گهشتیاران و کاللا و شمه که کانیاں ، له گهل نه وهشدا هاوکاری و هه ماههنگی دهزگا و ریکخراوه نیوددهولته تیهکانی تر که په یوهندی ئورگانیاں هه بوو به بواری گواستنه وهی ئاسمانیه وه وهک ﴿دهسته ی کەش ناسی جیهانی﴾ و ﴿دهسته ی گهشت و گوزاری نیوددهولته تی﴾ و ﴿دهسته ی په یوهندی به بی ته له کان﴾ له پیناو ئاسان کاری و نه انجام دانی گهشته کان که له پیناو سه لامه تی و خویش گوزهرانی مرؤفدا بییت.

ههروهه نه و ریکخراوه بتوانییت له نیوهنده جیهانیهکاندا نۆینه رایه تی سه رجه م نه و کومپانیا و دهستانه بکات که له ژیر چه تریدا کؤبونه ته وه و هه ول بدات کی شه کانیاں بؤ چاره سه ر بکات. گرنه گتر له وانیه سهروهه که باس کران بییت به ته واوکهری سی کوچکه ی فرین - فرؤکه خانه - فرؤکه که هه رسی پایه ی نه و سی کوچکه یه بی نه وی تر لاسهنگ نه بییت.

نه و ریکخراوه ش که له سالی ۱۹۴۵ دا دروست بوو له ژیر ناوی ﴿یه کیتی نیوددهولته تی بؤ گواستنه وهی ئاسمانیدا﴾ دروست بوو که به ئینگلیزی INTERNATIONAL AIR TRANSPORTION ASSOSICATION و به کورتکراوه یی به IATA و لوگو و بارهگا و په یروهی و دؤکومینتی تایبه تی خو ی هه یه به لام دانه براره له ریکخراوی فرینی شارستانی نیوددهولته تی ICAO .

لەم سەردەمەى ئىستاكە لە كوردستاندا فرۆكەخانەكانى كەوتوونەتە گەر و سىستەمى بەرئۆبەردنى وولات لەسەر بنەماى فیدرالى يە پيويستى سەردەمى ئىستای كوردستان وا ئەخوازيت كە هەريمى كوردستان هيليكى ئاسمانى نىشتمانى دابمەزىنيت وەك مافى ياساى هەريمى كوردستان بۆ ئەوەى بتوانيت هەم مافى دانانى مەرچ و خاوەندارىتى دابنيت بۆ ئەو هيلانەى كە لە كوردستاندا يان بۆ كوردستان گەشت دەكەن شان بەشانى هيلى ئاسمانى عىراق بەپىى ياسا هەم بتوانيت بە شيكى زۆرى گواستەوەى گەشتياران و شەمەك بگريته ئەستۆ لە فرۆكەخانەكانى كوردستانەوە .

كوردستان ئىستا لە نيوان چەندىن كيشەى ناوچەى دايە و جەمسەرى چەندىن هاوكيشەى سياسى لە كوردستانەوە سەرچاوەدەگریت و بۆ ناو عىراق و ناوچەكە كە پيويستە زۆر بە ئاگايى رەچاو بكریت ئەگەرەكان زۆرن ، ئەو بارودۆخەى كە لە ئىستادا هەيه زۆر جيا وازە لە بارودۆخى سالانى رابوردوو لە سەر هەموو ئاستەكان بۆيه دروست كردنى هيلى ئاسمانى كوردستان وەك هيلى ئاسمانى نىشتمانى بۆ هەريمى كوردستان پيويستى رادەبەدەرى سەردەمى ئىستای گەلى كوردستانە بەهيوای ئەو رۆژەى كە هيلى ئاسمانى نىشتمانى كوردستانيش ئالاکەى لە نيو ئالای كۆمپانياكانى گواستەوەى ئاسمانى بەشدار بووى IATA بەشەكيتەوە .

سوپاس

پيويستە سوپاسى بەرپرز ﴿كازم على مبارك﴾ راپويزكارى فرپن لە فرۆكەخانەى نيودەوئەتى سلیمانى بكەم بۆ هاوكارى كردنمان لە نامادەكردنى هەندىك لەبابەتەكان هەروەها ناشیبت ئەرك و ماندوو بوونى خاتوو ﴿میدیا نافع علی﴾ لەبیر بكەين بەسوپاسەوە لە نوسینەوە و رپك خستنى رەش نووسى كتیبهكە .

ئەندازيار

تاھير عە بدولا قادر

بەرئۆبەرى گشتى فرۆكەخانەى نيودەوئەتى سلیمانى

١ - ٨ - ٢٠١٥

پیشکش

(پیشکشہ بہ رُوحی پاکی ٹہو باوک و دایکہی پەروردمیان کردم)

ناوی کتیب - یه کیتی نیوده و له تی بو گواستنه وهی ئاسمانی

ئاماده کردن و وه پگپران - ئەندازیار طاهر عبدالله قادر

سال - ۲۰۱۵

تیراژ - ۱۰۰۰ دانه

له بهر پوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان ژماره ی سپاردن (۱۶۰۰) ی سالی (۲۰۱۵) ی پیدراوه

International Air Transport Association

IATA

يەكيتى نۆۋدەۋلەتى بۇ گواستنهۋەى ئاسمانى

سەرھتا و دروست بوونى IATA

رۇۋى (۲۸ / ئاب / ۱۹۱۹) لە كىشۋەرى ئەۋرۋپا يەكيتتەك دروست كرا بۇ مەبەستى رېكخستن و يەكخستن و چاۋدېرى كردنى كۆمپانىكانى گواستنهۋەى ئاسمانى بە ناۋى (يەكيتى نۆۋدەۋلەتى بۇ جموجۆلى ئاسمانى) (الاتحاد الدولي للحركة الجوية) كە تەنھا لە چوارچىۋەى كىشۋەرى ئەۋرۋپا كارەكانى جىبەجى ئەكرد بەلام دواى فراوان بوونى كاروبارى كۆمپانىكانى هېلى ئاسمانى و گواستنهۋەى ئاسمانى چالاكى ئەم يەكيتتە وردە وردە كەم بۆۋە بەلام تا سالى ۱۹۳۹ كارو چالاكىەكانى ئەم يەكيتتە بەلاۋازى ھەر بەردەوام بوو ، وە لە ئەنجامى جەنگى جىھانى دووم و كۆتايى هېنان بە كردهۋە جەنگىەكان و فراوان بوونى بەرچاۋى گواستنهۋەى ئاسمانى پېۋىستى كرد لەسەر ئاستى جىھانى رېكخراۋىك بېتە كايەۋە تابتوانرېت كارا تر و باشتر رېكخستن و چاۋدېرى كۆمپانىكانى هېلى ئاسمانى و گواستنهۋە بكرېت ئەۋە بوو لە شارى (ھافانا - كوبا)

رۆزى ۱۹ / ۴ / ۱۹۴۵ يەكۋىتەك پېكېنرا بە ناوى (يەكۋىتە نېودەولەتى گواستەنەوى ئاسمانى) (International Air Transport Association) بە كورتكراوھى بە چوار پېتى IATA نازەد دەكرىت بۇ باشتر پېكخستن و گەشەپېكردى ئەو ھېلە ئاسمانىانە و چارەسەركردى كېشەكانيان كە لەسەرەتادا (۵۷) كۇمپانىا لە (۲۱) وولاتا لە خۇگرتبوو ، ئەو يەكۋىتە جېگاي (يەكۋىتە نېودەولەتى بۇ جموجۇلى ئاسمانى) گرتەوہ .

يەكەم كۇنفرانسى يەكۋىتە IATA سالى ۱۹۴۷ لە شارى (رۇدېو جانىرۇ) بەرازىل بەسترا و بەشداربووان گەشىتنە دەركردى (۴۰۰) بېرار و حكومەتەكانى ئەو كۇمپانىيانەش جەختيان كرد لەسەر دانانى سىستېمىكى دادپەرورەانە و گونجاو بۇ نرخەكان لە جېھاندا .

لە دوايدا و بۇ پېكخستنەوى بابەتى نرخەكان وولاتە يەكگرتوہكانى ئەمريكا سالى ۱۹۴۸ سەرۇگارى پېكخستنەوى سىستېم و پېكارەكانى IATA ى كردهوہ .

ھەرچەندە IATA لە سالانى دوايدا كاروچالاكى زۇر كارېگەرى كرد لە بوارى گواستەنەوى ئاسمانى و رۇلى لەبەر چاوى بېنى لە چارەسەر كرىدى قەيرانى حكومەتەكان بەلام لەگەل ئەوہشدا IATA خاوەنى ھېچ دەستەلاتىك و ھېزىكى ياساى نەبووہ و نىہ .

نوسىنگەى سەرەكى ئەم پېكخراوہ لە شارى (مۇنترىالە) لە كەنەدا و نوسىنگەى جېبەجې كارەكەى (المكتب التنفيذى) لە شارى جنيف لە سويسرا دامەزراوہ چەند نوسىنگەيەكى ناوچەيش (مكاتب اقليمية) لە چەند شوېنىكى جېھاندا كرايەوہ وەك (عمان - برۇكسل - داکار - لندن - سنگافورا - واشنتون - رۇدېو جانىرۇ)

آیاتا — باره‌گای سهره‌گی / کهن‌دا مۆنتریال

ئامانجه‌کان له دروست بوونی IATA :

ئامانجی دروست کردن و پیک هینانی IATA له چهند خالهی خواره‌وه دا روون ده‌بیته‌وه :

أ . ریکخستنی ئارامی گواستنه‌وهی ئاسمانی بۆ بواری ئابوری که له به‌رژه‌وه‌ندی گهلانی جیهاندا بیته له‌گه‌ل ئامانجی آیاتا به‌دهست هینانی راده‌ی گه‌شه‌کردنی بازرگانی نیوده‌وله‌تی و چاره‌سهرکردنی کیشه‌کانی گواستنه‌وه بیته .

ب . به‌دییه‌ینانی ئامرازه‌کانی یارمه‌تی دان و هاوکاری نیوان کۆمپانیان و دام و ده‌زگاکانی گواستنه‌وهی ئاسمانی بیته بۆ ئه‌و کۆمپانیانه‌ی کارده‌کهن له بواری خزمه‌تگوزاری گواستنه‌وهی نیوده‌وله‌تی ئاسمانی .

ج . پته‌وکردنی هاوکاری و هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل ریکخراوی فرینی نیوده‌وله‌تی شارستانی (ICAO) و دام و ده‌زگا نیوده‌وله‌تی و ناوچه‌یی یه‌کانی تر که په‌یوه‌ندی راسته‌وخۆیان هه‌یه به بواری فرینی شارستانی و گواستنه‌وهی ئاسمانی .

کاره گرنگه‌کانی IATA:

پوخته‌ی ئەو کارانه‌ی که IATA له پیناویدا کار ئەکات ئەمانەن :

۱. سه‌لامه‌تی گواسته‌وه‌ی ئاسمانی / سه‌لامه‌تی گواسته‌وه‌ی ئاسمانی ده‌کریت به ئامانجی بنه‌رته‌ی ژماره (۱) له کاره‌کانی آیاتا وه ده‌زگای سه‌ره‌کی سه‌لامه‌تی ریک‌خراوی آیاتا ده‌زگایه‌که بۆ (ووردبینی ، پشکنین ، سه‌لامه‌تی ، کارکردن و به‌گه‌رخستن) که به‌کورت کراوه‌ی (IOSA) ناوده‌بریت کورتکراوه‌ی (IATA Operational safety Audit) ه .

له مانگی حوزه‌یرانی سالی ۲۰۱۴ ریک‌خراوی آیاتا ئەنجومه‌نیکی تایبه‌تی دامه‌زران بۆ دیراسه‌کردنی ئەو ریک‌کارانه‌ی ده‌کریت بۆ چاودیریکردن و به‌دواداچونی فرۆکه‌کان له کاتی گه‌شته‌کاندا و به تایبه‌ت ئەو کاردانه‌وه‌یه‌ی له ئەنجامی رپوداوی وونبونی فرۆکه مالیزیه‌که بوو (MHO7) له مانگی (مارتی / ۲۰۱۴) بئ ئەوه‌ی هیچ پاشماوه‌یه‌کی ئی بدۆزریته‌وه .

۲. ئاسایشی فرۆکه‌وانی شارستانی / له‌م ده‌یه‌انه‌ی دوایدا له‌به‌ر زۆری ئاسته‌نگ و ته‌حه‌داکانی تیروۆرستان و کرده‌وه‌کانیان پێویستی زیاتر دروستبوو بۆ ئاسایشی فرۆکه‌وانی بۆیه له‌م بواره‌دا هه‌ر وولاتیک یاسا و رینمایی و ریکاری تایبه‌تی بۆ خۆی دارشتوووه و جی‌به‌جی ئەکات بۆ پاراستنی فرۆکه‌خانه‌کان و پارێزگاری فرۆکه و هاوولاتیان و رپوان و گه‌شتیاران ئەوانه‌ی له‌سه‌ر فرۆکه‌کانی وولاته‌که سه‌فه‌ر ئەکه‌ن .

۳. ئاسانکاری کار/ له سالی ۲۰۰۴ ده‌ستکرا به‌جی‌به‌جی‌کردنی چه‌ند ریکاریک بۆ ئاسانکاری کار کردن له فرۆکه‌خانه‌کاندا به‌ده‌سپیکردنی به‌کاره‌ینانی تکتی ئەلکترۆنی و کارتێ سه‌ره‌که‌وتن به ژماره‌ی نه‌ینی له‌گه‌ل هه‌ندی ریکاری تردا که له ئەنجامدا سه‌رجه‌میان بۆ مه‌به‌ستی ئاسانکاری سه‌فه‌رکردنی هاوولاتیان بوو .

۴. پاراستنی ژینگه / ئەندامانی ریک‌خراوی IATA ریکه‌وتن له‌سه‌ر ئامانجه سه‌ره‌کیه‌کان بۆ پارێزگاری کردنی ژینگه و که‌مکردنه‌وه‌ی کاریگه‌ری به‌گه‌رخستن فرۆکه و ده‌رئه‌نجامی به‌کاره‌ینانی سوتهمه‌نی یه‌کان له‌وانه:

أ. باشکردنی کوالتی سوتهمه‌نی فرۆکه‌کان به‌رپێژه‌ی سالانه به بری (۱۵٪) له سالی (۲۰۰۷ تا ۲۰۲۰).

ب. کارکردن له سهر که مکردنه وهی دهرهاویشتهی (هه لایسانی) کاربۆنی له فرۆکه کانه وه به پڕیژهی (۵۰٪) تا سالی ۲۰۵۰ له سهر بنه مای پپوانه ی سالی ۲۰۰۵.

ج. رپیکخراوی آیاتا هه لدهستی به دابینکردنی خزمه تگوزاری راویژکاری و مه شق و راهینان له بواره جیاجیاکانی فرۆکه وانی ، نه و خول و راهینانه بواره جیاکان دهگریته وه ههر له خولی سهره تایی و بنه پهرتی یه وه تا خولی کارگیری پیشکه و توو .

ئه ندامی تی له IATA دا :

ئه ندامی بوون له رپیکخراوی IATA کراویه بو هه موو کۆمپانیایه کی فرۆکه وانی (فرین) به مه رجی نه وه ی کۆمپانیایه هیلیکی ئاسمانی رپیک و پیکی هه بیته به واتا کۆمپانیایه که له کارکردندا بیته بو گواستنه وه ی رپوان و شمه ک و پۆسته له نیوان وولاتاندا ، پپویسته نه و کۆمپانیایه ره گه زنامه ی وولاتنیک هه لبگریته نه و وولاته ش مافی هه بیته ببیته ئه ندام له رپیکخراوی فرینی نیوده و له تی شارستانی (ICAO) واتا ههر ده و له تیک که ئه ندام بیته له رپیکخراوی نه ته وه یه گرتوه کان (UN) ده کریته یان رپیکه نه دریت کۆمپانیایه ناوخویه کانی بچه ناو نه و یه کیتییه وه وه ک ئه ندامیکی ئاسایی نه ک ئه ندامی کارا .

ژماره ی ئه ندامانی رپیکخراوی IATA تا ئیستا گه یشتوته (۲۶۵) دوو سه د و شه ست و پینج کۆمپانیای فرۆکه وانی (فرین) .

IATA کاره کانی له رپیکه ی چه ند لیژنه یه که وه جی به جی ده کات و کۆنگره ی سالانه ی گشتی که سالانه ده به ستریت تیایدا سیاسه تی گشتی یه کیتی یه که دیاری ده کات به لام کاری رۆژانه ی له رپیکه ی لیژنه ی جی به جی کردنه وه (لیژنه ی تنفیذی) نه نجام ئه دریت نه م لیژنه یه ش له چه ند ئه ندامیک پیک هاتوو که ههر (۲) سال جاریک له لایه ن کۆنگره ی سالانه وه هه لده بژیریت .

لیژنه ی جی به جی کار (تنفیذی) ده بیته به چه ند لیژنه یه کی بچوکی تره وه وه ک (لیژنه ی دارایی ، یاسایی ، هونه ری ، لیژنه ی پزیشکی ، لیژنه ی راویژکاری بو جموجۆل)، لیژنه ی جی به جی کار سهرپهرشتی کردنی کاری نه و لیژنانه دهگریته نه ستۆ .

- له هه مان کاتدا کۆنفرانسه کانی جموجۆلی ئاسمانی سه ربه (IATA) سه ربه رشتی به ستنی ریکه وتنه نیوده ولته تیه کان ده کات که په یوه ستن به گری و نرخی نیوده ولته تی .
 - برپاره کانی کۆنگره پیویسته له لایهن جوگمه ته گانه وه په سه ند بگریت واته ئه و جوگمه تانه ی که کۆمپانیایانیاکانیان ئه ندنامه له IATA دا .
 - بودجه ی IATA له ئابونه ی ئه و کۆمپانیایانیه وه کۆده گریته وه که به شدارن له ئه ندام بوونیدا به پیی ئه و رپژانه ی که برپاری له سه ر دراوه بو هه ر یه کیگ له و ئه ندامانه .
 - ده رباره ی کۆنگره ی IATA هه ر ئه ندامیگ له و ئه ندامانه و ده زگاکانی گواسته وه ی ئاسمانی خاوه نی یه ک ده نگ ده بیته له کۆنگره دا بی ره چا وگر دنی قه باره ی کاروباره کانیان و ئیش کردنیان .

ئه ره که کانی IATA :

IATA هه لده ستیته به هه ماهه نگی چالاکی یه کانی کۆمپانیایانی فرۆکه وانی (فرین) له جیهاندا له سه ر هه موو ئاسته کان به مه به ستی کارا کردن و پشتگیری کردنی جموجۆلی گواسته وه ی ئاسمانی له جیهاندا وه به ده سته یانی به رزترین ئاست بو به گه ر خسته نی توانای ئابووری و لیها تووی بو دابینه کردنی سه لامه تی رپوان هه روه ها دیراسه کردنی سه رجه م کیشه کانی په یوه ست به و بواره وه و له کۆتادا IATA له هه موو کات و ساتیکدا دائه نریته به لایه نی پیشکه شکاری خزمه ت بو ده زگاکانی گواسته وه ی ئاسمانی و کۆمه لگا .
 IATA دائه نریته به نامرازیکی کارا و له هه مان کاتدا پشتیوان بو ده زگاکانی گواسته وه ی ئاسمانی چونکه هه ول ئه دات و کار ئه کات بو دۆزینه وه ی چاره سه ری هاوبه ش و گونجاو بو کیشه کان ئه و کاته ی که کۆمپانیایه ک به ته نها نه توانیته چاره سه ری کیشه کانی بکات له هه مان کاتدا IATA کۆمه لیه کی نیوده ولته تیه بو پسپۆری و شاره زایی و زانیاری گواسته وه ی ئاسمانی .
 هه روه ها نیوه ندیکه بو خزمه تگوزاری و پرۆژه ی هاوبه ش له نیوان کۆمپانیایان بویه ده توانریته بلین یان بوتریته که IATA وه ک په رله مانیکی نیوده ولته تی یه بو دام و ده زگاکانی گواسته وه ی ئاسمانی و نوینه ری ئه و کۆمپانیایه یه له ریکه خراوه نیوده ولته تیه کانی تر دا .

وہ زیاتر رۆلی IATA بۆ کۆمەلگا لەوودا بەرجەستەئەبیت کہ دەستبەری (ضمان) کارکردنی هیڵە ئاسمانیەکان ئەکات و بەپێی بەرزترین ئاستی هونەریش کارئەکات بۆ فەراھەم کردنی باشترین و ئارامترین ژینگە بۆ حەوانەو و ئاسانکردنی کاروبارەکانی رێکردن (سەفەرکردن) .

لەلایەکی ترمەو IATA هەڵدەستیت بە دیاری کردنی کرۆ و نرخێ گواستەووی گونجاو بۆ هاوڵاتیان شان بەشانی رەوتی پێشکەوتنی ئابووری کہ لە هەمان کاتدا بتوانیت دەستەبەری پێش خستن و پێشکەوتن و گەشەکردنی دەزگاکانی گواستەووی ئاسمانی بکات و بتوانیت چاکسازی لە خزمەتگوزاری یەکاندا بکەن .

IATA بۆتە ئامرازێکی هاوبەش کہ بەھۆیەو هیلە ئاسمانیەکانی کۆمپانیای فرۆکەوانیەکان (فرین) بەیەکەو ئەبەستیتەو و پشگیری جموجۆلی ئاسمانیان ئەکات بۆ ئەووی ئەو کۆمپانیانە لە کۆیاندا ببن بە ویستگەییەکی نیودەوولەتی بۆ لەبەر چاوگرتنی جیاوازی زمان و دراو و یاساکانیان .

ئەو دەزگایانە گواستەووی ئاسمانی کہ ئەندامانی IATA یان پیکھێناو هەموو جیھانیان بەیەکەو بەستۆتەو لە رێگە تۆرێکی بەر بلاوی هیڵە ئاسمانی یەکان بۆیە ئیستا گرنگ نیە بۆ IATA بە دوایی رەگەزی فرۆکەیی هەر یەکیک لەو کۆمپانیانە دا بگەریت بەلام ئەووی لای IATA گرنگە ئەو فرۆکانە بتوانن بە بەرزترین ئاستی ئاسایشی و ئارامی گەشتەکانیان ئەنجام بدەن لەژێر سیبەری چەند رێکار و بنەمایەکی دیاری کراوی روون و ئاشکرا کہ بە ئاسانی تی بگەن و جێبەجێ بکرین ئەم بابەتە سەرەو کاری خودی لیژنەیی هونەری IATA یە .

لە بنەرەتدا بوونی IATA دەگەرپتەو بۆ لکاندنێ رارەو ئاسمانی یەکان بەیەکەو تابتوانریت بە ھۆیانەو رێوان (گەشتیاران) بتوانن خۆیان و کالای و شەمەکەکانیان لە شوینیکەو بۆ شوینیکێ تر لەسەر ئەو تۆرە جیھانی یە بگوازنەو بە ئاسانی وەک ئەووی لە شوینێ بۆ شوینیکێ تر بۆ گرفت و ئاستەنگ لەسەر یەک رارەو گەشت بکات بۆ رەچاوکردنی سنورە زمینیەکان .

مۆز كوردنى نامه ى لىك تىكەپىشتن له نيوان ايتا و ايكو رۆزى ۹-۱-۲۰۱۳

چالاکى يەکانى IATA:

چالاکى يەکانى IATA ئەمانەى لای خوارمۇ دەگرېتەوہ :

يەكەم / چالاکى ھونەرى : لىژنەى ھونەرى دەرفەت دەكاتەوہ بۇ يارمەتى و ھاوکارى له نيوان دەزگاکانى گواستەوہى ئاسمانى له جىھاندا وە له ميانى كۆنگرەى سالانەى ھونەرى دەرگای ھەماھەنگى پەيوەست بە كاروبارى بەگەرڤخستن دەكاتەوہ لەسەر ئاستى ناوخۆيى و نيۆدەولەتى .

چالاکى ھونەرى IATA يەكيتى گواستەوہى نيۆدەولەتى لەسەر بنەماى ئالوگۆرگەردنى سەرتاسەرى زانىارى پىسپۆرىي و شارەزايى نيوان كۆمپانىياكانى فرۆكەوانى دامەزراوہ لەم زانىارى و ئالوگۆرگەردن و شارەزايى يانە دەزگاکانى گواستەوہى ئاسمانى پىويستىە گشتى و بنەپەتەكان ھەلھېنجىنى لەگەل ئەو تىيىنى و سەرنجانەى كە بەھۆيانەوہ كار دەكرېت بە ئامانجى يەكخستنى بوارەكانى چالاکى ھەرۇھە بەرزكردنەوہى چالاکى يەكان بۇ ئاستە پىوانەيى يەكان .

لىژنەى تەكنىكى (ھونەرى) اياتا IATA ھەلەدەستىت بەسەرپەشتى كەردن و پىشتگىرى كەردنى شارەزايانى كۆمپانىياكانى فرۆكەوانى (فرېن) و پىسپۆرىي يە ھونەرى يە جىاوازەكان بۇ چارەسەركەردنى ھەر كېشەيەك كە بېتە ئاراوہ بۇ نەمۇنە ھەلەدەستىت بە وەرگرتنى ھەنگاوى پىويست و دانانى رېكار بۇ كەمكردنەوہى كېشەى زاوہزاوى فرۆكەكان تا ئەو پەرى سنورەكان له كاتى نىشتەوہ و فرېندا .

ھەرۋەھا اياتا IATA ھاۋكارى و يارمەتى رېڭخراۋەكانى تر ئەدات ۋەك يەكئىتى نىيۋدەۋلەتى بۇ پەيوەندى يە بىتەلەكان (الاتحاد الدولى للمواصلات للاسلكيه) و دەستەى نىيۋدەۋلەتى بۇ كەش ناسى (الهيئه الدوليه للارصاد الجويه) جگە لەمانە دەزگاكانى گواستەنەۋەى نىيۋدەۋلەتى لەسەر رېكارى ھوكمەتەكانەۋە يارمەتى چارەسەر كىردنە ناۋچەىى يەكان ئەدات ۋەك پېشخستنى رېكارەكانى جموجۇلى ئاسمانى لە فرۆكەخانەكان يان يارمەتى لە بوارى چاۋدېرى ھاتوۋچۇى ئاسمانى (Air traffic control).

دووم / چالاكى بازارگانى : لە بوارى بازارگانىدا رۇلى اياتا IATA تا رادەيەك ئالۇزە ئەو ئالۇزىەش لە كار كىردنى (ليژنەى راۋيژكارى) تايبەت بە جموجۇلى ئاسمانى دا دەردەكەۋيىت كە مەبەست لەو چالاكى يانەيە كە دەزگاكانى گواستەنەۋەى ئاسمانى ئەنجامى دەدەن ، ئەۋەى شايەنى باسە ھوكمەتەكان پابەندى بىرپارەكانى اياتان پەيوەست بەكرى و نرخەۋە.

IATA بىرپارى لەسەر چەند رېكارىكى پىۋانەيى داۋە كە پەيوەنديان ھەيە بە بلىت و رېكارى پشكنين كە گشت و ئەو رېكارانە لەلايەن كۆمپانياكانەۋە پەسەند كراون و بوون بە بنەما بۇ چالاكى يە ئاسمانىەكان.

سىيەم/ چالاكى دارايى : لە كارەگىرنگەكانى ليژنەى دارايى IATA سەرپەرشتى كىردنى سەرچەم پاكتاۋە دارايى يەكانە لە نيۋان دەزگاكانى گواستەنەۋەى ئاسمانى بۇ ئەو چالاكى و ئىشانەى كە ئەنجامى ئەدەن لە نيۋانيناندا ، اياتا گىرنگى ئەدات بەو كېشە ھاۋبەشانەى كە لە نيۋانيناندا روۋئەدات دەر بارەى نەختينە ، باج ، رەسم ، بيمە و ئامارەكان.

ليژنەى دارايى ھەئەستىت بە ئامادە كىردنى ليكۆلئىنەۋە و دىراسەى بەربلاۋ بۇ كېشە تايبەتەكان كە دەبىتە ئەنجامى بيمە كىردن ، باج و كرى و شىۋەكانى .

لە نيۋان ئەو دەرئەنجامانەى كە گىرنگيان ھەيە بۇ چالاكى دارايى دروست بوونى نوسىنگەى پاكتاۋە (Clearing house) كە بارەگاگەى لە لەندەنە ، لە رېگەى ئەم نوسىنگەيەۋە دەزگاكانى گواستەنەۋەى ئاسمانى دەتوانن پاكتاۋى تەۋاۋى ژمىركارىيە مانگانەكانيان بكن بۇ ئەو كاروبارە تايبەتانەى كە پەيوەستن بە باج و پىدانى قەرزەكانيان لە ناۋچە جياۋازەكانى جىهان بە رادەست كىردنى نەختينە بەيەك جار يان بەدۆلارى ئەمىرىكى يان جونىە استرلىنى دۋاى گۆرپىنى پارە ناۋخۇيەكە (العمله المحليه).

چوارەم / چالاکی پزیشکیی خۆپاراستن : لیژنەى پزیشکی سەر بە IATA پێک هاتوووە لە ژمارەیهك پزیشك و راویژكار سەر بە دەزگاکانی گواستنهوهی ئاسمانی ، کاری ئەم لیژنەیه پەيوهندی ههیه به دیراسهکردنی هۆکاره دەرروونی و فسیؤلۆجیهکان که کار ئەکەنە سەر سهلامهتی ، ههوانهوه ، لیهاتوویی دهستهی فرۆکهوان و رێوان ، ههروهها کاری لیژنەکه تایبەتە بە لایەنی چارهسەری پزیشکی تابزانریت منال و پیر وپهکهوته و نهخۆش چۆن بتوانن سهفهربهکان بهخیرای یهکی زۆر بۆماوه دورەکان له رینگهی ئاسمانهوه و له بهرزى زۆرهوه.

ههروهها لیژنەکه ههئهنهستیت به ئامادهکردنی رێکاری پێویست بۆ یارمهتی و ههماههنگ له نیوان دەزگاکانی گواستنهوهی ئاسمانی و رێکخراوی تهندرۆستی جیهانی VHO و حکومهتهکان سهبارت به کاروباری تهندرۆستی .

پینچهم / چالاکی یاسایی : لیژنەى یاسایی IATA ههئهنهستیت به دیراسه و جیبهجیگردنی ریکهوتنه نیودهوهلتهیهکان له بوارى یاسای گشتی و یاسای تایبەت و نیوهندگیری (التحکیم) و کیشەى یاسایی که له بنهمادا ئەبیت به داراشتنی بناغهیهکی پتهو بۆ رای کۆمپانیاکان پەيوهست به پهیمان نامهکانی فرینی بنهرهتی (معاهدات الطيران الاساسية) که تیايدا بهرپرسياریتی گويزهروهوی ئاسمانی (الناقل الجوی) و پەيوهندی به رێوان ئەوانهی لهسەر زهوين ئەگریتهوه.

ههروهها ئەم پهیمان نامانه دەبن به بناغه تایبەت به دیاری کردنی مافهکان لهسەر فرۆکه بۆ بهگهرخستنی نیودهوهلتهی (التشغيل الدولی) ولایهنه یاسایهکان بۆ گواستنهوهی کالای ناوهکی (النقل الجوی للمواد النوويه) و ئەو بابەتانهی که پەيوهندی ههیه .

لهبەر ئەوهی فرۆشتنی بلیت و دەرکردنی مهنهفیستی کارگۆ به ریکهوتن ئەزمیریت له نیوان کۆمپانیای فرین و داواکاردا (ریوان بیت یان کۆمپانیا بیت) لهبەر ئەوه پێویسته جۆری ئەو ریکهوتنه بهیى یاسابیت و لهگهڵ ههموو لایهنه یاسای یهکانی جیهاندا بگونجیت .

کۆنفرانسهکانی جموجۆلی ئاسمانی ایاتا :

- هەر وولاتیک سهرۆهری رههای ههیه بهسەر کایهی ئاسمانی سهروولاتهکهی و له ژیر چاودیری تهواوی خۆیدایه و سهربهسته له دانانی ئەو نرخانهی که وهری ئەگریت له ئەنجامی تیپهربوون و

بەكارھېناني ئاسمانەكەى لەلايەن فرۆكەى كۆمپانىيايەكى ترى گواستەنەوى ئاسمانىيەو بەلام ئەو
نرخ و كرىيانە پېويستە بەپىى رېكەوتنى نېودەولتەتى بسەپىنرېت .
گومانى تېدانىيە دانانى ئەو نرخ و كرىيانە لەبەرژەوھندى وولاتەكەدا يە راستەوخۆ يان نا
راستەوخۆ.

دەولەتان بە كۆ ھاوپان لەسەر ئەووى دانانى نرخ و كرى بابەتتىكى گرنگ و ئالۆزە، وە بۆ
رووبەر ووبونەوى بارودۆخى ناجىگىرى جىهان لە بوارى بازىرگانى پېويستە ئەو بابەتە بەپىى
رېكەوتنى تېودەولتەتى بېت كە بە پەلەى يەكەم لە رېگەى كۆنفرانسى نېودەولتەتى اياتا دا رېك
دەخرىت و ئەنجام ئەدرېت ، ئەو رېكەوتنانە دەچنە بوارى جىبەجى كۆنفرانسى نېودەولتەتى اياتا دا رېك
لەلايەن حكومەتەكانەو.

- جىهان لەلايەنى كارگىرى اياتا وە دەكرېت بەسى بەشەو ھەر بەشېك كۆنفرانسى تايبەتى خۆى
ھەيە .

- ناوچەى رۇژئاواى زەوى و گرېنلاندى و دورگەى ھاواى ، مەئبەندى ئەو ناوچەى شارى نېۆركە.

- ناوچەى ئەوروپا و ئەفرىقا و رۇژھەلاتى ناوھراست و ايران ، مەئبەندەكەى پاريسە.

- ناوچەى ئاسيا و ئوستراىيا و دورگەى پاسفىك ، مەئبەندەكەى سىنگافورىيە.

- ھەردەزگايەك خاوەنى يەك دەنگە لەو كۆنفرانسانەدا و دەزگاکان بە كۆى دەنگ ئەگەنە بېرىار و
رېكەوتن و ھەر دەزگايەكېش مافى رەفزی ھەيە بى رەچاوكۆردنى قەبارەى دەزگاكە.

ئەم كۆنفرانسانە بۇيان ھەيە رانمايى و ئامۆژگارى لە لىژنەكانى اياتا وەربگرن ، بەلام ئەم
كۆنفرانسانە لەھەر كارېك كەئەيكەن لەبەردەم حكومەتەكاندا بەرپرسىارن.

زۆربەى ئەو كۆنفرانسانە و كارىكى وایان كۆردە حكومەتەكان پابەندىن بە بېرىارەكانىيەو وە
لە ئەنجامدا بېرى كرىكان لە سنورى ئابورى پەسەندكراودا بېت و زىان بە كۆمپانىياكان و
جەماوەر نەگەيەنېت ھەروھە ئەو كۆنفرانسانە زۆرچار تۈانىويانە نرخەكانى گواستەنەو
دابەزىنن و بېر و بۆچۈنى تازە و نويى بەيئە كايەو ھەسەر جەم ناوچەكانى جىھاندا.

گرنگى اياتا لەم دۇخەى ئىستادا:

اياتا كارەكانى خۇى چىركردۆتەوۋە لە ژمارەيەك بواردا وەك ژىنگە ، رەسم (باج) ، رىكەوتنى مۇنترىيالى تازە كە جىگاي سىستىمى وارسۇى كۇنى گرتۆتەوۋە دەربارەى سنورى بەرپرسىيارىتى گۆيزەرەوۋى گواستنەوۋى ئاسمانى (الناقل الجوى) و سەلامەتى ئاسمانى (السلامه الجويه) (بۇ ئەم بابەتەش دەتوانرىت بگەرپنەوۋە بۇ پاشكۇى رىكەوتن نامەى يەك خستنى هەندى بنەماكانى گواستنەوۋى ئاسمانى نىودەوۋەتى).

جالاكى يەكانى اياتا بۇ دابىن كرنى پىويستى يەكانى گواستنەوۋى ئاسمانى :

لەگەل گەشەسەندنى جموجۆلى ئاسمانى و داواكارى زياتر لەسەر سەفەركردن بە فرۆكە IATA شان بە شانى ئەو پىويستىانە برەوى داوۋە بەجالاكىە هونەرەيەكانى كە لەم بوارانەى خوارەوۋەدا دەرئەكەوۋىت:

۱. دانانى سىستىم و نامىرى ئەلكترۆنى بۇ راىى كرنى گەشتەكان لە ناو فرۆكەخانەكاندا لەگەل دانانى سىستىمەكانى پەيوەندى كرن (Communication Systemes) .
۲. كاركردن لە بوارى ئەندازەى فرۆكەوانى و پەيوەندى يەكانى لە گەل ژىنگە ، هەرۋەها بايەخ دان بە پلانەكانى اياتا لە بوارى كەم كرنەوۋى كارىگەرى ژاوەژاۋ و ھەلايسانى گازى (الانبعاث الغازى) لە فرۆكەخانەكاندا.
۳. بەگەرختنى فرۆكەكان و رىگاكانى بيمەى سەلامەتى فرىن.
۴. چاودىرى پزىشكى بۇ رىكارەكانى تەندروستى دەستەى فرۆكەوانەكان و ئاسانكارى بۇ ئەو رىوانەى كە پىويستىان بە يارمەتى تايبەت ھەيە (خاوەن پىداويستى تايبەت).
۵. ئەو ئاسانكارىانەى كە لەبەردەستدايە بۇ راىى كرنى كاروبارى رىۋا و كالا و شمەك لە فرۆكەخانەكان بە تايبەت كاروبارى پاسپورت (نیشىنگە) و گمرك.
۶. رىكارەكانى ئاسايش بۇ پاراستنى رىۋان و كالا و شمەكە كانىان بە نەھىشتنى روودانى كارى فراندنى فرۆكەكان (Hijacking) يان ھەر كارىكى نياساىى و رىگەپىنەدراوى تر.

- اياتا توانيويٽى راويژى گونجاو بدات له بوارى دروست كړدى فرۇكهكان و سيستمه نويكان و چارهسهر كړدى زانياريه نه له كتر ټونيكان وه ههروهه له بوارى ريځاكانى فرؤشتن و به بازار كړدى فرۇكهكان.
- له و كاتهى چالاكى يه تيرؤرستى يهكان و فراندن و دستبهسهر اگرتنى فرۇكهكان زيادى كړدووه IATA اياتا هاوكار بووه بؤ گهشهسهندن و پيشخستنى ريځهوتنه ياسايى يهكانى مؤنټريال.
- ههروهه IATA اياتا يارمهتى دانانى بنهما و بناغهى ټهو پهيام و نامانهى داوه كه له نيوان كؤمپانياكانى گواستنوهى ئاسمانى ئالوگؤرده كړيت.
- IATA اياتا بايهخى بهو ياسايانه داوه كه لهسهر بنهمايان گواستنوهى كهرهسته قهدهغه كراوهكان ټهنجام ددرېت بؤ دهسته بهر كړدى گواستنوهيهكى بئ كيښه و ئارام بؤ ټهو كهرهسته قهدهغه كراوانه.
- IATA اياتا كارى كړدووه بؤ پيش خستنى ټهو ياسايانهى كه بههؤيانهوه ئازهلئ زيندوو دهگويژرېتهوه به فرۇكه.

CODE ي (هېما) ي فرۇكهخانهكان بهپيى IATA

يهكيټى نيودهولتهتى بؤ گواستنوهى ئاسمانى IATA بؤ ناسينهوهى ههر فرۇكهخانهيهك هېمايهكى تايبهتى (CODE) ديارى كړدووه كه دناسرېتهوه و جياوازه له فرۇكهخانهيهكى تر ، له ههموو جيهاندا هېماى ههر فرۇكهخانهيهك له سى (۲) پيت پيځ هاتووه ، بهكارهينانى ټهم هېمايه به برپيارى اياتا ژماره (۷۶۳) هاتوه ، ټهو هېمايانه له رابهري (بلاوكراوهى) هېماكانى كؤمپانياكانى فرۇكهوانى (دليل رموز شركات الطيران) كه اياتا دهري دهكات بلاوكرايهوه.

لهسالى (۱۹۳۰) بؤ يهكهم جار هېماى فرۇكهخانهكان بهكارهات له كاتيځدا پيش ټهو دممه فرۇكهوانه ټهمريكى يهكان هېماى دوو (۲) پيتيان بهكاردههينا بؤ فرۇكهخانهكان دواى ټهو هېماكه بوو بهسى (۳) پيت.

ټهو هېمايهى كه باس كرا له سى (۲) پيتى يهكهمى ټهو شاره پيځ ديټ كه فرۇكهخانهكهى تيا دروست كراوه بؤ نمونوه:

SIN = (Singapore) بۇ فرۇكە خانەى سەنگافورا
MEX= (Mexico) بۇ فرۇكە خانەى مەكسىكو
IST = (Istanbul) بۇ فرۇكە خانەى ئەستنبول
HKO= (Hong Kong) بۇ فرۇكە خانەى ھۇنگ كۇنگ

وہ ئەگەر دوو شار ھەبوون بەھەمان ناو ئەوكتات دوو ھىماى جياوازيان بۇ دائەنرئيت ، زۇر كاتيش روو دەدات فرۇكە خانەى ەك دروست دەكرئيت جيگاي فرۇكە خانەى ەكى كۇن ئەگرئتەوہ لە ھەمان شاردا لەو كاتەدا ھىماى فرۇكە خانەى نوئ كە لەگەل ناوى شارەكە ناگونجئيت بۇيە پئويستە ھىماى نوئى بۇ دەست نيشان بكرئيت.

بۇ نمونە ناوچەى واشنطن سئ فرۇكە خانەى تئدايە پئويستە ھىماكانيان جياواز بئت تەنانەت لەناوى شارەكەش، ھەروہا بۇ ناوچەى لندن كەزىاد لە سئ فرۇكە خانەى تئدايە بە ھەمان شئوہ ھىماكانيان جياوازن لە ناوى شارەكە.

پئوستە لەم بواردەا بشزانين كە بەرئوہبردنى فرينى ئەمريكى (FAA) كە دەزگايەكى تايبەتى سەربەخۇى ئەمريكى گەورەيە بەرپرس و سەرپەرشتيارى بوارى فرۇكە وانىە لە كيشوہرى ئەمريكا خۇى ھىماى تايبەتى بۇ فرۇكە خانەكان ھەيە كە ھەندئيكيان جياوازن لەو ھىمايانەى كە اياتا بەكاريان دەھئئيت.

لەلايەكى ترەوہ رئ ئەكەوئت ناوى شارەكە بگۇردرئيت بەناوى تازە بەلام فرۇكە خانەكە پارئزگارى ناوى شارە كۇنەكەى كردووہ بۇ نمونە شارى (بۇمباى) لە ھندستان ناوہكە گۇردراوہ بە (مۇمباى) بەلام ھىماى فرۇكە خانەكە ھەر بە ناوى شارە ميژووييەكەى ماوہ كە (BOM) ە.

فرۇكە خانەكانى نيوزلندە پئيتى (Z) يان ھەلگرتووہ بۇ ناسينەوہيان لە فرۇكە خانەكانى وولاتانى تر كە ناوى ھاوشئوہيان ھەيە.

ھىماى (كۇدى) كۇمپانايكانى فرين بەپئى اياتا (Airline Designator)؛

وہكو باس كرا اياتا كۇكەرەوہى كۇمپانايى ھئلە ئاسمانى يەكانى گواستنەوہيە ، بۇ ناسينەوہى كۇمپانايكان اياتا ھەمان شئوہى ھىماى فرۇكە خانەكان ھىماى تايبەتى بۇ ھەر يەكئك لە ئەندامەكانى داناوہ .

ایاتا بۇ ھەر كۆمپانىيەك دوو يىتى ديارى كرددووه و ئەو ھىمايە ھەرسالى دوو جار لە بىلاوكر اوھكانى اياتا دا بىلاوودەكرىتەووه ئەو ھىمايە بۇ مەبەستى بازىرگانى بەكار دىت بۇ زانىنى خىشتەى گەشتەكان و شوپىن گرتن (حجىز) ، بلىتى سەفەر ، شتى تر .

ایاتا بۇ ديارى كرددى ھىماى كۆمپانىياكان سوودى وەرگرتووه لەو ھىمايانەى كە رىكخراوى فرىنى شارستانى ICAO سالى ۱۹۴۷ ديارى كرددووه بۇ ھەر كۆمپانىيەك وە ھەر ھىمايەكىش پىك ھاتووه لە دوو پىت .

بۇ زانىارى خوینەر اياتا پابەندە بە پەیرەوى كرددى سەرجم رىكار و رىنمايى و ياساكانى رىكخراوى ICAO لە بواری جىبەجى كرددن و كاروبارەكانى كۆمپانىياكان پەيوەست بە سەلامەتى چاودىرى ئاسمانى و پزىشكى و ئاسايش ھتد .

ھىماى (كۆدى) فرۆكەخانە بەپىى رىكخراوى فرىنى نىودەولتەتى شارستانى ICAO

رىكخراوى ICAO بۇ ھەر فرۆكەخانەيەك لە جىھاندا ھىمايەكى تايبەتى ديارى كرددووه بۇ ناسىنەوھى فرۆكەخانەيەك لە فرۆكەخانەيەكى تر ، ئەو ھىمايە لە چوار پىت پىك ھاتووه ، ئەو ھىمايانە لە نوسراوئىكدا كە رىكخراوھەكە دەرى دەكات لە ژىر ناونىشانى (بەلگەى ۷۹۱۰ – ھىماى فرۆكەخانەكان) ، ئەو ھىمايە لەلایەن يەكەكانى چاودىرى ئاسمانى يەوھ (Air Traffic Controller) بەكار دەھىنرىن ھەروھەا بەكار ئەھىنرىت لە بەشە پەيوەندى دارەكانى (Operation) ى كۆمپانىياكانى ھىللە ئاسمانى يەكان كە پەيوەندىان ھەيە بەپلانى گەشتەكانەوھ (Flight Plan) .

ئەو ھىمايانەى كە ICAO بەكارىان دەھىنرىت جىاوازە لەو ھىمايانەى كە IATA بەكارى دەھىنرىت ھىماكانى IATA لە (۲) پىت پىك دىت بەكار دىت بۇ رىكخستى خىشتەى گەشتەكان ، شوپىن گرتن (حجىز) ، زانىارى يەكان ، كالاو شتومەك .

بۇ نمونە ھىماى فرۆكەخانەى لندن (ھىپىرۇ) بەپىى اياتا (LHR) ە بەلام ھىماى فرۆكەخانەكە بەپىى ICAO بە EGLL دانراوھ ، وھكو ديارە ھىماى اياتا لە ناوى فرۆكەخانەكە يان ئەو

شاره‌ی که فرۆکه‌خانه‌که‌ی تئیدایه داتاشاروه به‌لام هیماکانی ریڅخراوی ICAO له ناوی ناوچه‌که یان وولاته‌که وه داتاشاروه .

دابەش کردنی هیما‌ی فرۆکه‌خانه‌گان به‌پئی ریڅخراوی فرینی نیودمه‌ولته‌ی شارستانی :

به پیچه‌وانه‌ی هیماکانی ناژانسی ایاتا پیکهاته‌ی هیماکانی فرۆکه‌خانه‌گان له ریڅخراوی ICAO ره‌ه‌ندیکی ناوچه‌ی (طابع اقلیمی) هه‌یه و له (E) پیت پیک دیت به شیوه‌یه‌کی گشتی پیتی یه‌که‌می تایبه‌ته به کۆمه‌لیک وولات (ناوچه) یان کیشومر یان وولاتیک نه‌گه‌ر نه‌و وولاته‌ گه‌وره بیټ وه‌ک نه‌میریکا یان که‌نه‌دا یان ئوس‌ترالیا ، پیتی دووم تایبه‌ته به ناوی وولاته‌که له‌و ناوچه‌یه‌دا و هه‌ر دوو پیتی کۆتایی تایبه‌ت بۆ ناسینه‌وه‌ی فرۆکه‌خانه‌که .

★ فرۆکه‌خانه‌کانی نه‌ورپا به‌پیتی (E) که یه‌که‌م پیتی (EUROPE) ه و سئ پیته‌که‌ی تر به‌پئی وولاته‌که‌یه .

نموونه : فرۆکه‌خانه‌ی له‌ندن (هیثرو) هیماکه‌ی (EGLL) / پیتی یه‌که‌م له چه‌په‌وه (E) تایبه‌ته به ناوچه‌ی نه‌ورپا (EUROPE) پیتی دووه له چه‌په‌وه (G) له ناوی وولاته‌که (Great Britain) وه‌رگیراوه دوو پیتی کۆتایی (LL) ئاماژه‌یه بۆ له‌ندن / هیثرو .

ئهمه نه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که فرۆکه‌خانه‌کانی ئینگلته‌را به دوو پیتی (EG) ده‌ست پئ ده‌کن ، فرۆکه‌خانه‌کانی فه‌رنسا به‌پیتی (LF) ، فرۆکه‌خانه‌کانی رۆژه‌لاتی ناوه‌راست به‌پیتی (O) ده‌ست پئ نه‌کن و به دوایدا پیتی ناسینه‌وه‌ی وولاته‌که دیت به‌لام هه‌ندی جاریش وا پیویست نه‌کات که له‌و بنه‌مایه‌ش ده‌ربچین .

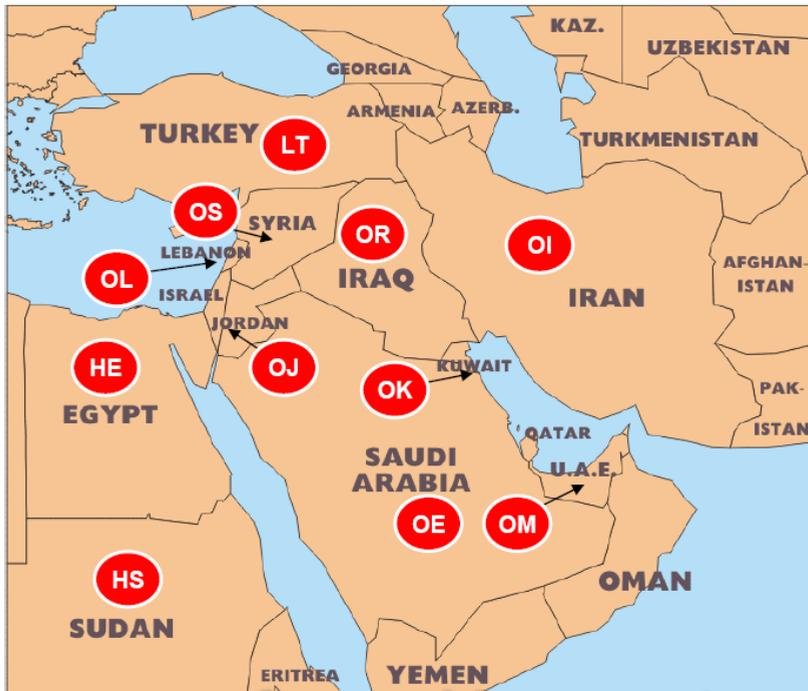
بۆنموونه: فرۆکه‌خانه‌کانی ئیران به‌پیتی تایبه‌ت به ناوچه‌ی رۆژه‌لاتی ناوه‌راست که پیتی (O) یه ده‌ست پئ نه‌کات کۆده‌که‌ی سه‌ره‌تاکه‌ی ده‌بیټ به (OI) به هه‌مان شیوه فرۆکه‌خانه‌کانی عیراق به‌پیتی (O) ده‌ست پئ نه‌کات به‌لام پیتی دووم نه‌بیټ به (R) نه‌ک (I) چونکه (I) بۆ فرۆکه‌خانه‌کانی ئیران به‌کارهاتوو ، بۆیه هیما‌ی فرۆکه‌خانه‌کانی عیراق نه‌بیټ به (OR) بۆ نموونه: فرۆکه‌خانه‌ی نیودمه‌ولته‌ی سلیمانی هیماکه‌ی له (ICAO) ده‌بیټه (ORSU) ، (SU) دوو پیتی ناوی شاری سلیمانی یه (Sulaimanya) ، فرۆکه‌خانه‌ی هه‌ولیر (ORER) .

(ER) دووپیتی ناوی شاری ههولیره به ئینگلیزی (Erbil) و فرۆکه‌خانهی به‌غداد (ORB) و ههروهها.

ئه‌گه‌ر بۆ زانیاری زیاتر سه‌یر بکه‌ین هیمای فرۆکه‌خانهی له‌ندهن / هیشرۆ له LHR = IATA به‌لام هیمای هه‌مان فرۆکه‌خانه له (ICAO) = EGLL ده‌بینین جیاوازیه‌کی زۆر هه‌یه ئه‌م جیاوازیه تهنه‌ا بۆ ئه‌وه‌ی دووباره هه‌ج هیمایه‌ک به‌کار نه‌یه‌ته‌وه.

به‌هه‌مان شیوه بۆ فرۆکه‌خانه‌کانی ئێران و عێراق دوو پیتی (R) بۆ عێراق و (I) بۆ ئێران به‌کارهاتوون بۆ جیاوازی له نیوان هه‌ردوو وولاته‌که‌دا که هه‌ریه‌که‌یان به‌پیتی (I) ده‌ست پێ ئه‌که‌ن (IRAN)، (IRAQ).

له‌کاتی نه‌بوونی هیمای فرۆکه‌خانه‌که وه‌کو له‌هه‌ندی فرۆکه‌خانهی بچوکدا ئه‌و کاته هیمای (ZZZZ) له پلانی گه‌شته‌که‌دا به‌کارئه‌هێنرێت.

نه‌خشه‌ی دابه‌ش بوونی هیمای فرۆکه‌خانه‌کان له ناوچه‌ی رۆژه‌لاتی ناوه‌راست به‌پێی ریکخراوی ICAO

ناو وشوینی فرۆکه‌خانه‌کانی عێراق (شارستانی و سه‌ربازی) و هیماکانیان

Civil airports	ICAO Code	IATA Code	Airport Name	شوین یان ناوی فرۆکه‌خانه
Al Bakr	ORBD		Balad south esat airport	ئهل به‌کر (به‌له‌د)
AL Iskandairyah	ORAIFF		AL Iskandairyah Airport	ئه‌سکه‌نده‌ریه
Ubaydah Bin Al Jarrah Airport	Ubaydah Bin Al Jarrah Airport		Ubaydah Bin Al Jarrah Airport	کوت (عوبیده کوری جراح)
Al Najaf	ORNI	NJF	Al Najaf International Airport	نه‌جه‌ف
AL Numaniyah	ORAN		An Numaniyah An Numaniyah	نعمانیه
Baghdad	ORBI	BGW	Baghdad International Airport	بغداد
Bashur	ORBR		Bashur Airport	باشوور
Basra(Basrah)	ORMM	BSR	Basra International Airport	به‌سه‌ره
Erbil(Arbil)	ORER	EBL	Erbil International Airport	ئه‌ربیل - هه‌ولێر
Jalibah	ORJA		Jalibah south esat airport	جالیه
Kirkuk	ORKK	KIK	Kirkuk Airport	ک‌رکوک
Mosul	ORBM	OSM	Mosul International Airport	موصل
Qasr Tall	ORQT		Qasr Tall Airport	قه‌سر ته‌ل
Qayyarah	ORQW		Qayyarah West Airport	قه‌یاره
Sulaimanyah(Silemani)	ORSU	ISU	Sulaimanyah International Airport	سلیمانی
Tikrit	ORTK		Tikrit East Airport	رۆژه‌ه‌لاتی تکریت
Tikrit	ORTS		Tikrit South Airport	خوارووی تکریت
Umm Qasr	ORUQ		Umm Qasr Airport	ئوم قه‌سر

Military airports	ICAO Code	IATA Code	Airport Name	فرۆكەخانى سەربازى
Hit	ORAA		Al Asad Airbase	هيت (بنكەى ئاسمانى ئەسەد)
Habbaniyah	ORAT		Al Taqaddum Airbase	تاجى (بنكەى ئاسمانى تەققەدوم)
Al Taji	ORTI		Al Taji AAF	تاجى (بنكەى ئاسمانى تەليل)
Nasiriyah	ORTL		Ali Airbase (formerly Tallil Airbase)	ناصريه (بنكەى ئاسمانى تەليل)
Tall Afar	ORTF		Tall Afar AAF	تەلەئەفەر
Tikrit	ORSH		Camp Speicher	تكريت - كەمپى سپايكەر
Baghdad			Muthenna Airbase	بغداد (بنكەى ئاسمانى مثنى)

ھىماي كۆمپانىياكان بەھىرى رېكخراوى ICAO:

ھەمان شىۋە فرۆكەخانىكان لە رېكخراوى ICAO بۇ ھەر كۆمپانىياھەكى ھىلى گواستەھەدى ئاسمانى ھىمايەكى تايبەتى ديارى كراوھ، سالى ۱۹۴۷ ئەو ھىمايانە بۇ كۆمپانىياكان ديارى كراوھ لەسەرەتادا ھىماكان بە دوو پىت دروست كرابوو بەلام لەبەر زيادبوونى كۆمپانىياكان گۆردرا بەسى پىت و لەسەرەتاي ھەشتاكانى سەدەدى رابووردوو بلاوكرايەوھ.

ھىماي ئەو كۆمپانىيانەكى كە ICAO ديارى كراوون لە بلاوكراوھى ژمارە (8888) دا بلاوكراوھتەوھ (ICAO Document 8888) لە ژىر ناوئىشانى ھىماكانى ئاژانسەكانى بەگەرختىنى فرۆكەخانىكان (Designator For Aircraft Operating Agencies).

ھەندى ھىما ھەيە ناكريت بەكاربھىنرىت وھكو (SOS) كە كۆدە بۇ داواكردى يارمەتى بۇ فرىاكەوتن لە كاتى (Emergency) و ھەروھە ناكريت ھىماكان كە بەپىتى (Y,Z) بەكار بھىنرىن چونكە ئەو پىتانە تايبەت كراون بۇ لايەنە مېرىھەكان (حكومىيەكان) وھكو دەسەلاتى فرۆكەخانىكان و ھىماي (YYYYY) ش بەكار ئەھىنرىت بۇ ئەو كۆمپانىيانەكى كە ھىماي IATA يان ھەيە.

ناوی وولات	ناوی فرۆکه‌خانه	ناوی شار	هېماي فرۆکه‌خانه ۳	هېماي فرۆکه‌خانه ۴
			پیت ایاتا	پیت ئیکاو
قیرص	لارناکا	لارناکا	LCA	LCLK
مصر	قاھیرە نیودەولەتی	قاھیرە	CAI	HECA
فەرەنسا	ئۆرلی	پاریس - ئۆرلی	ORY	LFPO
ئەلمانیا	دسلدۆرف	دسلدۆرف	DUS	EDDL
ئەلمانیا	فراکفۆرت	فراکفۆرت	FRA	EDDF
یونان	ئەثینا	ئەثینا	ATH	LGTA
ئێران	میھراباد	تاران	THR	OIII
ئەردەن	مەلیکە عەلیاء	عەممان	AMM	OJAI
لبنان	بیروت	بیروت	BEY	OLBA
تورکیا	ئەستەنبول	ئەستەنبول	IST	LTBA
بریتانیا	هیثرو	لەندەن - هیثرو	LHR	EGLL
ولایەتەکانی ئەمریکا	جۆن - ئیف - کەنەدی	نیو یورک	JFK	KJFK

خشتەى دابەش کردنى كۆدى هەندى له فرۆکه‌خانه‌كان به‌پىى IATA ، ICAO

ایاتا و راسپاردەکانی ریکخراوی ICAO :

یەكیى نیودەولەتی گواستنه‌وهی ئاسمانی پابه‌نده به پهیره‌وکردنى سه‌رحه‌م رینمایى ریکار و راسپاردەکانی ریکخراوی فرینى شارستانی نیودەولەتی سه‌بارت به سه‌لامه‌تی و ئاسایشی فرۆکه‌وانی و فرۆکه‌كان , به به‌رده‌وامی هاوکاری و هه‌ماهه‌نگی ده‌کات له‌گه‌ڵ ته‌واوی ریکخراو و کۆمه‌له و دام و ده‌زگا نیودەولەتیه‌کان که په‌یوه‌ندی دارن به فرینه‌وه .

له‌به‌ر رۆشنایی کاریگه‌ری ئەو رووداوانه‌ی که‌له‌م دوايه‌دا به‌سه‌ر فرۆکه‌کاندا هات به تايبه‌تی وون بوونی فرۆکه مالیزیه‌که له‌سه‌ر زه‌ریای هندی, ئەوه‌بوو روژی ۲/۵/۲۰۱۵ ایاتا به‌گه‌رمی خوشحالی ده‌رپری بۆ پابه‌ند بوون به‌و رینمایانه‌ی که ریکخراوی ICAO له مۆنتریال ده‌ری کرد سه‌بارت به به‌دواکه‌وتن (متابعه) بۆ فرۆکه‌كان له کاتی فریناندا له‌به‌ر رۆشنایی کۆنگره‌ی دووه‌می سه‌لامه‌تی له‌سه‌ر ئاستی جیهان که ICAO ریکی خست بوو و ئامانجه‌که‌شی ئەوه بوو که دام و

دەزگا كان پەلەبەكەن لەكارکردن بۆ پەسەندکردنى پيوهرېك لەسەر بنەماى بە دواكەوتنى (متابعه) نيو دەولەتى بۆ فرۆكە بازىرگانيەكان بەمەرجى ھەموولايەنەكان كۆك بن لەسەر بنەماكان. اياتا لەسەر زارى بەرپۆهەبەرى گشتى جىبەجىكارەكەى راي گەيان كە وەرگرتنى وەھا ھەنگاويك دەبىتە ماىەى دەستەبەرکردنى بەردەوامى دەرئەنجامىكى سەرکەوتوو بۆ گواستەنەوى ئاسمانى ئەوئەندەى پەيوەندى بەحکومەتەكانەو ھەبىت بۆ باش کردنى سەلامەتى لە رىگاي ھەماھەنگى و کارکردنى نيو دەولەتى .

ئەم راسپاردانە زياتر دلتىايى ئەدات بەو كەسانەى كە دەيانەوئىت سەفەر بکەن و نامەيەكە بۆ دلتىا کردنەوى ھاوالتيان كە سەلامەتى لە ريزى پيشەوى ھەنگاوەكانە.

ريكخراوى ICAO راي گەيان كە پيوستە ھەموو فرۆكەيەك كە لە ئاسماندا ئەفرىت ھەموو ۱۵ خولەكيك شوين و پىگەى خوى رابگەيەنيئ بە تايبەت لە ناوچە دورەكاندا كە مەوداي چاودىرى ئاسمانى داي ناپوشىت.

ليژنەيەكى تايبەت لە IATA بۆ بەدواكەوتنى (متابعه) فرۆكەكان لە راپۆرتەكەياندا نيشانيان داو كە بەدواكەوتنى (متابعه) فرۆكەكان لە رىگاي تەكنەلۇجىاي نوئى بەردەست لەسەر دەريا و زەوى و ناوچە دورەكان دەكرىت بكرىت و بە ھوى ئەو رىگايانەو دەتوانرىت لە ئايندەدا رۆلى گرنگ ببينرىت.

كۆنگرەى ناوبراو راي سپارد ئەو ھەنگاوە بگىرىتە بەر بەلام داواكە زۆرەملى (ملزم) نيە بە واتا كۆمپانيا نيو دەولەتى يەكان دەتوانن ئەو راسپاردەيە خويان جىبەجىي بکەن بە بە كارھىناني ئەو تەكنىك و توانيانەى كە لەبەردەستادايە بەو شىوازەى كە بۆيان دەلوئىت.

اياتا جەختى كردهو كە ھەندىك لە كۆمپانياكان لە تواناياندا ھەيە كە بە دواكەتنى (متابعه) فرۆكەكانيان بکەن ئەمەش ھەنگاويكى دلخۆش كەرە كە كۆمپانياكان خويان بتوانن بە دواى فرۆكەكانيان بکەون و شوينە كانيان ديارى بکەن.

لە ئەنجامدا و بە ھاوکاری ھەموولايەك دەتوانرىت بگەينە چەند دەرئەنجام و ھەنگاويكى پيوست بۆ ئەنجام دانى بە دواكەوتن و شارەزايى كردهيى (الخبره الفعليه).

اياتا جەخت دەكاتەو ھەسەر ئەو ھى كە گەشبينە لە كارکردن لەگەل ريكخراوى ICAO بۆ دۆزينەوى چارەسەرى كاريگەر و بەردەوام كە كاريگەرى نەرينى نەبىت لەسەر سەلامەتى

ھەرۋەھا پىشتىگىرى ICAO ئەكات بۇ ئەو رىكارانەى كە پەپىرەۋئەكرىن بۇ ھەئسەنگاندنى جىبەجىگىردنى كاروبارەكانى ئىستا و زىاد كىردنى بىرگەى چاگىسازى لەلايەن كۆمپانىكانى گواستىنەۋەى ئاسمانى و فرىنەۋە بۇ بوارى پىشكەش كىردنى خىزمەت گوزارى كەشتىەۋانى ئاسمانى (خدمات الملاحه الجويه) و پرۆسەكانى گەران و رىگاركىردن (Search & rescu) .

ئەۋەى پىۋىستە بوتىت لە شارى مۇنترىال - كەندا - لە ماۋەى ۲ - ۵ / ۲ / ۲۰۱۵ كۆنگرەى دوۋەى سەلامەتى لەسەر ئاستى جىهان لەلايەن رىكخراۋى فرىنى نىۋدەۋئەتى شارستانىەۋە بەسترا.

- بەرپۆبەرى گىتى IATA رىشە لەسەر ئەۋەى كە سەلامەتى ئاسمانى لە رىزى پىشەۋەى استراتىجى يەكىتى گواستىنەۋەى بە تايبەتى بۇ كەم كىردنەۋەى رووداۋى فرۆكەكان بۇ نىۋە بە ھاتنى سالى ۲۰۱۴ بە بەراورد بەسالى ۱۹۹۵ ئەم كەم كىردنەۋەىش ئامازەيەكى سوود بەخىشە بۇ ئايندەى گواستىنەۋەى ئاسمانى .

- لەو باسانەى كە لە سەرۋە باسكرا دەرکەوت ئەگەر يەكىتى نىۋدەۋئەتى گواستىنەۋەى ئاسمانى IATA نەبۋايە نەئەتۋانرا ھىلە نىۋدەۋئەتىەكانى گواستىنەۋەى ئاسمانى بە ئارامى و لىھاتۋىي بەگەرىخانايە ۋەكو كە ئىستا كار ئەكەن.

لە راستىدا جىهان لە ماۋەيەكى كورتدا تۋانى ئەو بەربەستانەتى پەرىنىت كە لە ئەنجامى سىستە جىاۋازەكانى دراۋ و جىاۋازى زمان و سىستى بازىرگانى ھەبوون لە پىناۋى گەشەدان و بايەخدان بە بوارى ئابورى ۋلاتان بۇ بوارى گواستىنەۋەى ئاسمانى بەرىگايەكى ئارام و ئاساپش و رىك و پىك بۇ بەرژەۋەندى گەلان.

بانگه‌وازی ناسینه‌وهی فرۆکه‌کان (Aircraft Call sign) :

بۇ ناسینه‌وهی فرۆکه‌کانیان له‌لایهن یه‌که‌کانی چاودێری ئاسمانیه‌وه (Air Traffic Controller units) کۆمپانیاکان بانگه‌وازی ناسینه‌وهی فرۆکه‌کانیان (Aircraft Call sign) به‌کار ئه‌هێنن ، بانگه‌وازی ناسینه‌وهی فرۆکه به‌پێی پاشکۆی ژماره ۱۰ ی رێکخراوی ICAO فه‌سلێ دووهم (Annex 10) به‌م جۆره‌ی خواره‌وه هاتووه .

له هێمای کۆمپانیا به‌پێی رێکخراوی ICAO به (۳) پیت + ژماره‌ی گه‌شته‌که پێک هاتووه بۆ نموونه فرۆکه‌ی (KLM) (هێلی ئاسمانی هۆلندی) ژماره‌ی گه‌شته‌که‌ی (۶۴۵) به‌شێوه‌ی (KLM 645) ئه‌نوسریت و هه‌روه‌ها، له‌گه‌ڵ ره‌چاوکردنی ئه‌وه‌ی که هه‌رسێ پیتی یه‌که‌می هێماکه جیگیره و ناگۆردریت به‌لام ژماره‌ی گه‌شته‌که به‌پێی فرۆکه‌خانه‌ی مه‌به‌ست ده‌گۆریت. هه‌ندێ جار رووده‌دات دوو فرۆکه ژماره‌ی هاوشیوه یان نزیك به‌کارده‌هێنن بۆ نمونه (KLM 645) ، (KLM 649) ئه‌م جۆره بانگه‌وازانه ده‌بێته هۆی سه‌رلێشێواندنی چاودێری ئاسمانی و کابتنی فرۆکه‌که له‌م کاته‌دا Air Traffic Controller چاودێری ئاسمانی بۆی هه‌یه داوا له‌یه‌کیک له کابتنه‌کان بکات بانگه‌وازی فرۆکه‌که بگۆریت به‌پێی ویستی چاودێری ئاسمانی به‌ شێوه‌یه‌کی کاتی تا کۆتایی هاتن به‌و حاله‌ته‌ دێت.

چاودێری ئاسمانی هێمای بانگه‌وازی په‌یوه‌ندی به‌کار ئه‌هێنیت له‌گه‌ڵ فرۆکه‌کانی ناوچه‌ی به‌رپرسیاری

كۆبونەھەي سالانەي ھەفتا ھەمىنى پىكرخاوي اياتا

كۆنگرەي دوھە بۇ كارگو جىھانى لە كۆلېزى قطر بۇ زانستى فرۆكەوانى. كۆنگرەي دوھە گشتوگو لەسەر ژمارىيەك لە بابەتى پەيوست بەخزمەت گوزارى زەمىنى و بروانامە نيودەولەتى يەكانى سەلامەتى و تۆكمەيى International safety & Air) worthiness Certificate ئەكات ، ھەرۋەھا دواكەوتنى كۆمپانىياكانى فرين لە پىدانى كرىي خزمەتگوزارىيەكان و دواكەوتن لە پىش خستنى خزمەتەكان لە كۆمپانىياكان و پىويستى بەردەوام بوونى پەيوەندى يەكان لە نيوان كۆمپانىياكان لەسەر ئاستى نيودەولەتى و باس كردن لەسەر نوي ترين نامرازمكانى خزمەت گوزارى زەمىنى

تكتى گەشتكردن بە فرۆكە :

تكتى گەشتكردن بەلگەيەكە كۆمپانىيەكى فرۆكەوانى (كۆمپانىيە گواستىنەۋەى رېۋان) دەرى دەكات بەپىي رېنمايى يەكانى (IATA) بۇ دۇنيا بوون لەۋەى كەسىك كورسى يەكى (جىگايەك) ى گرتوۋە لە ناو فرۆكەكە ، ئەم بلىتە دوايى بەكاردەھىنرېت بۇ ۋەرگرتنى كارتى سەرکەۋتن بۇ فرۆكەكە لە فرۆكەخانە (Boarding pass) .

دوو جۆر بلىتى سەفەر ھەيە يەكەمىيان جۆرە كۈنەكەيە كە پىي دەلېن (بلىتى كاغەزى) (Paper Ticket) ۋە جۆرى دوۋەمىيان كە لە ئىستادا زۆر بە فراۋانى بەكاردېت پىي دەلېن بلىتى ئەلكترۆنى (Electronic Ticket) ۋە بە كورتى بە (e-Ticket) ناسراۋە.

جۆرى يەكەم دەبېت لە يەككە لە نوسىنگەكانى ھىلى ئاسمانى يان ھەر نوسىنگەيەكى رېگەپېدراۋ بىردرېت يان بىكردرېت بەلام جۆرى دوۋەم دەكرېت لە رېگەى ئنتەرنېتەۋە ۋ لە رېگەى ۋىب سايىتى كۆمپانىياكەۋە دابەزىنرېت ۋە ۋەربگىرېت.

بەپىي رېنمايى يەكانى (IATA) دەبوو جۆرى يەكەم لە مانگى حوزىرانى ۲۰۰۸ بەكارنەھاتايە بەلام تا ئىستا ھەندى لە ھىلەكان ھەر بەكارى دەھىنن ۋەك ھىلى ئاسمانى عىراق. ئەۋ بلىتە بەكار دەھىنرېت بۇ سەفەر كردن لەسەر ئەۋ ھىلەى ئى يى براۋە بەلام دەشكرېت لەسەر ھىلىكى تر سەفەرى پى بىكرېت ئەگەر رېكەۋتن لە نىۋان ئەۋ دوو ھىلەدا ھەبېت.

ھەرۋەھا سەبارەت بە كاتى كۆتايى كاركردن يان سەفەر كردن بە بلىتەكە دوو جۆرە:

جۆرى يەكەم : بلىتى كراۋەيە ۋاتا كات يا رۆزى كۆتايى سەفەرەكە ديارى نەكراۋە پىي دەلېن (Open Ticket) .

جۆرى دوۋەم : رۆزى دواھەمىن بۇ سەفەرەكە ديارى دەكرېت ۋ ناگۆردرېت پىي دەۋترېت تكتەكە (O.K) ى كراۋە ۋاتا (Close date)

زانبارپه كانی كارتی سهرکه وتن بؤ فرۆكه:

ناوی كۆمپانیا: هیللی ئاسمانی ئەمریکی

ژمارهی گهشت (AA 198)

فرۆكه خانهی بهجیهیش : فرۆكه خانهی جۆن - اف - كهندی

فرۆكه خانهی مه بهست : فرۆكه خانهی میلان

بهروار: ۲ كانونی دووهم

دهروازهی : ۱۲

ژمارهی كورسی (36J)

GOTHAM AIRPORT		GOTHAM AIRPORT HANDLING SERVICE	
ژمارهی گهشت	بهرورای گهشت	كارتی بهجیهیشتنی فرۆكه كه	ژمارهی كورسی
NAME DOE/JANE	DATE 30FEB	AT 1315	CLASS A
FLIGHT XX 1234		TO GOTHAM GOT	SEAT 01A
FROM METROPOLIS MET		جۆری پله : یهك	
فرۆكه خانهی بهجیهیش	BOARDING TIME 12:45	فرۆكه خانهی مه بهست	
			CLASS A
			SEAT 01A
			DOE/JANE XX 1234
			FROM TO METROPOLIS/MET GOTHAM/GOT
			30FEB 1315
			SEQUENCE 0005

SMITHERSON, JOHN D.			SFO ✈️ LGA	SFO ✈️ LGA
FLIGHT	GATE	ZONE	FLIGHT	SEAT
DL1234	26A	4	DL1234	12B
BOARDING			DEPARTING	
JUN 17, 2010 @ 12:15 PM			12:45 PM	
			SMITHERSON, JOHN D.	

FLIGHT DELTA AIRLINES DL31	DESTINATION NYC TO SEA	PASSENGER YONI / DE BEULE	FLIGHT DELTA AIRLINES DL31
PASSENGER YONI / DE BEULE			PASSENGER YONI / DE BEULE
GATE A22	DEPARTURE 3:15 PM 15 DEC 2010	BOARDING ZONE D3	SEAT 24C
TRACKING 2 207 365 3958 3309 0			OPTIONS 1ST CL
DATA 00 I78 D			OPTIONS 1ST CL

جهند نمونه يهك له كارتى سهر كهوتن بو فرؤكه (Boarding Pass)

DANGER خطر

يمنع حمل المواد الخطرة المصورة أدناه ضمن أمتعة المسافر أو حملها داخل الطائرة
CARRYING DANGEROUS ITEMS ON YOU OR IN YOUR BAGGAGE IS ILLEGAL & PUNISHABLE BY LAW

EXAMPLES

IMPORTANT NOTICE

1. ONLY TRAVEL WITH BAGGAGE THAT BELONGS TO YOU.
DO NOT ACCEPT BAGGAGE FROM OTHER PEOPLE.
2. PACK YOUR OWN BAGS.
3. DO NOT LEAVE YOUR BAGS UNATTENDED WHERE ANYONE COULD ADD AN ITEM IN THEM.
4. IF THERE IS RADIO / CASSETTE / RADIO CASSETTE OR COMPUTER IN YOUR CHECKED BAGGAGE, BE PREPARED TO GUARANTEE THE INTEGRITY OF THESE ITEMS.

تنبیه هام

1. يجب التأكد بأن الأمتعة المسافرة معك هي الأمتعة الخاصة بك فقط ولا تقبل أمتعة من أشخاص آخرين.
2. احرص على أن تقوم بإعداد أمتعة سفرك بنفسك.
3. يجب ألا تترك الأمتعة دون رقابة وبطريقة تمكن أي شخص من وضع شيء داخل الأمتعة.
4. إذا كان ضمن أمتعتك جهاز راديو، مسجل أو حاسب آلي نرجو التأكد أن هذه المواد لا تشكل خطورة على الطائرة.

تاگارکردنه وهی رپووا بؤ هه لئه گرتنی کالای مه ترسی دار له جان تاکانیاند (کوله کان)

رېنمايه كاني IATA بۇ گواستنه وهى كالا مهترسى دارهكان

This is to certify that

SAUDI GROUND SERVICES COMPANY

is a member of

The IATA Ground Handling Council 2015

Joseph Suidan
IATA, Head of Ground Operations

Emirates

Emirates

For your safety, spare lithium batteries used for electronic devices such as cameras, mobile phones, laptops etc. and dangerous articles such as those specified below must not be carried in your checked-in baggage.

 <p>Miscellaneous dangerous goods</p> 	 <p>Compressed gas</p> 	 <p>Radioactive materials</p> 	 <p>Flammable liquids</p> 	 <p>Poisonous substances</p>
 <p>Flammable solids</p> 	 <p>Infectious substances</p> 	 <p>Oxidising materials</p> 	 <p>Corrosives</p> 	 <p>Explosives and firearms</p>

This is not a comprehensive list. Please consult Emirates for details.
Carrying dangerous goods on board an aircraft is an offence.

ئاگاداربهكى تايبهت به كوّمپانيای ئيمارات دهربراهى كالا مهترسى دارهكان

بروآنامه‌ی ئەندامیّتی ئەنجومەنی خزمەت گوزاریە زەمینیی یه‌کانی سه‌ربه IATA

بروآنامه‌ی (ئاستی خزمەت گوزاری پپوآنه‌یی) IATA

رېځخراوهگانى فرۇڭكهوانى شارستانى له ناوچەى رۇژههلاتى ناوهراسه :

يهكيتى عهرههى بۇ گواستههوهى ئاسمانى (Arab Air Carrier Organization) : AACO

الاتحاد العربي للنقل الجوي
ARAB AIR CARRIERS ORGANIZATION

يهكيتى عهرههى بۇ گواستههوهى ئاسمانى (AACO) رېځخراويكه به شيوهيهكى باش يارمهتى
(يهكيتى نيودهولهتى گواستههوهى ئاسمانى IATA) و (رېځخراوى فرپنى نيودهولهتى شارستانى
ICAO) دههات.

سالى دامهزراندىن - ۱۹۶۵

شوين : بيروت - لبنان

ژمارهى ئههنام : ۲۲ ئههنام

زمانى فهرمى : (عهرههى - ئينگليزى - ئهلمانى).

يەككىتى عەرەبى بۇ گواستنه‌وہى ئاسمانى AACO گىردبونه‌وہىيەكى ناوچەبى يە لە نىوان كۆمپانىا عەرەبى يەكان بۇ فرۇكەوانى (فرىن) لەلايەن كۆمكارى عەرەبى يەوہ سالى ۱۹۶۵ دامەزراوہ ، ئامانجى دامەزراندنى پتەوكردنى ھاوكارى و يارمەتى و پىوانەكانى كوالىتى سەلامەتى يە لە نىوان كۆمپانىا عەرەبى يەكان بۇ گواستنه‌وہى ئاسمانى لە ھەر (۲۲) وولاتە عەرەبى يەكەدا كە ئەندامن لە كۆمكارى عەرەبى ، بارەگاي يەككىتى عەرەبى بۇ گواستنه‌وہى ئاسمانى AACO لە شارى (بەيروتى) پايتەختى (لبنان) ە بەلام سەنتەرى مەشق و راھىنانى يەككىتى يەكە بارەگاگەى لەشارى (عمان) ى پايتەختى (ئەردەن)ە.

سەنتەرى مەشق و راھىنانەكە سالى ۱۹۹۶ دامەزراوہ لە سالى ۲۰۰۰ دا فراوان كراوہ بۇ رىكخستنى خولى راھىنان بۇ سەرجم ئەندامەكان بەنرخىكى ھەرزان و داشكاو .

سالنە يەككىتى يەكە بانگھىشتى ئەندامەكانى دەكات بۇ بەشدارى لە كۆنگرەيەك تايبەت بە فرۇكەوانى (فرىن) لە جىھانى عەرەبى دا تىايدا گفتمەگۆ لەسەر ئەو پىشكەوتنەنە دەكرىت يان ئەو كىشانە كە پىويستە چارەسەريان بكرىت كە لە بوارى گواستنه‌وہى ئاسمانى دا رووى داوہ لەگەل باس كردن بۇ نوى كىردنەوہ و پلانى گەشەكردن بۇ ئەندامەكانى.

ئەندام بوون لە ناو ئەو يەككىتى يە ئارەزوو مەندانەيە بۇ ھەموو كۆمپانىاكانى گواستنه‌وہى ئاسمانى عەرەبى ھەر بۇ نمونە ھىلى ئاسمانى مۆرىتانى ئەندام نىە لەو يەككىتى يەدا.

- يەككىتى عەرەبى بۇ گواستنه‌وہى ئاسمانى (Arab Air Carrier Organization)

بە كورت كراوى پىى دەوترىت AACO اكو

- سەنتەرى ناوچەبى بۇ مەشق و راھىنانى يەككىتى عەرەب بۇ گواستنه‌وہى ئاسمانى (Arab Air Carrier Organization Regional Training Center) بە كورت كراوہبى

پىى دەوترىت (AACORTC) اكوورتس

رىكەوتنى IATA و مەلەكى ئوردونى :

لە چوارچىوہى چالاكى و كارەكانى IATA و ھەماھەنگى نىوان رىكخراو و دام و دەزگاناواچەيەكان رۇزى ۴/۱۷ / ۲۰۱۳ رىكەوتن نامەيەك لەنىوان يەككىتى نىودەولەتى بۇ گواستنه‌وہى ئاسمانى (IATA) و كۆمپانىاي ھىلى ئاسمانى مەلەكى ئوردونى مۆركرا كەتيادا

ایاتا کۆمپانیای مەلەکی ئوردونی وەك پەیمانگایەکی تاییبەت مەند پەسەندکرد بۆ رێك خستنی خولی راهێنانەکانی پەییوەست بە سێكتەری گواستەنەوی ئاسمانی و بوارەکانی فرینی جیاوازه وه كه یارمەتی خویندکار و پسیۆرانی ئەو بوارەبەدات لەولاتی ئەردەن و ناوچەکانی دەورووبەر بۆ پتەو کردنی تواناگانیان لە کێبڕکێی پیشەیی بەپێی پپۆەر و بنەماکان که IATA پەیرەوی ئەکات و پەسەندی ئەکات.

رێکەوتن نامەکه لەلایەن بەرپۆەبەری گشتی مەلەکی ئوردونی ئەندازیار (عامر حدیدی) و لەلایەن IATA جیگری بەرپۆەبەری گشتی IATA بۆ ناوچەي رۆژەلاتی ناوەراست و سەروی ئەفریقا (حسین دباس) و بەرپۆەبەری راهینان و مەشق و یارمەتی نیۆدەولەتی (اسماعیل بزیانی) و سەرۆکی ئەنجومەنی مەلەکی ئەردەنی (ناصر لوزی) وه مۆرکرا.

لایەنی مەلەکی ئوردونی خۆشحالی خۆی دەربری بۆ ئەو رێکەوتنە که تیایدا مەلەکی ئەردەنی رێگەي پێدا بەرێك خستنی مەشق و راهینانی تاییبەت مەند لە بواړی گواستەنەوی ئاسمانی که بەهۆیەوه مەلەکی ئوردونی پێگەي بەهیز دەبیت و رۆلی دیار دەکەوێت لە بواړی راهینانی هونەری و دەبیتە جیگای شانازی بۆ پسیۆران و شارەزایانی لیھاتووی مەلەکی ئەردەنی هەروەها کۆمپانیاکە دەبیتە مەلەبەندیکی زانستی ناوچەيی ، بەبوونی ئەو شارەزا و پسیۆرانەش دەبیتە مەلەبەندی ناردنە دەرەوی زانیاری و زانستی بۆ ناو ئەردەن و ناوچەکانی تری رۆژەلاتی ناوەراست و گەنداوی عەرەبی و جیھان.

جەخت کرایەوه لەسەر هاوکاری و هەماهەنگی لە پیشینەي نیوان مەلەکی ئوردونی و ایاتا لە سالە کانی پێشوو که بوو بە فاکتەریکی گرنگ بۆ پیش خستنی پیشەسازی گواستەنەوی ئاسمانی ناوچەيی و ناوخۆيی بەرەچاوکردنی ئەو خول و راهینانەي که مەلەکی ئوردونی لە میانی رێکەوتن نامەکه رێکی ئەخات که بەهۆیەوه دەرڤەت بۆ بەشداربوانی خولەکان زیاتر ئەرەخسیت بۆ بەدەست هیئانی هەل کار لە سێکتەری فرینی شارستانی و گواستەنەوی ئاسمانی.

مەلەکی ئوردونی جەختی کرد لەسەر ئەووی پشتگیری هەموو هەنگاوەکان ئەکات که ایاتا ئەي گرێتە بەر چ ئەوانەي پەییوەندی هەيە بە باش کردنی خزمەتگوزاری سەفەر یان دابین کردنی باشتزین ئاستی راهینانی هونەری کارمەندان لە بواړی فرینی شارستانی و گواستەنەوی کارگۆ و گەشت و گوزار. دووپات کرایەوه که کۆمپانیای مەلەکی ئوردونی لە (۵۰) سالی رابوردودا شارەزایی

و پىسپۇرىيەكى واى پەيداگر دوھ لە توانايداھەيە كى بركى لەگەل مەلبەند و سەنتەرە ناوچەيى و جىھانىيەكان بكات لە بواری مەشق و راھىنان .

بەرپرسى اياتا ئەوھى پشت راست كردهوھ كە واژۇكردى ئەو رىكەوتن نامەيە رەنگدانەوھى متمانەى اياتا يە بەتواناكانى ھونەرى مەلەكى ئوردونى و تواناى ھىزى كارى بۇ پيشكەش كردنى پرؤگرام و بەرنامەى راھىنان كە لەلايەن اياتا وە پەسەند بكرىت بۇ ھەموو كۆمپانىاكانى گواستەنەوھى نۆدەوئەتى لەگەلئيشيدا اياتا تەواوى پشتگىرى مەلەكى ئوردونى ئەكات بۇ بەھىز كردنى تواناكانى لە بواری خولى راھىنان و مەشق كردن.

دووپاتيش كرايەوھ كە اياتا يارمەتى مەلەكى ئوردونى ئەدات بۇ پىگەياندىنى نەوھەيەكى نوپى پىسپۇر لە بواری فرىنى شارستانى لە ئەردەن و ناوچەكە.

لەم بارودۇخەى ئىستادا مەلەكى ئەردەنى بۇ كوردوستان و ناوچەكە بۆتە سەرچاوه و مەلبەندىكى گرنگ بۇ راھىنان و مەشق پىكردى كارمەندانى فرۆكەخانە و كۆمپانىاكانى ھىلى ئاسمانى لە كوردوستان بۇ پىگەياندىنى شارەزا و پىسپۇر لە بواری گواستەنەوھى ئاسمانى ، دەكرىت كوردوستان سوود لە شارەزايى و مېژووى كاركردى ولاتى ئەردەن وەرېگرىت لە بواری رھىنان و مەلبەندەكانى مەشق.

وھكو يەكەم ھەنگاويش فرۆكەخانەى نۆدەوئەتى سلېمانى دەست پيش خەرى كرد لەسەرەتاي سالى ۲۰۱۳ وە بەكردەنەوھى لقيك لە پەيمانگاي فرۆكەوانى شارستانى عىراق بۇ ريك خستنى بەشيك لەو خول و مەشقانەى كە پىويستە بۇ فرۆكەخانە و گواستەنەوھى ئاسمانى و ئوميد ئەكرىت لە ئايندەدا ئەو پەيمانگايە فراوان بىت و ببىتە مەلبەندىكى زانستى گرنگ بۇ دام و دەزگاكاني فرين و فرۆكەخانە و كۆمپانىاكانى گواستەنەوھى ئاسمانى لە كوردوستان و عىراق.

پرؤژەكانى (AACO) :

۱. يەكيك لەو پرؤژانەى كە يەكيتى يە كە ھەولى بۇ ئەدات جىبەجى بكرىت گورپىنى بلىتى كاغەزى سەرجم ئەندامەكانە بۇ بلىتى ئەلكترۆنى (e-Ticket) و دانانى (AACO) سالى ۲۰۰۷ وەك دوا وادە بۇ جىبەجى كردنى ئەو راسپاردەيە بەلام ئەو برپارە تەگەرەى تى كەوت بە ھوى نەبوونى ھىلى ئەنتەرنىت بۇ زۇربەى ھىلە ئاسمانىەكان تا بتوانرىت تكتەكان بگوردريت بۇ (e-Ticket) .

۲. يەككىتى عەرەبى گواستنه‌وهى ئاسمانى ھەولده‌دات بۇ دروست كردنى گردبوونه‌وهى يەكى ناوچەيى (تحالف اقليمى) له ژير ناوى (گردبوونه‌وهى ئەرەبىسك) (Arabesk) ھەريەك له (كۆمپانىيائى مصر بۇ فرۆكەوانى) و (كۆمپانىيائى فرۆكەوانى كەنداو) و (ھيلى ئاسمانى يەمەنى) و (كۆمپانىيائى فرۆكەوانى عومان) و (فرۆكەوانى رۆژھەلاتى ناوهراستى لبنان) و (ھيلى ئاسمانى تونس) و (مەلكىيە ئوردنى) و (ھيلى ئاسمانى عەرەبى سعودى) بچيىتە ناو ئەو گردبوونه‌وهى.

۳. ئەندامانى (AACO) يەككىتى عەرەبى بۇ گواستنه‌وهى ئاسمانى :

Algeria	ھيلى ئاسمانى جەزائير
Egypt Air	ھيلى مصر بۇ فرۆكەوانى
Emirates	ھيلى فرۆكەوانى ئىمارات
Gulf Air	ھيلى فرۆكەوانى خليج
Iraqi Airways	ھيلى ئاسمانى عىراقى
Jordan Air	ھيلى ئاسمانى ئوردنى
Kuwait Air	ھيلى ئاسمانى كويىتى
Libya	ھيلى ئاسمانى عەرەبى لىبى
Middle East	ھيلى ئاسمانى رۆژھەلاتى لبنان
Oman Air	ھيلى ئاسمانى عومانى
Al Qatari	ھيلى ئاسمانى قەتەرى
Morocco	ھيلى ئاسمانى مەغرىبى
RJ	ھيلى ئاسمانى مەلەكى ئوردنى
Saudi Arabic	ھيلى ئاسمانى عەرەبى سعودى
Sudan	ھيلى ئاسمانى سودانى
Middle sea	ھيلى ئاسمانى سەردەريائى ناوهراست
Tunisia	ھيلى ئاسمانى تونسى
Yamani	ھيلى ئاسمانى يەمەنى

مەراسىمى وازۇكردنى رېكەوتن نامەى ھاوبەش لە نىوان
 ۋەزارەتى گۋاستنەۋەى ئەرەدىنى و سەنتەرى ناۋچەبى بۇ
 مەشق و راھىبىنانى يەككىتى عەرەبى بۇ گۋاستنەۋەى ناسمانى
 بۇ بەخشىنى ناسانكارى بۇ يەككىتى تا بتوانىت كارەكانى
 فراوان بكات لە ۋولاتى ئەرەدن.

دەستەى عەرەبى بۇ فرۇكەۋانى شارستانى ACAC Arab Civil Aviation Council :

دەستەى عەرەبى بۇ فرۇكەۋانى شارستانى ACAC رېكخراۋىكى عەرەبى تايبەتە و سەرەبەكۆمكارى ۋولاتە عەرەبى يەكانە و ئامانجى پتەۋكردنى يارمەتى و ھاۋكارى و ھەماھەنگى نىوان ۋولاتە عەرەبى يەكانە لە بواری فرۇكەۋانى شارستانى و گەشەسەندى ، ئەم رېكخراۋە لە ۷ ى شىباطى سالى ۱۹۹۶ دامەزراۋە ئەو كاتەى رېكەوتنى دامەزراندنى دەستەكە كەۋتە بواری جىبەجى كەردنەۋە و كۆمەلەى گشتى دەستەكە يەكەم كۆبونەۋەى خۇى لە ۴ - ۵ / حوزەيران / ۱۹۹۶ گرى دا و رېكەوتن نامەكەى پەسەندكرد و تا ئىستا لە ۋولاتى عەرەبى ۱۸ ۋولات چوونەتە ناۋ دەستەكەۋە ۋولاتانى تىرىش لە بواری پەسەندكردنى رېكەوتن نامەكەن.

ئامانچەكانى ACAC :

ئامانچ و مەبەستەكانى دەستەكە لە دابىن كوردنى دەستەلاتەكانى فرۆكەوانى شارستانى دا خۆى بەرجەستە ئەبىت بۆ وولاتانى ئەندام لە چوارچىۋەى كارىكى ھاوبەش لە پىناو :

۱. دانانى پلانى گشتگىر بۆ فرۆكەوانى شارستانى لە نيوان وولاتانى عەرەبى دا بە مەبەستى گەشەسەندن و دابىن كوردنى سەلامەتى فرۆكەوانى (فرىن).
۲. بەرزكردنەوہى ئاستى يارمەتى و ھەماھەنگى پىويست لە نيوان وولاتانى ئەندام لە بوارى فرۆكەوانى شارستانى و دانانى بنەما و بناغە بۆ يەكخستنى ئامانچەكە و دەستەبەركردنى.
۳. كاركردن لەسەر گەشەكردن و پىشخستنى فرۆكەوانى شارستانى عەرەب بۆ دابىنكردنى پىويستى يەكانى گواستەوہى ئاسمانى يەكى ئارام و رىك و پىك.

پىسپۇرى يەكانى ACAC :

دەستەى فرۆكەوانى شارستانى عەرەب ACAC ھەلدەستى بەجىبەجىكردنى سەرجم ئەرك و پىويستى يەكان بۆ جىبەجىكردن و ھىنانە دى مەبەست و ئامانچەكانى وە بەتايىبەت ئەمانەى لای خوارەوہ:

۱. ئەنجام دانى لىكۆلىنەوہ و ئامادەكردنى دىراسە بەپىى پىويست سەبارەت بەلايەنى ئابوورى و ياساى و رىكخستن و ھونەرى و ئاسايش پەيوەست بە فرۆكەوانى شارستانى لە نيوان وولاتانى ئەندام.
۲. دروست كوردنى ھەماھەنگى پىويست لە نيوان راو بۆ چوونەكانى وولاتانى ئەندام سەبارەت بەو لايەنانەى كە لە بەرزەوہندى گشتى و گرنكى ھەمە لايەنەيە لە بوارى فرۆكەوانى شارستانى.
۳. ھاندان و پشتىوانى تەواوكارى (التكامل) نيوان دەزگاكانى گواستەوہى ئاسمانى عەرەبى .
۴. ھاندان و پشتىوانى كايەى فرۆكەوانى بە گشتى و پشتگىرى بۆ بەكارھىنانى فرۆكەوانى لە ناو وولاتانى ئەندام.

۵. هاندان و پشٹیوانی و ریځهوتن له نیوان یاسا دانان و کاردانه و هکانه فرۆکه وانی شارستانی له وولاتانی ئەندام وه کارکردن بۆ یه کخستنی یاسا و ریسا و ریکارهکان.
۶. هاندان بۆ جی به جی کردن و به کارهینانی بنه ما ستانداردو و ریکارهکانی کارکردن راسپړاو له پاشکوکانی ریځهوتن نامه ی فرۆکه وانی نیوده و له تی شارستانی .
۷. ئاسان کاری بۆ ئالوگورکردنی زانیاریهکانی په یوه ست به سه لامه تی فرۆکه وانی و بهرزکردنه وه ی ناستی هوشیاری ئاسایش له نیوان وولاتانی ئەندام.
۸. هه ماهه نگی تاییه تمه ند به بهرنامه ی راهینان له گه ل هاندان بۆ دانانی بهرنامه ی پیویست بۆ بره ودان به په یمانگاکانی راهینان به و شیوازه ی وه لام دره وه ی پیویستی یهکانی قوناعی نیستا و ئاینده ی کارکه ران بیټ له بواری فرۆکه وانی شارستانی دا.
۹. دیراسه کردنی ههر هه لویستی که بیته هوی گرفت له بهر ده م پیشکه ووتنی گواستنه وه ی ئاسمانی و که شتیوانی ئاسمانی له وولاتانی عه ره بی دا له سه ر بنه ما ی داوا کردنی ههر وولاتیک له وولاتانی ئەندام و پیدانی ههر راسپارده یه که پیویست بکات.

په یکه ریځهوتنی ACAC :

- په یکه ریځهوتنی دهسته که له م به شان ه پیک دیت:
- کومه له ی گشتی / الجمعیه العامه .
 - ئەنجومه نی جی به جی کردن / المجلس التنفيذي.
 - بهرپوه به رایه تی گشتی / الاداره العامه .
 - پینج لیژنه که پیک هاتوو له پسپوران و شاره زایانی بنه ره تی نوینه رایه تی وولاتانی ئەندام ئەکه ن:

Enviroment Committee	لیژنه ی ژینگه
Air Transpotation Committee	لیژنه ی گواستنه وه ی ئاسمانی
Air Navigaton Committee	لیژنه ی که شتیوانی ئاسمانی
Safety & Standrds Committee	لیژنه ی سه لامه تی و پیوه ره کان
Finance Auditing Committee	بیجگه له لیژنه ی چاودیری دارایی

كۆمەلەي گىشتى پىكھاتووه لە سەرۆكەكان و بەرپۆهەبەرانى گىشتى فرۆكەوانى شارستانى لە وولاتە
عەرەبى يەكانى ئەندام كە هەردوو سال جارێك كۆدەبنەووه بۆ بپارێدان لەسەر نەخشەكان و
بەرنامەكان بودجەى دەستەكە.

بەرپۆهەبەرايەتى دەستەكە ئەو دەزگا كارگيرى يە كە دەستەكە بەرپۆه دەبات بەرپۆهەبەريكى گىشتى
سەرۆكايەتى دەكات لەلایەن كۆمەلەي گىشتى يەووه هەلەدەبژيردريت بۆ ماوهى (٤) سال دەكریت نوؤ
بكریتەووه بۆ دووجار.

رۆلى بەرپۆهەبەرى گىشتى جىبەجىگردنى راسپارده و بپارەكانى كۆمەلەي گىشتى ئەنجومەنى
جىبەجىگردنە و لە هەمان كاتيشدا ئامادەگردنى پرۆژه و چالاكى يەكانى دەستەكەيە.

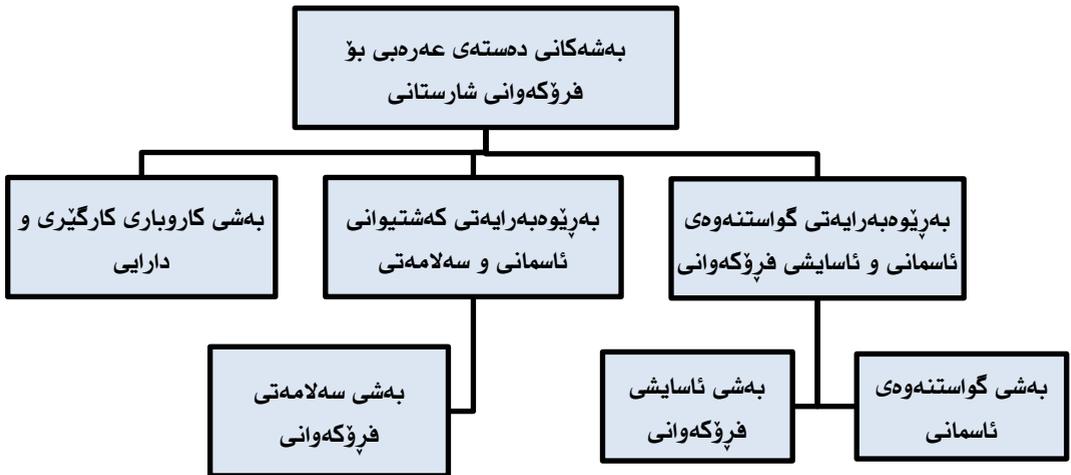
ئەنجومەنى جىبەجىگردن پىك هاتووه لە نوؤ (٩) ئەندام لەلایەن كۆمەلەي گىشتى يەووه
هەلەدەبژيردريت هەر دوو سال جارێك لە نيوان سەرۆكەكان و بەرپۆهەبەرى گىشتى يەكان و هەر سالى
دوو جار ئەم ئەنجومەنى كۆبوونەوى خۆى سازدەكات.

رۆلى ئەنجومەن كاتيک دەرئەكەويت كە پيويست بکات دیراسەگردنى كيشه و كەم و كورپەكانى
فرۆكەوانى شارستانى لە وولاتانى عەرەبدا ئەنجام بدریت بۆ مەبەستى پيشكەوتن و برەودان بەم
سيكتەرە و هەروەها بۆ پيشنيار گردنى بەرنامەى بودجەى دەستەكە لەگەل جىبەجىگردنى
بپارەكانى كۆمەلەي گىشتى.

ليژنەكانى دەستە (ليژنەى گواستەوهى ئاسمانى ، ليژنەى ژينگە ، ليژنەى گواستەوه ئاسمانى ،
ليژنەى كەشتيوانى ئاسمانى ، ليژنەى سەلامەتى فرۆكەوانى) هەلەدەستيت بە ئامادەگردنى
كارەكانى دەستەكە و پرۆژەكانى لەگەل ليكۆلينيەووه لەو بابەتانهى نيردراوه بۆ دەستەكە.

ھەر لیژنەپەك له (۹) پىسپۇرى شارەزا پىك ھاتووہ كە نوپنەرى وولاتانى ئەندامن ھەر لیژنەپەكیش دەتوانیٹ لیژنەى فەرىى (بچوك) دروست بكات یان گروپ پىك بەینىٹ بۆ جىبەجى كىردنى ئەركى لیژنەكە. لیژنەكە سالى دوو جار كۆدەبنەوہ.

ACAC

ولاتانى ئەندام له دەستەى عەرەبى بۆ فرۆكەوانى شارستانى ACAC :

ئەردەن ، ئىماراتى عەرەبى يەگگرتوو، بەحرەين ، تونس ، جەزائىر ، مەملەكەتى عەرەبى سعودى ، سودان ، سوريا ، عىراق ، سەلتەنەى عومان ، فەلەسطين ، قطر ، لبنان ، مصر ، مغريب ، مۇرىتانىيا ، يەمەن.

ھاوکارى و ھەماھەنگى عەرەبى و ئىۋودەۋلەتى:

۱. ئەو لايەنەنى كە لەگەڭ دەستەكەدا ھەماھەنگى يان ھەيە:

- رېكخراوى ئىۋودەۋلەتى بۇ فرېنى شارستانى (ICAO)
- يەككىتى عەرەبى بۇ گواستەۋەى ئاسمانى (AACO)
- لىژنەى ئەفرىقى بۇ فرېنى شارستانى .
- لىژنەى ئەمىرىكى لاتىنى بۇ فرېنى شارستانى.
- كۆنگرەى ئەۋروپى بۇ فرېنى شارستانى.
- كۆلىژى مەلكە نور بۇ فرېنى شارستانى لە ئەردەن.
- كۆلىژى قەتەر بۇ زانستى فرېن.
- ئەكادىمىيەى سەنغافورا بۇ فرېن شارستانى.
- ئازانسى ئەۋروپى بۇ چاۋدېرى كەشتىۋانى ئاسمانى (Euro Control).
- يەككىتى ئىۋودەۋلەتى بۇ گواستەۋەى ئاسمانى (IATA) .
- ئەنجومەنى ئىۋودەۋلەتى بۇ فرۆكەخانەكان (AIC).
- نوسىنگەى نىشتمانى بۇ فرۆكەخانەكان – كۆلىژى محمدى شەشەم بۇ فرېن.
- لىژنەى عەرەبى ھەمىشەى كەش ناسى فرېن.
- دەزگای عەرەب بۇ مانگە دەستكردەكان (دەزگای عەرەب سات)- دەستەلاتەكانى فرېنى شارستانى
- ۋولاتانى دۆست بە تايبەت فەرنسا بۇ ئەو يارمەتى يانەى كە پېشكەش دەكات .

۲. پەيوەندى تايىبەت لە نيوان ACAC و ريڭخراوى فرىنى نيودەولەتى شارستانى (ICAO):

ريڭخراوى فرىنى نيودەولەتى بە يەككىڭ لە ريڭخراوه تايىبەتەكانى نەتەوہ يەگگرتووەكان دادەنرپت كە رۇئىكى گرىنگ و ديار دەبىنىت لە بوارى فرىنى شارستانى دا و دانەرى برپارە و ھەرۇھا ريڭخراوھە راسپاردەكانى ئاراستەى گشت وولاتانى ريڭكەوتوو (الدول المتعاقده) ئەكات و بۇ ريڭخراو و دەستە ناوچەى يەكانى تايىبەت بە بوارى فرىنى شارستانىش ئەنرپت.

دەستەى فرىنى شارستانى عەرەب ACAC بە پەيوەندىەكى بەھىز بە ريڭخراوى (ICAO) ايكاووہ بەندە ئەو پەيوەندى يە لە سالى ۱۹۹۹ گەشتە لوتكە كاتىڭ ريڭكەوتن نامەى نيوان دەستەكە و ايكاو ICAO واژۇكرا.

دەستەى فرىنى شارستانى عەرەبى ACAC كاردەكات بۇ پابەندىبون بەسەرجم برپارەكانى ريڭخراوى فرىنى نيودەولەتى شارستانى يەوہ ، ئەم پەپرەوكردن و پابەندىبونە بۆتە ھۆى ئەوہى دەستەى عەرەبى فرىنى شارستانى لەسەر ئاستى نيودەولەتى سەنگ و قورسى ھەبىت و رۇئى نيودەولەتى بەھىزتر بىت لەنيوہندە نيودەولەتىەكانى تر كە كاردەكەن لە بوارى فرىنى شارستانى دا لەگەل ئەوہشدا دەستەكە بەشدارى يەكى كارا دەكات لە چالاكى يەكانى سەرجم كۆبونەوہ و كۆنگرەكان كە لەلايەن ايكاووہ ريڭخدەرپت و بەشدارى يەكانى لەو كۆبونەوہ و كۆرانەدا بە چالاكى بۆتە ھۆى ئەوہى رۇئى كاريگەر بىبىنىت لەدەرگردنى ئەو برپارانەى كە لە ئەنجامى ئەو كۆر و كۆبونەوانەدا دەرەدەرپت ھەرۇھا ئەو راسپاردانەى كە رادەگەيەنرپت لەگەل بە دەنگەوہ ھاتنى پىويستى يەكانى كۆمەلەى عەرەب بۇ فرىنى شارستانى .

۳. ھاوكارى ACAC لەگەل كۆمكارى عەرەبى:

دەستەى عەرەبى فرىنى شارستانى بەپىئى بنەماكانى دامەزراندنى دەستەكە پابەندە بە سەرجم برپارەكانى ئەنجومەنى وەزيرانى گواستەوہى عەرەب لە كاتىڭدا دەستەكە بە دەورى راپۇرتى خۇى دەدات سەبارەت بە چالاكى يەكان بۇ وەزيرانى گواستەوہى عەرەب.

- دەستەكە پاپەندە بە بېرىلگەن ئىنجىمەنى ئابورى و كۆمەلەپەتى بە ھەمان شېۋە بە دەورى ياداشتى خۇيشى ئەدات بەو ئەنجىمەنە سەبارەت بە كۆبۇنەۋە دەستەكە ، ھەروھە بۇ لىژنەى رېكخراۋەكانى ھەماھەنگى و بەدواداچوون و لىژنەى ھەماھەنگى بالا بۇ كارى عەرەبى ھاۋبەش.

- ھەروھە دەستەكە ئامادەى ھەپە لە كۆبۇنەۋەكانى ئەنجىمەنى كۆمكارى عەرەب و كۆنكەرى لوتكەى عەرەبى لەسەر بانگھېشتى ئەمىندارى گشتى كۆمكار لە گەلېشدا ھەماھەنگى دەكات بۇ كاركردن لە ئەمىندارىتى گشتى كۆمكارى وولاتانى عەرەب بۇ رېكخراۋەكانى تر ، دەستەكە لەم چوارچىۋەپەدا پاپەندەبە :

پېشكەش كردنى پرۇژەى پلان و بەرنامە و بودجەكان بۇ لىژنەى رېكخراۋەكانى ھەماھەنگ و بەدواداچوون و ئامادەسازى پېشكەش كردنى بۇ ئەنجىمەنى ئابورى و كۆمەلەپەتى بۇ پەسەندكردنى .

۴. ھاۋبەشېكردنى دەستە لە ھاندان بۇ تەۋاۋكارى (التكامل) لە نىۋان دەزگاكانى گواستەۋەى

ئاسمانى لەگەل (پەكېتى عەرەبى بۇ گواستەۋەى ئاسمانى):

لەو كارەگرنگانەى كە دەستەكە پېۋەى سەرقالە ئەۋەپە كە ھەر لە كاتى دامەزراندنى دەستەكەۋە بوۋە بەھۋى دروست كردنى چوار چىۋەپەكى توند و تۆل بۇ ھاۋكارى دەزگاكانى گواستەۋەى ئاسمانى لە كۆكردنەۋەى توانا و ھەماھەنگى لە ھەلۋېستەكان و پەكخستى پلان و نەخشەكان و راھىنەكان بە ھىۋاى گەشتن بە تەۋاۋكارى (التكامل) لە سەرچەم پېكھاتەكانى فرېنى شارستانى عەرەبى.

ھەروھە دەستەكە كارى كردوۋە لە سەر پتەۋكردنى يارمەتى و ھاۋكارى لەگەل پەكېتى عەرەبى بۇ گواستەۋەى ئاسمانى لە ميانى دانانى سىياسەتېكى عەرەبى پەككرتوو بۇ گواستەۋەى ئاسمانى و رېكخستەۋەى پەپكەرەكەى لە گەل كەمكردنەۋەى كۆت و بەندەكان لەسەر سەرەبەستى پەكانى گواستەۋەى ئاسمانى و زىادكردنى گەشتە ئاسمانىەكان لە نىۋان وولاتانى عەرەبى و ھاندانى ھىلە ئاسمانى پە عەرەبىەكان لەسەر يارمەتى و ھاۋكارى كردن لە بوارى ئالوگۆركردنى كەرەستەى پەدەگ بۇ چاكسازى فرۇكەخانەكان و سىستەمەكانى جىگرتنى ئامېرى (الحجز الالى).

ههروهه ههندئ ههنگاو و ریکاری تر وەرگیراوه له لایهه دهسته کهوه وهک زهمینه سازی بۆ هاوکاری تهواوکاری له بواری پێشخستن و فراوان سازی رارهوه ئاسمانی یهکان له کایهی ئاسمانی (الفضاء الجوي) وولاتانی عهرهبی.

دهسته که له ههولدايه بۆ زیادکردنی هاوکاری نیوان وولاتانی ئهندام له بواری گهپان و لیكۆلینهوه و فریاکهوتن له رووداوهکانی فرین و باشکردنی خزمهتگوزاری یهکانی کهشتیوانی ئاسمانی و کارکردن به ئاراسته به کارهێنانی سیستمی کهشتیوانی ئاسمانی له رینگه مانگه دهستکردهکان و فراوانکردنی هاوکاری نیوانیان له بواری سهلامهتی فرین و یهکخستنی رینمایی و ریکار و یاساکی فرینی شارستانی له وولاته عهرهبی یهکانی.

رۆژی ۲۶/ئایار/ ۲۰۱۵ له بارهگای ئهکادیمیای محمدی شهشهمی نیودهولهتی بۆ فرۆکهوانی شارستانی له دار البیضاء دهست کرا به چالاکي یهکانی کۆبونهوهی گهپان و فریاکهوتن (Search & rescue) به هاوکاری له نیوان ACAC دهستهی عهرهب بۆ فرینی شارستانی بهرپوهبهرایهتی گشتی فرینی شارستانی مهمله کهتی عهرهبی سعودی به ئامادهبوونی نمایندهی زۆربهی ئهندامانی وولاتانی عهرهب، کۆره که به ووتهی ریکخهران دهستی پێکرد به ئامادهبوونی نوینهری هیزی ئاسمانی مهلهکی و دهریای مهلهکی و وشکایی مهلهکی (القوات الملكيه الجويه و البحریه الملكيه و الدرک الملکی) لهو کۆرهدا پسرانی نیودهولهتی چهندين بابتهیان پێشکesh کرد

سەبارەت بە گەپان و فریاکەوتن (Search and Rescue) بە ئامانجی بەرزکردنەوهی ئاستی هاوکاری بەپێی پێوەر و سیستم و ریکارە نیۆدەوڵەتیهکان بۆ دابین کردنی خزمەتی پێویست بۆ چالاکى یهکانى گەپان و فریکەوتنى خێرا و کارا ، هەروەها جی‌بەجی‌کردنى مەشقیکی مهیدانی هاوبەش بۆ ئالوگۆرکردنی پسیپۆری و شارەزایی سوود وەرگرتن لەو ئامیڤرە ناوازه نوئ یانهی که به‌کارده‌هینریت له پرۆسه‌کانی گەپان و فریاکەوتن.

نواکشوط ۲۰۱۲ / کۆبۆنەوهی بیست و نۆهەمین بۆ لیژنەى سەلامەتى فرۆکەوانى دەستەى فرۆکەوانى شارسەتانی عەرەبى .

بەستنى ئەنجومەنى جىبەجىكارى دەستەى عەرەبى فرېنى شارستانى لە خولى (٤٩) لە رباط رۇژى (٥-٦-٧ / ٢٠١٥/٥) لە كۆبونەوهكەدا ئەم وولاتانە ئامادەبوون (ئيماراتى عەرەبى يەكگرتوو ، كۆمارى تونس ، وولاتى عەرەبى سعودى ، سەلتەنەى عومان ، وولاتى قەتەر ، كۆمارى مىسرى عەرەبى).

ئەم وولاتانەش ئامادەنبوون (وولاتى ئەردەن ، وولاتى بەحرەين ، كۆمارى يەمەن). ئەنجومەنەكە چەند وەرەقەيەكى خستە پېش چاوى ئامادەبوون كە لەلایەن بەرپۆهەرايەتى گشتى يەوه پېشكەش كرابوون سەبارەت بە چەند بابەتییكى جياوازی گرنگ بۆ فرېنى شارستانى و چەندین راسپاردەش لەو بارەيەوهكرا.

كورتەپەك لە هەندى كۆمپانىيائى فرېن ئەندام لە رېكخراوى اياتا :

ميژووى دامەزراندن و سەرھەلدانى هەندىك لەو كۆمپانىيانەى كە ئەندامن لە اياتا وەكو لە خوارەو رەوونكرائوتەو

هێلى ئاسمانى عێراقى:

هێلى ئاسمانى عێراق

هێمى بانگەواز : IRAQI

هێمى بەپى رېكخراوى فرېنى شارستانى نۆدەولتەتى (اىكاو) : IAW

هێمى بەپى يەكېتى IATA : IA

قەبارەى كاروان: ٣٢ فرۆكە + ٤٦ فرۆكە لە بەرنامەدا

يەككىچە لە گەورەترین ھيئەتەکانى گواستەنەوھى ئاسمانى لە عىراقدا و ئەندامە لە يەككىتى عەرەب بۇ گواستەنەوھ ئاسمانى سالى ۱۹۴۵ لەلايەن كۆمەلەى فرىنى عىراقىيەوھ (جمعية الطيران العراقية) وھ دامەزراوھ وھ لە سەرەتادا بۇ فرۆكەكانى بەرىتانيا بەكار ئەھات و لە سالىەكانى حەفتادا ئەمريكاش ريگاي دا بە فرۆكەكانى ھيلى ئاسمانى عىراقى لە فرۆكەخانەى (جۆن كندى) بنىشيتەوھ لە (نيورك).

لە رۆژى ۱۹۳۸/۵/۱۸ دەستەى كارگىرى كۆمەلەى فرىنى عىراقى (نادى فرانسى ئاسمانى) بېرىارى دا بەو پارە زيادەيەى كە لە ئەنجامى پىتاك كۆكراپوۋە بۇ كرىنى ۱۵ فرۆكە بۇ ھيلى ئاسمانى عىراقى لە اىطاليا زيادەى پارەكەش ۲۳۰۰۰ بىست و سى ھەزار دىنار بوو بۇ كرىنى سى فرۆكەى بەرىطانى جۆرى (de – havil land Dragon Rapid) بەكاربىت و رۆژى ۱۹۳۸/۱/۱۰ ھەر سى فرۆكەكە

گەشتە بغداد و بەکارھێنران بۆ گەشت کردن و لەسەرەتادا گەشتەکانیان بۆ سوریا و ئێران دەستی پێ کرا و تا ۱۹۴۶/۱/۱ ی خایاند ئەو کات حکومەت ئەو فرۆکانهی خستە ژێر ئیدارەى ھێلى شەمەندەفەر (مصلحة السكك الحديدية).

ھێلى ئاسمانى بەردەوام بوو لە گەشت کردن و فراوان بوون وە بوو بە یەكێك لە ھێلە فراوان و بەناوبانگەکانى عێراق و حکومەتى عێراق بایەخىكى زۆرى پێدا.

لە کاتی جەنگى کەنداوى یەكەم ھێلى ئاسمانى عێراق بەردەوام بوو لە گەشتەکانى بەلام لە دواى چەنگى دووھەمى کەنداو سالى ۱۹۹۱ بەتەواوى چالاكى و کارەکانى ھێلى ئاسمانى عێراق وەستا لە ئەنجامى سەپاندنى گەمارۆى (حصارى) نۆدەولەتى لەسەر عێراق لەلایەن نەتەوہ یەگرتوہکانەوہ.

پیش سالى ۲۰۰۲ عێراق خواھنى ۱۷ فرۆكەى گواستەنەوہى رپوان بوو زۆربەى ئەو فرۆكانه لەسەرەتای جەنگى کەنداوى دووھەمدا بە نھینى گوێزرانەوہ بۆ وولاتانى دەورووبەر وەك (ئەردەن ، ئێران ، تونس).

لە ۲۰۰۳/۵/۲۰ ھێلى ئاسمانى عێراقى برپارى دا كە دەست بکاتەوہ بە گەشتەکانى نۆدەولەتى و یەكەم گەشتى رۆژى ۲۰۰۴/۱۱/۳ بوو لە بغدادەوہ بۆ عمان پایتەختى ئەردەن و لە ۲۰۰۴/۱۱/۶ یەكەم گەشتى دەست پێکردەوہ لە نیوان بغداد و تاران .

لەسالى ۲۰۰۵ بە دواوہ و تا ئیستاش ھێلى ئاسمانى عێراق گەشتەکانى بەردەوام ھەيە بۆشارەکانى (دیمەشق ، عمان ، کویت ، قاھیرە ، تاران ، مەشھەد ، دوبەى ، ئەستەنبول ، ئەنطاليا ، ستۆكۆلم ، کوبنھاگن ، دۆلسدۆرف ، جدە ، ئەسینا ، کراچى ، مەنامە ، فرانکفۆرت ، لندن) جگە لە گەشتە ناوخۆى یەکانى لە نیوان بغداد – بصرە – موصل – نجف – اربیل – سلیمانى.

تا سالى ۲۰۱۱ ھێلى ئاسمانى عێراقى بووبە خواھنى ۲۰ فرۆكەى (بۆینگ ۷۲۷ – ۲۰۰) ، (بۆینگ ۷۳۷ – ۲۰۰) ، (بۆینگ ۷۶۷ – ۲۰۰) و (سى ئارجى ۹۰۰).

لە سالى (۲۰۰۸) حکومەتى عێراق لەگەل کۆمپانىیای (بۆینگ ئەمریکى) گریبەستىكى واژۆکردوہ بە کرپنى (۴۰) فرۆكەى تازە لە جوړى (۷۸۷ بۆینگ ، ۷۳۷ بۆینگ) كە دەبوو لە سالى ۲۰۱۳ بگەشتایە عێراق و کۆى تیچوونى کرپنى فرۆكەکان دەکاتە (۵,۵) ملیار دۆلار .

ههروههها حكومهتي عيراق گريٲبهستيكي لهگهٲ كۆمپانياي (بۆمبارديهي كهندي) كردووہ بۆ كپيني (١٠) فرۆكهي (CRJ 900) قهبارهي مام ناوهندي لهگهٲ مافي كپيني (١٠) فرۆكهي تر له ئايندهدا و يهكهه فرۆكهي (CRJ 900) له زيورخ گهيشته ههولير سالي ٢٠٠٨ و بهرهنگي شين رادهست كرا بهرهنگي كۆمپانياي دروست كهر نهك به رهنگي تايبهتي هيلي ئاسماني عيراق وهك كاتي خۆي دهنگۆ كه وا بلاوبوو بۆوه چونكه رهنگي فرۆكهش نامازهي تايبهتي خۆي ههيه.

ههروههها عيراق لهگهٲ كۆمپانياي (اير باص) گريٲبهستي كپيني (٨) فرۆكهي واژوكردووہ كه دوانيان جۆري (A321- 214) و (٦) يان جۆري (A320- 214) لهگهٲ كپيني فرۆكهيهكي (اير باص) ي جۆري (A330 – 200GF) لهدهروهي گريٲبهستهكه.

ئهو ههنگاوانهي كه باس كرا به گرنگ دادهنرٲت بۆ بيناكردنهوهي هيلي ئاسماني عيراق به تايبهتي دواي چارهسههركردي كيشهي قهرهبووي وولاتي كوٲت و ئاسهوارهكاني جهنگي كوٲت سالي ١٩٩٠ وه لهم دواي يه گريٲبهستيكي واژوكراوه بۆ كپيني شهس فرۆكه له جۆري (B777 – 200LR) له كۆمپانياي (بۆينگ) بۆ مهودا دوورهكان ئيستا يهك فرۆكهيان وهركيراوه له كۆي شهس .

هيلي ئاسماني كوٲتي

هيماي بانگهواز : KUWAITI

هيماي بهپيي ريٲكخراوي فريني شارستاني نيودهولهتي (اٲكاو) : KAC

هيماي بهپيي يهكٲتي IATA : KU

قهبارهي كاروان: ٢٤ فرۆكه

هیللی ئاسمانی کویتی:

كۆمپانىيايەكى نىشتمانى كویتی يە بارەگای سەرەكى لە شارى كویتی پایتەختە، فرۆكەخانەى كویتی نیودەولەتى مەلەبەندى چالاكى يەتى ژمارەى كارمەندانى تا سالى ۲۰۰۹ دەگەيشتە (۳۹۴۵) لە كارگىرى - فرۆكەوانى - خزمەتچى (مضيف) - سيكتەرى بژيوى (خواردنى فرۆكە) - چاكسازى - بەشى پەيوەندى يەكان - ئاسايش - فرۆش).

هیللی ئاسمانى كویتی گەشتى هەيه بۆ ۳۹ ئاراستە (ويستگە) لە ئاسيا ، ئەوروپا ، ئەفريقا ، ئەمريكاي ژوورو لە هەمان كاتدا هیللەكە ئەندامە لە يەكيتى عەرەب بۆ گواستنەوهى ئاسمانى.

كورتەپەك لە ميژووى هیللەكە:

ميژووى دروست كردنى هیللی ئاسمانى كویتی دەگەرپتەوه بۆ سالى ۱۹۵۲ كە لەسەر دەستى دوو بازرگانى كویتی دامەزرا بەسەرمايەى (۱۵۰) هەزار دىنارى كویتی و بەفەرمى لە ۱۹۵۴/۳/۱۶ هیللەكە دەستى بە گەشتەكانى كرد بۆ (بيروت ، شارى عبادان لە ايران) و دواى ساڠك لە كاركردن هیللەكە تووشى گىروگرفت بوو بۆيە حكومەتى كویتی ناچار بوو (۵۰%) ى كۆمپانىياكە بكرپتەوه

لەسەرمايەى كۆمپانىياكە و لە ھەمان كاتدا سەرمايەى كۆمپانىياكەى كرد بە دوو ھىندە واى لىھات (۵۰٪) ترى سەرمايەكەش لەلايەن حكومەتەو ھەلگىرايەو ە و كۆمپانىياكە (۱۰۰٪) بوو بە كۆمپانىيايەكى حكومى لە سالى ۱۹۵۶ و لەو كاتەو ە ناوھكەى گۆردرا بە (دەزگاي ھىلى ئاسمانى كويىتى) لەسەرھتاي سالى ۱۹۶۰ كۆمپانىياكە دەستى كرد بە فراوانكردنى تۆرى ھىلەكان بە كرىن و بەكرى گرتنى چەند فرۆكەيەكى بەكار ھاتوو ەو ەبوو لە سالى ۱۹۶۲ فرۆكەيەكى جۆرى (كۆمىپ س - ۴) بەكرى گرت كە يەكەم فرۆكەى نەفاس بوو لە جىھاندا وە يەكەم گەشتى دەستى پى كرد بۆ (لندن ، بەرىتانىا) بەتّىكرايى سى گەشت لە ھەفتەيەكدا.

لە سالى ۱۹۶۸ ھەستا بە كرىنى سى فرۆكەى نوى جۆرى (بۆنگ ۷۰۷) ى نەفاس لە ماوھى (۱۰) سالىدا ھىلى ئاسمانى كويىتى بوو بە خاوەنى دە فرۆكەى بۆيىنگ لە كاروانى فرۆكەكانى دا ، لە سالى ۱۹۷۸ ھىلى ئاسمانى كويىتى چوو ە قۇناغىكى تازەو ە بە كرىنى دوو فرۆكەى بۆيىنگ (۲۰۰ - ۷۴۷) و سى يەم فرۆكەشى لە سالى ۱۹۷۹ دابىن كرد بەم جۆرە دەستى كرد بە گەشتەكانى بۆ شارى نيورك و مانىلا.

ھىلەكە بەردەوام بوو لە فراوان بوون لە نيوان سالىكانى (۱۹۸۰ - ۱۹۸۱) ھەستا بە كرىنى چوار فرۆكەى بۆيىنگ (۷۲۷) و لە سالى ۱۹۸۲ ھەشت فرۆكەى ايرباص (۳۰۰) ى كرى و بە ھاتنى سالى ۱۹۸۴ كۆمپانىياكە سى فرۆكەى بۆيىنگ (۷۶۷) ى خستە كاروانى فرۆكەكانەو ە.

قۇناغى داگىركردنى كويىت لەلايەن رژیى سەدامەو ە سالى ۱۹۹۰ كە بە كارەسات و خراپترىن قۇناغ دادەنرىت لە ميژووى ھىلى ئاسمانى كويىتى لەو ماوھيەدا ھىزەكانى عىراق ھەستان بە كاوول كردن و ويران كردنى دامەزراوەكانى فرۆكەخانەى كويىت و تىكشكاندننى نزيكەى (۱۵) فرۆكە لە ويدا بۆيە ھىلى ئاسمانى كويىتى بە دريژايى ماوھى داگىركردن بە ناچارى مەلئەندى كاركردنى گواستەو ە بۆ فرۆكەخانەى نيودەولەتى بەحرىن .

دواى كشانەو ەى ھىزەكانى عىراق و كۆتايى جەنگ دەست كرا بە دووبارە بنىادكردنەو ەى ھىلى ئاسمانى كويىتى گرىبەستيان لەگەل كۆمپانىياى بۆيىنگ بەست بۆ كرىنى فرۆكەى جۆرى (۷۷۷).

لە مانگى ۲۰۰۷/۱۰ بانگەوازی پشكدارى كۆمپانىياى ھىلى ئاسمانى كويىتى بلاوكرايەو ە و بوو بە دەزگايەكى ھاوبەش (مساهم).

دوای پشکداری کردنی کۆمپانیای خاوهنداریه که بهم شیوهی ئی هات :
%۲۵ له مهزادی ئاشکرادا دهرۆشرییت به وهبه رهینهری ناوحو و بیانی.
%۴۰ بۆ هاوڵاتیانی کویتی.
%۲۰ بۆ دام و دهزگا تایبه تهکانی کویت.
%۵ به سهر کارمه ندانی کویت دابهش ده کریت.

هیللی ئاسمانی قهتهری (القطرية):

کۆمپانیای هیللی ئاسمانی قهتهری کۆمپانیایهکی فرینی نیشتمانی یه له ولاتی قهتهر بارهگای سهرهکی ئه که ویتته دوچهی پایتهختی قهتهر و فرۆکه خانه ی دوچهی نیوده و له تی وهك مه لبه ندی چالاک یه کانی تی.

هیللی ئاسمانی قهتهری بۆ (۱۲۸) ئاراسته (Destinations) گه شته کانی ئه نجام ئه دات بۆ (رۆژه لاتی ناوه راست ، ناسیا ، ئه فریقا ، ئه وروپا ، ئه مریکای ژوورو ، استرالیا).

هیللی ئاسمانی قهتهری له جیهاندا به یه کیك له هیلله خیراکان ناسراوه له رووی گه شت کردنیه وه وه یه کیکه له شهش کۆمپانیایهکی جیهان برۆانامه ی (هیللی ئاسمانی ۵ ئه ستیره) ی پێ به خشراره له سکای تراکس (Sky Trax) له سهر ئاستی باشترین خزمه تگوزاری و ئه و پۆلینه بۆ هیللی ئاسمانی قهتهری یه که م پۆلینه له سهر ئاستی رۆژه لاتی ناوه راست .

ھەرۋەھا ھېلى ئاسمانى قەتەرى لەلایەن رېكخراۋى (راۋىژكارى كارگىرى خزمەتچى نۆدەۋلەتى) خەللاتى (مىنا) ى پى بەخشاۋە ۋەك باشتىن ھېلى ئاسمانى لە رۇژھەللاتى ناۋەرەست و سەرۋى ئەفرىقا بۇ سالى ۲۰۰۵ ھەرۋەھا بۇ سالى چوارەم لەسەر يەك سالى ۲۰۰۶ دەستەى خزمەتچى ھېلى ئاسمانى قەتەرى نازناۋى باشتىن دەستەى خزمەتچى يە لە رۇژھەللاتى ناۋەرەستىان پى بەخشاۋە. ھېلى ئاسمانى قەتەرى بەيەككە لە ئەندامانى (One world) دادەنرەت.

كورتەيەك لە مېژۋى قەتەرى:

مېژۋى ھېلى ئاسمانى قەتەرى دەگەرپتەۋە بۇ بەرۋارى ۲۲ / نۇقەمبەرى ۱۹۹۲ ئەۋ كاتەى بىنەمالەى دەسەللاتدارى قەتەر ۋوېستىان كۆمپانىيەكى فرېنى نىشتمانى بۇ دەۋلەتى قەتەر دابمەزىنن و يەكەم گەشتى كۆمپانىيەكە ۲۰ كانونى دوۋەم ۱۹۹۴ بوۋ ۋە بۇ يەكەم قۇناغ ھېلى ئاسمانى قەتەرى چەندىن فرۇكەى بەكرى گرت لە جۇرى (۲۰۰ - ۷۳۷) و دوۋ فرۇكەى ئىرباصى (A 310) و ئەم فرۇكانە بە ئاراستەى رۇژھەللاتى ناۋەرەست بەكارھات.

دۋاى ئەم قۇناغە كۆمپانىيا دوۋ فرۇكەى بۇيىنگى ۷۲۷ و دوۋ فرۇكەى بۇيىنگى ۷۴۷ ى بەدەست ھىنا و بەكارى ھىنان بۇ ۋېستگەكانى لىندن ، داکار ، كۆلۇمبىيا ، بانكوك. لە سالى ۱۹۹۷ دوۋبارە پەيەكەرى رېكخستنى كۆمپانىيەكەى رېكخرايەۋە بەشپۋەيەكى نۆى و بەرپۋەبەرىكى جىبەجىگارى تازەى بۇ دامەزرا كە (اكبر الباكىر) بوۋ كە تائىستا ھەر لەۋ پۇستەدا كاردەكات.

سالى ۲۰۰۱ كۆمپانىيا گرىبەستى كرىنى ۵ فرۇكەى جۇرى ئىرباصى (A 380) زەبەلاخى ۋاژۇكرد بە ھانتى سالى ۲۰۱۲ رادەست بكرىت بە خىرايى ۋە لە ۲۰۰۳ دا گرىبەستىكى ترى بە برى (۵,۱) مىليار دۇلار لەگەل كۆمپانىياى ئىرباصى ۋاژۇكرد بۇ كرىنى ۳۴ فرۇكە. بەكۇتايى سالى ۲۰۰۳ ژمارەى ئاراستەكانى ھېلى ئاسمانى قەتەرى گەيشتە ۴۲ ئاراستەى لە ئەۋرۋپا و رۇژھەللاتى ناۋەرەست و ئەفرىقا لەگەل نىۋەى قارەى ھندى و رۇژھەللاتى دوۋر.

وه بههاتنى سالى ۲۰۰۵ ژماره‌ى ئاراسته‌كان گه‌يشته (۶۰) ئاراسته (ويستگه) له سالى ۲۰۰۶ هيلى ناسمانى قه‌ته‌رى شيوه‌ى دهره‌وه‌ى فرۆكه‌كه‌يان به‌ ديزاينىكى نوي خسته به‌رچاو ، ديزاينه نوي كه به‌هيماي (ئاسك) (مها) و ره‌نگى ميوزى (عنابى) نه‌خشي‌نراوه كه به‌ دريژايى جه‌سته‌ى فرۆكه‌كه و كلكى فرۆكه و له‌زير بۇدى فرۆكه‌كه‌وه له كاتى فرين و نيشتنه‌وه دا نه‌توانرئت ببينرئت هه‌روه‌ها هيماي (ئاسك) (مها) له‌سه‌ر هه‌ردوو بالى فرۆكه‌كه و بزوينه‌كه‌ى وينه‌ كراوه .
 نازهلئى ئاسك و ره‌نگى ميوزى له لوگو و سروشتى قه‌ته‌ره‌وه و مرگيراوه و له سالى ۲۰۱۳ هيلى ناسمانى قه‌ته‌رى نوسينگيه‌كى له ئه‌وروپا كر دۇته‌وه بو خزمه‌تى هاوالاتيان .

گروپى هيلى ناسمانى قه‌ته‌رى :

گروپى هيلى ناسمانى قه‌ته‌رى له‌م كۆمپانيايانه پيك هاتوه له :

قه‌ته‌رى بو گواستنه‌وه‌ى ناسمانى كارگو (كالا و شمه‌ك)
فرۆكه‌خانه‌ى دوچه‌ى نيوده‌وله‌تى
كۆمپانياى خزمه‌تگوزارى مها
قه‌ته‌رى بو پشووه‌كان (Holiday)
قه‌ته‌ريه (يانه‌ى امتياز)
كۆمپانياى قه‌ته‌ر بو دابين كردنى پيداويستى يه‌كانى فرۆكه
كۆمپانياى قه‌ته‌ر بو خزمه‌تگوزارى فرين
كۆمپانياى قه‌ته‌ر بو بازاری نازاد
كۆمپانياى قه‌ته‌ر بو دابه‌ش كردن

ئىستا هيلى ناسمانى قه‌ته‌رى گه‌شتى بو ۱۴۶ ئاراسته (ويستگه) نه‌نجام ده‌دات به‌ ئاراسته‌ى (رۆژه‌لاتى ناوه‌راست ، ئاسيا ، ئه‌فريقا ، ئه‌وروپا ، ئه‌مريكاي خواروو ، ئه‌مريكاي ژوورو ، استراليا)

ھېلى ئاسمانى قەتەرى ئىستا خاۋەنى كاروانىك له فرۆكەپەكە كه ژمارەيان (۱۲۴) فرۆكەپە و لىستى داواكارى فرۆكەگان واتە پلانى ژمارەى كۆتايى فرۆكەگان (۱۷۶) فرۆكەپە ، كاروانى فرۆكەگان زياتر له (ئىرباص و بۆينگ) پىك ھاتووہ.

كورسيەگانى پلە يەك و بزنىسى ھېلى ئاسمانى قەتەرى بە يەككە له باشترين خزمەتەگانى ھېلى ئاسمانى قەتەرى دائەنرېت كە تيايدا كورسيەگان تەخت ئەبنەوہ بە پلەى (۱۸۰) وە ھەر كورسيەك سكرينىكى تەلەفزيۇنى پېوہيە سەنشينەكە كۆمپيوتەرىكى كەسى لەسەر كورسيەكەى بەستراوہ وە دەوتوانرېت فليمى ئىنگليزى و عەرەبى و ھندى بېينىت وە بۇ كورسى ھەر سەنشينىك بىجامەپەك و چەرچەفېكى ئاوريشم و پېويستى نوستنى شەوى دانراوہ.

پووداۋەگانى ھېلى ئاسمانى قەتەرى :

- رۆزى ۱ / حوزەيران ۲۰۰۶ يەككە له فرۆكەگانى قەتەرى له گەشتى ژمارە (۸۸۹) جۆرى ئىرباص (A330) كە ھەلگىرى (۲۲۱) سەرنشين بوو تووشى گرفتى ھونەرى بوو له يەككە له بزوينەرەگانيدا كە ئەچوو بۇ شارى شنگھاي و فرۆكەكە بە ناچارى له فرۆكەخانەى انديراگاندى پايتەختى ھىندىستان نىشتنەوہ بى ئەوہى زيان بە ھىچ كەسك بگەپەنيت.

- رۆزى ۱۹ / نىسان / ۲۰۰۷ فرۆكەپەك له جۆرى ئىرباص (A380) ھېلى ئاسمانى قەتەرى له كاتى وەستاندا له يەككە له ھەنگەرەگانى چاكسازى كۆمپانىياى خليج تووشى سووتان بوو له فرۆكەخانەى ابوظبى بى ئەوہى زيان بە ھىچ كەسك بگات .

- له رۆزى ۱۳ / ۱۰ / ۲۰۱۰ دواى فرېنى گەشتى (۶۴۵) له مانىلاوہ بۇ دۆحە وە دواى چەند كاتزميرىك له فرېن كابتنى فرۆكەكە تووشى دلە كۆزە بوو و مرد وە ياريدەدەرى فرۆكەوان توانى له فرۆكەخانەى كوالالمبور فرۆكەكە دابەزىنيت و بەسەلامەتى بنىشيتەوہ .

هَيْلَى نَاسْمَانى مَهْ لَهْ كى نُورْدَنِى

هَيْمَى بَانْگَهْ وَاز : JORDANIAN

هَيْمَى بَهْ پَى رِيْكَخْرَاوَى فَرْپِنَى شَارَسْتَانى نِيْوَدَهْ وِلَهْ تَى (اِيْكَاو) : RJA

هَيْمَى بَهْ پَى يَهْ كَيْتَى IATA : RJ

سَالَى دَامَهْ زَرَانْدَن : ۱۹۶۳

قَهْ بَارَهْى كَارَوَان : ۳۶ فَرْوَكَهْ

الملكية الأردنية
ROYAL JORDANIAN

هېلى ئاسمانى جەزائىرى :

هېلى ئاسمانى جەزائىرى كۆمپانىيەكى نىشتمانى يە بۇ گواستىنەۋەى ئاسمانى لە جەزائىر، بارەگای سەرەكى ئەكەۋىتە ناۋچەى اودان لە ناۋەراستى پايتهخت دا و مەلبەندى چالاكى يەكانى لە فرۇكەخانەى نىۋەۋەلتى ھەۋارى بۇمىدىيەن و بۇ ۳۹ ئاراست و لە ۲۸ ۋلاتدا گەشتى ھەيە لە ئەۋروپا و ئەمىركاى سەرو و ئەفرىقىا و ئاسيا و رۇژھەلاتى ناۋەراست جگە لە ۳۲ ۋىستگەى ناۋخۇيى، هېلى ئاسمانى جەزائىرى ئەندامە لە يەكىتى نىۋەۋەلتى بۇ گواستىنەۋەى ئاسمانى و

يەكۈننىڭ ئىسمى بۇ گۋاھنامىسى ئاسمانى ۋە يەكۈننىڭ كۆمپانىيەسىنىڭ ئىسمىنى ئىشلىتىش ئۈچۈن ۱۹۸۸ دە. ھېلى ئاسمانى جەزائىرى لە ھەولدايە بۇ فراوان كۈننى پەيۋەندىيەكان ۋە بەرنامەكانى سكاى تىم بۇ بوون بەئەندام لەو گۋاھنامىسىدە (تحالف) ھەروھە داواى پېشكەش كۈنۈ بېچىتە ناو پەيمان نامەى ستار يان سكاى تىم ۋە دەستى كۈنۈ بەكاركۈننى ھاوبەشى لەگەل كۆمپانىيەى لوفتھانزاي ئەلمانى.

لە سالى ۱۹۶۶ كۆمپانىيەى گۋاھنامىسى بۇ گۋاھنامىسى ئاسمانى دروست بوو ۋە دەستى كۈنۈ بە گەشتەكانى لە نيوان جەزائىر ۋە ئوروپا سالى ۱۹۶۷ ۋە لە كۈتاي چلەكانى سەدەى رابوردو گەشتەكانى بۇ عىابە ۋە بازل ۋە پارىس ۋە مارسىلىيا ۋە تولوز دەستى پېكۈن.

سالى ۱۹۵۲ سى فرۇكەى جۇرى سود – ويستى ۲۲ كورسى بۇ كاروانى فرۇكەكانى كە ۷ فرۇكەبوون لە جۇرى دۇگلاس 3 – DC ، لە كۈتاي چلەكانى سەدەى رابوردو كۆمپانىيەى گۋاھنامىسى ئاسمانى كە بەشىك بوو لە ھېلى ئاسمانى فەرنسى دروست بوو، داواى ھەردوو كۆمپانىيەى گۋاھنامىسى بۇ گۋاھنامىسى ئاسمانى ۋە كۆمپانىيەى گۋاھنامىسى ئاسمانى يەكۈن گرت ۋە ھېلى ئاسمانى جەزائىريان لى دروست بوو لە رېكەوتى ۳ مائىس ۱۹۵۳.

داواى سەربەخۇبوون

كۆمپانىيەى گۋاھنامىسى بەسەر ئەتلەسى ۋە كۆمپانىيەى گەشتىيەوانى تېكەل ھەردووكانى سەر بە ھېلى ئاسمانى جەزائىرى بوون بەرېژەى ۹۸% تا سەربەخۇى ولات سالى ۱۹۵۲ ئەو كات پەيكەرى رېكخستنى ۋە دارايى كۆمپانىيەى گۋاھنامىسى گۋاھنامىسى ۱۹۶۳ بە داواە حكومەتى جەزائىرى بوو بە خاوەنى ۵۱% ۋە لە سالى ۱۹۶۴ ھېلى ئاسمانى بوو بە گۋاھنامىسى نىشتمانى جەزائىرى ۋە حكومەت بوو بە خاوەنى ۵۷%. سالى ۱۹۸۵ ژمارەى كارمەندانى كۆمپانىيەى ھېلى ئاسمانى جەزائىرى گەيشتە ۶۷۸۸ كارمەند ۋە لە سالى ۱۹۹۷ بوو بە كۆمپانىيەى گۋاھنامىسى سنوردار ، سالى ۲۰۰۶ سەرمائەى كۆمپانىيەى گەيشتە ۵۷ مىليار دىنارى جەزائىرى.

هېلى ئاسمانى سۇدانى:

يەككە لى كۇمپانىيا كۇنە عەرەبى و ئەفرىقىيەكان كە بەجۇرى فرۇكە گەشتەكانى بەرى كەوتو و لى سالى ۱۹۵۲ نۇ فرۇكەى جۇرى دۇگلاس 3 - DC ى زىاد كرى بۇ كاروانى فرۇكەكانىان لىسەرەتاي شەستەكانى سەدەى رابوردو و نۇ فرۇكەى زىاد كرى بۇ كاروانەكەيان و گەشتەكان زىاد بوو بۇ تاران ،بەحرىن ، جە ، عەدەن و ادیس اباب و نىروبی و قاهرە و بیروت لىسەرەتاي نەوئەدەكانى سەدەى رابوردو و چەند فرۇكەىیەكى ایرباص چوو سەر كاروانى فرۇكەكانىان و ژمارەى وئىستگەكان زىاد بوو بۇ ئەستەنبول - عمان - شارقه - دى - دۇحە .

ناو : هېلى ئاسمانى سۇدانى

هېمىاى بانگەواز : SUDAAIR

هېمىاى بەپىى رېكخراوى فرېنى شارسنانى نئودەولەتى (ایكاو) : SUD

هېمىاى بەپىى یەكئىتى IATA : SD

سالى دامەزراندىن : ۱۹۴۷

قەبارەى كاروان: ۱۰ فرۇكە

ئاراستەكان : ۶

بارەگای سەرەكى : فرۇكەخانەى خرطوم نئودەولەتى

هېلى ئاسمانى لىنانى

هېمىاى بانگەواز : CEDAR JET

هېمىاى بەپىى رېكخراوى فرېنى شارسنانى نئودەولەتى (ایكاو) : MEA

هېمىاى بەپىى یەكئىتى IATA : ME

سالى دامەزراندىن : ۱۹۴۵

فرۆکه‌وانی رۆژه‌لاتی ناوه‌راست – هێلی ئاسمانی لیبانی

هێلی ئاسمانی لیبی :

ئەم کۆمپانیایە گۆیژەرەوی نیشتمانی ئاسمانیە لە لیبیا و یەکیکە لە کۆمپانیایانی فرینی لیبی سالی ۱۹۶۴ دامەزراوە لە شاری بەنغازی و بۆ ۲۰ ئاراستە گەشتی دەست پێکردوو و باره‌گای سەرەکی لە شاری تەرابلوسی نیۆدەولەتی یە. لە سالی ۱۹۷۰ ناوەکە ی گۆرا بووبە (هێلی ئاسمانی لیبی) ئیستا باره‌گای سەرەکی یەکە ی لە بنغازی چوو تەرابلوس سالی ۱۹۷۱.

ناو : هیئلی ناسمانی لیبی

هیئمای بانگه‌واز : Libair

هیئمای به‌پئی ری‌کخراوی فرپینی شارستانی نیوده‌ولته‌تی (ایکاو) : LAA

هیئما به‌پئی یه‌کیتی IATA : LN

سائی دامه‌زراندن : ۱۹۶۵

قه‌باره‌ی کاروان: ۱۳ فرۆکه

ناراسته‌کان : ۲۰

هیئلی ناسمانی سعودی

هیئمای بانگه‌واز : SAUDIA

هیئمای به‌پئی ری‌کخراوی فرپینی شارستانی نیوده‌ولته‌تی (ایکاو) : SVA

هیئما به‌پئی یه‌کیتی IATA : SV

سائی دامه‌زراندن : ۱۹۴۵

قه‌باره‌ی کاروان: ۱۴۶ فرۆکه

كۆمپانىيى لۇفتھانزا :Lufthansa

لۇفتھانزا كۆمپانىيىيەكى نىشتىمانى ئەلمانىيە بارەگاي سەرەكى دەكەوئىتە شارى كۆلۇنيا لە ئەلمانىيە فرۇكەخانەى فرانكفۇرت وەك بىنكەى سەرەكى چالاكى و كارگردىيەتى لەگەل چەند بىنكەيەكى لاوەكى تر لە فرۇكەخانەى ميونخ ، هامبۇرگ ، دوسلدۇرف ، بەرلىن. دواى ئەوەى لۇفتھانزا ھىلى ئاسمانى سويسراى كرى فرۇكەخانەى زيورخى نىودەولتەتى بوو بە چوارەم گەورە بىنكەى كۆمپانىيەكە، ناوى لۇفتھانزا لە ھەردوو ووشەى ئەلمانى Luft (لۇفت) ماناى ھەوا ووشەى hansa (ھانزا) لە ووشەى Hanseatic League وەرگىراوہ كە يەككەى بووہ لە گروپە بەھىزە بازىرگانى يەكانى سەدەكانى ناوہراست، لۇفتھانزا بە دووم گەورەترىن كۆمپانىيى گواستەنەوہى ئاسمانى

دادەنرېت لە ئەوروپا دواى كۆمپانىيائى ھېلى ئاسمانى فەرەنسى (ھېلى ئاسمانى فەرەنسى – كى .ال . نىم) وە پېنجەم كۆمپانىيائى گواستەنەوى ئاسمانى لە كۆى ئەو رېوانانەى كە دەيانگوپزىتەوہ .
 لۇقتھانزا گەشتەكانى بۇ زياتر لە ۲۵۰ ئاراستە و ۸۰ وولات رىك دەخات لە ئەوروپا ، ئاسيا ،
 ئەفرىقا ، ئەمريكائى ژووروو ، ئەمريكائى خواروو ، ئسترالىا. لۇقتھانزا دادەنرېت بە دامەزرىنەرى
 سەرەككەكانى گروپى ستار بەھاوكارى كۆمپانىيائى ھېلى ئاسمانى تايلەندى و يونائىتد ئىرلاينز و
 ھېلى ئاسمانى ئەسكندنافى و مەندا بۇ فرۆكەوانى ئەو گروپانەيان دامەزراندووہ .
 گروپى لۇقتھانزا نزيك بە ۵۰۰ فرۆكەى جۆراوچۆرى ھەيە و لە سالى ۲۰۰۵ كۆى كارمەندانى نزيك
 بە (۱۰۵۲۶۱) كارمەند بوو لە (۱۶۶) رەگەزى جياواز لە سالى ۲۰۰۸ كۆمپانىيا لۇقتھانزا نزيك بە ۷۰,۵
 مليۆن رېوانى لەسەر فرۆكەكانى گواستۆتەوہ.

ناوى كۆمپانىيا : لۇقتھانزا
 ھىمائى بانگەواز : Lufthansa
 ھىمائى بەپىي رىكخراوى فرېنى شارستانى نىودەولەتى (اىكاو) : DLH
 ھىمائى بەپىي يەككىتى IATA : LH
 سالى دامەزراندىن : ۱۹۲۶
 فرۆكەخانەى سەرەكى فرانكفۇرتى نىودەولەتى ، ميونخى نىودەولەتى ، دسلدۆرفى نىودەولەتى ،
 فرۆكەخانەى لاوھكى ھامبۇرگى نىودەولەتى ، برلين تيجيل نىودەولەتى ، شتوتگارتى نىودەولەتى
 ژمارەى ئاراستە (وېستگە)كانى : ۲۰۹
 بارەگائى سەرەكى : شارى كۆلۆنى ئەلمانيا

ھېلى ئاسمانى بەرېتانى
 ھىمائى بانگەواز : SPEEDBIRD
 ھىمائى بەپىي رىكخراوى فرېنى شارستانى نىودەولەتى (اىكاو) : BAW
 ھىمائى بەپىي يەككىتى IATA : BA
 سالى دامەزراندىن : ۱۹۷۴
 قەبارەى كاروان : ۲۹۵ فرۆكە

BRITISH AIRWAYS

هیللی ئاسمانی استرالی (كانتاس):

هیللی ئاسمانی كانتاس كۆمپانیای فهرمی گواستنه‌وه‌ی ئاسمانیه له استرالیای باره‌گای سهره‌گی له‌شاری سیدنی یه فرۆگه‌خانه‌ی سیدنی بنكه‌ی سهره‌گی چالاک‌ی یه‌کانیته‌ی یه‌کیکه له باشترین كۆمپانیایکانی گواستنه‌وه‌ی ئاسمانی له جیهاندا دوا‌ی كۆمپانیای KLM ی هۆلندی ، بۆ ۱۴۰ ویستگه‌ گه‌شته‌کانی رێك‌ نه‌خات بۆ ئه‌فریقا و ئه‌وروپا و ئه‌مریکای ژوورو له ریزی پێشه‌وه‌ی باشترین ۱۰ كۆمپانیای نیوده‌وله‌تی یه .

ھېلى ئاسمانى كانتاس

QANTAS

ھېماى بانگەواز :

ھېماى بەپىي رېكخراوى فرېنى شارستانى نېودەولتەتى (ايكاو) : QFA

ھېما بەپىي يەكېتى IATA : QF

سالى دامەزراندن : ۱۹۲۰

فرۆكەخانە : سىدنى نېودەولتەتى – ملبورن نېودەولتەتى

ئاراستەكانى : ۱۴۰ ئاراستە

قەبارەى كاروان: ۱۳۶ فرۆكە

ھېلى ئاسمانى اىتالىي Alitalia:

Alitalia كۆمپانىي نىشتمانى وولاتى اىتالىيا بۇ گواستنهوى ئاسمانى سالى ۲۰۰۸ دامەزراوه

ھەموو مافەكانى ھېلى اىتالىي وەرگرتووه بۇ نىشتمهوه ھەر لە سالى (۱۹۶۱ – ۲۰۰۸) .

بارەگاي سەرەكى دەكەويته منيوميتشنيو لە رۇما و فرۆكەخانەى لينوردانى نېودەولتەتى بنكەى

سەرەكى چالاکى يەكانىيىتى ، اىتالىيا بۇ زياتر لە ۱۰۰ ويستگەى ناوخوى نېودەولتەتى گەشتەكانى

رېك ئەخات و گەورەترين كۆمپانىي گواستنهوى ئاسمانى لە اىتالىيا.

ئەندامىكى كارى (سكاي تيمە) ه ، اىتالىيا لە دوو وشە پېك ھاتووه (Ali) بە ماناي بالەكان و

italia بە ماناي اىتالىيا واتە بالەكانى اىتالىيا .

هَيْلَى نَاسْمَانَى الْإِيتَالِيَا

هَيْمَى بَانْغَهَوَا : Alitalia

هَيْمَى بَهِيئَى رِيكْخَرَاوَى فَرِينَى شَارِسْتَانَى نِيوَدَهْوَلَهْتَى (إِيكَاو) : AZA

هَيْمَى بَهِيئَى يَهْكَيتَى IATA : AZ

سَالَى دَامَهْزَرَانْدَن : ٢٠٠٨

قَهْبَارَهَى كَارَوَان : ١١٢ فَرُوْكَه

هَيْلَى نَاسْمَانَى نَهْسْكَندَنَافِي (سَاس) Scandinavian Airline System :-

نَهْم هَيْلَه هَيْلَى نَاسْمَانَى وَوْلَاتَى سُوَيْد ، دَانِيْمَارْكَ ، نَهْرُوِيْج ، گُوِيْزَهْرَهْوَى نِيْشْتَمَانَى وَوْلَاتَانَى دُوورْگَهَى نِيْسْكَندَنَافِيَايَه سَالَى ١٩٤٦ دَامَهْزَرَاوَه وَ لَه هَهْر وَوْلَاتِيْكَى بَهْشَدَار بَارَهْگَايَهْكَى هَهِيَه ، بَارَهْگَاى سَهْرَهْكَى يَهْكَانَى لَه سْتُوْكَهْوَلْم (سُوَيْد) ، كُوْبْنَهَاْگَن (دَانِيْمَارْكَ) ، نُوْسلُوْ (نَهْرُوِيْج) هَوَه سَهْنْتَهْرَى كَارْكَرْدَنِيَان لَه سْتُوْكَهْوَلْم وَ كُوْبْنَهَاْگَن وَ نُوْسلُوْيَه ، هَيْلَى سَاس يَهْكَيْكَه لَه كُوْمْپَانِيَاْكَانَى كُوْمَهْئَهَى سَاس بُوْ فَرِيْن وَه نَهْنَدَامَى دَامَهْزَرِيْنَهْرَى رِيْكَهْوَتْنَى (سْتَار) ه لَه سَالَى ٢٠٠٦ هَيْلَى نَاسْمَانَى نِيْسْكَندَنَافِيَا نَزِيْكَ بَه ٢٥ مِلْيُوْن رِيْوَانَى گَوَاسْتُوْتَهْوَه گَرْوِيْپَى سَاس لَه هَهْمَان سَالْدَا ٢٨,٦ رِيْوَانَى گَوَاسْتُوْتَهْوَه .

ھىلى ئاسمانى ئىسكندنافيا: ساس:

ھىماى بانگەواز : CANDINAVIAN SCANOR

ھىماى بەپىى رىكخراوى فرىنى شارستانى نىۋدەولەتى (ايكاو) : SAS:

ھىما بەپىى يەكىتى SK :IATA:

سالى دامەزاندن : ۱۹۴۶

ژمارى فرۇكەكانى : ۱۵۵

ژمارى ئاراستە (ويستگە)كانى : ۱۵۰

ھىلى ئاسمانى فەرەنسى

ھىماى بانگەواز : AIR FRANCE

ھىماى بەپىى رىكخراوى فرىنى شارستانى نىۋدەولەتى (ايكاو) : AFR :

ھىما بەپىى يەكىتى AF :IATA:

سالى دامەزاندن : ۱۹۳۳

يەكاندىنى ھىلى ئاسمانى فەرەنسى و ھىلى ئاسمانى ھۆلەندى KLM:

لە كۆتايى سالى ۲۰۰۲ يېكەۋە بەستنى ھەردوو ھىلى ئاسمانى فەرەنسى و ھۆلەندى بىلاۋكرايەۋە لەيەك كۆمپانىيا دا (AIR FRANCE - KLM) و لە سالى ۲۰۰۴ بە تەۋاۋى ھەردووكيان بوون بەيەك كۆمپانى و كۆمپانىياى نوئى كە بەيەككك لە گەۋرەترىن كۆمپانىياكانى جىهان دائەنرئىت لەبۋارى داھاتەۋە وسىھەم كۆمپانىيايە لە روۋى فرىن بۇ ماۋە دورەكان بە كىلۇمەتر.

يەكەندىنى ھەردوو كۆمپانىيەى ايرفرانس" و "KLM" لەسالى ۲۰۰۴

AIR FRANCE

ھىلى ئاسمانى روسى ايروفلوت :

ايروفلوت كۆمپانىيەكى گواستەنەھى فەرمى روسىيە بۇ گواستەنەھى ئاسمانى و بە گەورەترىن كۆمپانىيە روسىيە دادەنرېت لە روى ژمارەى رېوان ، دامەزاندنى دەگەرېتەوہ بۇ سالى ۱۹۲۳ بە كۆنترىن كۆمپانىيە گواستەنەھى ئاسمانى دادەنرېت لەسەر ئاستى جىھاندا و بارەگەى سەرەكى لە فرۇكەخانەى شىرىمتىفۇى نېودەولتەتى يە لە مۇسكۇ بۇ ۹۶ شار لە ۴۹ وولاتدا گەشتەكانى جىبەجىدەكات .

له دهورانی یهکیتی سؤقیهتی دا گویزرهوهی (الناقل) نیشتمانی سؤقیهتی بوو وه گهورهترین گویزرهوه بوو لهسهر ئاستی جیهاندا دواى ههئوئوشاندنهوهی یهکیتی سؤقیهت کۆمپانیاکه ههئوئوشا و خاوهنداریتی له دهولهتهوه بووه کۆمپانیای پشک دار (مساهم) بۆیه لهسهر ئاستی جیهان باشرین کۆمپانیای بوو له پرووی قازانجهوه .

ایروفلوئت بهرنامهیهکی دانا بۆ نوئ کردنهوهی کاروانی ئاسمانی (الاسطول الجوی) ههروهها پهیکهری ریکخستنی کارکردنی ریکخستهوه بۆ پهیرهوکردنی پیوهره نیودهولهتیهکان و سالی ۲۰۰۶ چوووه ناو گروپی سکای تیم.

له ۶ ی یۆلیۆی ۱۹۸۲ فرۆکهیهکی هیلی ئاسمانی روسی بهگهشتی ژماره ۴۱۱ فرۆکهی جووری (الیوشن ال - ۶۲) تیک شکا له کاتی فرینی له فرۆکهخانهوه ههموو سهرنشینهکانی که ۹۰ کهس بوون لهناوچوون .

ناوی کۆمپانیایا : ایروفلوئت - هیلی ئاسمانی روسی

هیمای بانگهواز : AFROFLOT

هیمای بهپیی ریکخراوی فرینی شارستانی نیودهولهتی (ایکاو) : AHL

هیما بهپیی یهکیتی IATA : SU

سالی دامهزراندن : ۲ شباط ۱۹۲۳

ژماره ی ئاراسته (ویستگه)کانی : ۹۵

بارهگای سهرهکی : مۆسکۆ - روسیا

هېئې ئاسمانى ژاپونى:

هېماى بانگهواز : JAPAN AIR

هېماى بهپىي رېكخراوى فرېنى شارسىتانى نېودهولھتى (اېكاو) : JAL

هېما بهپىي يه كېتى IATA : JL

سالى دامه زىراندن : ۱۹۵۱

قه باره ي كاروان : ۱۶۲ فرۆكه

JAPAN AIRLINES

ھېلى ئاسمانى صىنى (Air China) :

كۆمپانىي ھېلى ئاسمانى صىنى كۆمپانىيەكى نىشىتمانى صىنى يە سالى ۱۹۸۸ دامەزراوہ سەر بە كۆمپانىي دايكى صىنى بۇ فرۆكەوانى يە بارەگاي سەرەكى دەكەويته پايتهختى صىن شارى پكىن. فرۆكەخانەى نيوودەولتهتى پكىن بنكەى سەرەكى چالاکى يەكانى كۆمپانىيە وە فرۆكەخانە شانگھاي نيوودەولتهتى دووہم بنكەى سەرەكى چالاکىەكانىهتى .

كۆمپانىي Air China چوارەم گەورە كۆمپانىيە لە كىشورەى ئاسيا بۇ ۱۸۰ وېستگە گەشتەكانى رېك دەخات لە ئاسيا ، ئەوروپا ، استراليا ، وولايەتە يەگگرتووہكانى ئەمريكا. سالى ۲۰۰۶ ژمارەى ۳۳،۹۷ مليۇن رېوانى گواستۆتەوہ وە كۆمپانىي ئەندامە لە گروپى ستار.

ناوى كۆمپانىيا : Air China

ھېماى بەپىى رېكخراوى فرېنى شارستانى نيوودەولتهتى (اىكاو) : CCA

ھېما بەپىى يەكىتى IATA : CA

سالى دامەزراندن : ۱۹۸۸

ژمارەى ئاراستە (وېستگە)كانى : ۱۸۵ ئاراستە

فرۆكەخانەى سەرەكى فرۆكەخانەى پكىن نيوودەولتهتى فرۆكەخانەى شنگھاي نيوودەولتهتى

بارەگاي سەرەكى : پكىن - صىن

قەبارەى كاروان ۲۱۶ فرۆكە

ھىلى ئاسمانى ئەمىرىكى يان ئەمىرىكان ئېرلاين :American Airline

كۆمپانىيەنىڭ فرېۋكەۋانى نىشىتمانى ئەمىرىكى يە فرېۋكەخانەنى (دالاس ، فۆرت ورت) نىۋدەۋلەتى دەك بىنكە سەرھى چالاكى يەكانىيەتى جگە لە مەئبەندەكانى فرېۋكەخانەنى شىكاغۇ اوھياۋى نىۋدەۋلەتى و فرېۋكەخانەنى ميامى نىۋدەۋلەتى بارەگى سەرھى كۆمپانىيا لە شارى فۆرت ورت پىنچەم گەۋرە شارى وولايەتى تىكساسى ئەمىرىكى يە كۆمپانىياى ھىلى ئاسمانى ئەمىرىكى بە گەۋرەترىن گۈيزەرەۋى (الناقل) جىهان دادەنرېت لە روۋى ژمارەى رېۋان و دوۋم گەۋرەترىن كۆمپانىياى گواستىنەۋى ئاسمانى يە لە روۋى ژمارەى كارۋانەكانى لە دۋاى كۆمپانىياى (فىرېكس). ھىلى ئاسمانى ئەمىرىكى بە ۱۶۰ ئاراستە گەشتەكانى رېك دەخات بۇ ئەمىرىكاى ژوور و ئەمىرىكاى خوارو وولتانى دەرياى كارىبى ئەۋروپا و ئاسيا.

ھىلى ئاسمانى ئەمىرىكى ئەندامە لە گرۋپى يەك جىهان (عالم واحد) سالى ۲۰۰۵ برى قازانجى گەيشتە ۱۳۹ مىليار دۆلارى ئەمىرىكى

ناۋى كۆمپانىيا : ھىلى ئاسمانى ئەمىرىكى

ھىماى بانگەۋاز : American

ھىماى بەپىى رىكخراۋى فرېنى شارىستانى نىۋدەۋلەتى (ايكاۋ) : AAL

ھىما بەپىى يەكېتى : IATA : AA

سالى دامەزاندن : ۱۹۳۰

فرېۋكەخانەنى سەرھى شىكاغۇ نىۋدەۋلەتى ، دالاس ، فۆرت ورت نىۋدەۋلەتى ، ميامى نىۋدەۋلەتى ، فرېۋكەخانەنى لاۋەكى جۇن اف كندى نىۋدەۋلەتى ، لۇگان نىۋدەۋلەتى ، لۇس ئەنجۇس نىۋدەۋلەتى

ژمارەى ئاراستە (ۋېستگە)كانى : ۱۶۱ ئاراستە

بارەگى سەرھى : فۆرت ورت - تىكساس

كۆمپانىيە ھېلى ئاسمانى ماليزى كۆمپانىيەكى فرېنى نىشتمانى ماليزى يە بارەگاي سەرەكى كۆمپانىيە دەكەوئتە شارى كوالالمبورى پايتەخت و فرۆكەخانەى كوالالمبورى نئودەولتەى بنكەى سەرەكى چالاقى يەكانىيەتى .

كۆمپانىيە ھېلى ئاسمانى ماليزى بۇ ۸۵ ئاراستە گەشتەكانى رېك دەخات بۇ ئاسيا و ئەوروپا و رۆژھەلاتى ناوەرەست و ئوستراليا و ئەمريكاي ژوورو .

كۆمپانىيەكە لە سالى ۱۹۴۷ دامەزراوہ ئەو كاتە كۆمپانىيەكى ھاوبەشى نيوان سىنگافورا و ماليزيا بوو و بە ناوى كۆمپانىيە ھېلى ئاسمانى ماليزى سىنگافورى ئەناسرا تا سالى ۱۹۶۳ بەو ناوہوہ بەردەوام بوو دواى ناوہكەى گۆردرا بە ھېلى ئاسمانى ماليزى و سالى ۲۰۰۶ پەيكەرى رېكخستنى كۆمپانىيەكە نوي كرايەوہ و كۆمپانىيەكە لە خوارووى رۆژھەلاتى ئاسيا پيگەيەكى بەھيزى ھەيە سالى ۲۰۱۴ بە كارەسات بارتريىن سال ئەژميردريىت لە ميژووى ھېلى ئاسمانى ماليزى دا كاتيىك گەشتى ژمارە ۳۷۰ پەيوەندى بچرا لە مانگى نازارى ۲۰۱۴ دواى ئەم كارەساتەش لە رۆژى ۱۷ ي تەموزى ۲۰۱۴ گەشتى ژمارە MH17 لەسەر ئاسمانى شارى ئۇكرانيا خرايە خوارەوہ .

ھېلى ئاسمانى ماليزى :

ناوى كۆمپانىيە : ھېلى ئاسمانى ماليزى

ھيىماى بانگەواز : MALYASIAN

ھيىماى بەپىي رېكخراوى فرېنى شارستانى نئودەولتەى (ايكاو) :MHS

ھيىما بەپىي يەكيتى :MH :IATA

سالى دامەزراندىن : ۱۹۴۷

ژمارەى ئاراستە (ويىستگە)كانى : ۸۸ ئاراستە

بارەگاي سەرەكى : كوالالمبور - ماليزيا

فرۆكه‌وانى هند . Air India

سالى ۱۹۳۲ كۆمپانىيى . Air India وهك گويژه‌روهى فهرمى حكومه‌تى هند دامه‌زراوه و باره‌گايى سهره‌كى له فرۆكه‌خانه‌ى تشراباتي شيفاجى نيوده‌وله‌تى له شارى بۆمبايه و باره‌گايه‌كى ترى له فرۆكه‌خانه‌ى انديراغاندى نيوده‌وله‌تى له شارى نيوده‌لهيه له‌گه‌ل باره‌گايه‌كى لاوه‌كى (فرعى) له فرۆكه‌خانه‌ى تشيناي نيوده‌وله‌تیه له شارى تشيناي ، كۆمپانىيى هيللى ئاسمانى هندى گه‌شته‌كانى بۆ ۹۵ وويستگه ريك ده‌خات.

رووداووه‌كان :

- رۆژى يه‌كه‌مى كانونى دووهم ۱۹۷۸ فرۆكه‌ى گه‌شتى ژماره ۸۵۵ تيك شكا له ناوچه‌ى ده‌رياي عه‌ره‌بى دواى فرينى له فرۆكه‌خانه‌ى كشتراباتى شيفاجى و بووه هۆى له ناوچوونى ۱۹۰ سهرنشين و ۲۳ ده‌سته‌ى فرۆكه‌وان .

- رۆژى ۲۱ ى حوزه‌يران ۱۹۸۲ فرۆكه‌ى بۆينگى ۷۰۷ پيش نيشته‌وه‌ى له فرۆكه‌خانه‌ى بۆمباي تيك شكا له بارودۆخيكى باراناوى و هه‌وور و دوو له ده‌سته‌ى فرۆكه‌وانه‌كان و ۱۵ سهرنشين گيانيان له‌ده‌ست دا.

- ۲۳ ى حوزيرانى ۱۹۸۵ له ئاسماندا بۆمبېك به فرۆكه‌يه‌كى هيللى ئاسمانى هند ته‌قيه‌وه كه له‌سه‌ر ئاراسته‌ى مۆنتريال / لندن ده‌لى بۆمباي بوو له‌سه‌ر كه‌ناره‌كانى زه‌رياي نه‌تله‌س ايرلندا فرۆكه‌كه ته‌قيه‌وه و سه‌رجه‌م سهرنshine‌كانى كه ژماره‌يان ۳۲۹ كه‌س بوون له ناوچوون.

ناوی كۆمپانىيا : Air India

ھېماي بەھپى رېئىكخراوى فرېنى شارىستانى نېودەولەتى (اېكاو) : AIC

ھېما بەھپى يەكېتى IATA: AI

سالى دامەزراندن : ۱۹۳۲

ژمارەى ئاراستە (وېستگە)كانى : ۲۹ ئاراستە

بارەگاى سەرەكى : بۇمباى – ھند

قەبارەى كاروان : ۳۱

ھېلى ئاسمانى برازىل (تام) TAM:

كۆمپانىياى TAM بۇ گواستەنەوى ئاسمانى كۆمپانىيايەكى بەرازىلى نىشتەمانى يە بارەگاى سەرەكى لە شارى ساوپاولۇيە فرۇكەخانەى غوارۇليۇس نېودەولەتى بنكەى سەرەكى چالاكى يەكانى يەتى. مېژووى دروست كردن و دامەزراندنى دەگەرېتەوہ بۇ ۲۱ شوباتى ۱۹۶۱ و كۆمپانىياى تام بۇ ۶۰ وېستگە گەشتەكانى رېك دەخات بۇ ئەمريكاي خواروو ، ئەمريكاي ژوور و وولاتانى بەحرى كارىبى ، ئەوروپا وەكۆمپانىياى تام دادەنرېت بە ئەندامېك لە گروپى ستار.

ناوی كۆمپانىيا : ھېلى ئاسمانى تام

ھېماي بەھپى رېئىكخراوى فرېنى شارىستانى نېودەولەتى (اېكاو) : TAM

ھېما بەھپى يەكېتى IATA: JJ

سالى دامەزراندن : ۱۹۶۱

ژمارەى ئاراستە (وېستگە)كانى : ۶۰ ئاراستە

فرۇكەخانەى سەرەكى فرۇكەخانەى غوارليۇسى نېودەولەتى فرۇكەخانەى رۇديۇ جاندرى نېودەولەتى

بارەگاى سەرەكى : ساوپاولۇ – بەرازىل

قەبارەى كاروان : ۱۳۲ فرۇكە

هیللی ناسمانی سویسری

هیمای بانگه‌واز : SWISS AIR

هیمای به‌پئی ریځخراوی فرینی شارستانی نیوده‌ولته‌تی (ایکاو) : SWR

هیمای به‌پئی یه‌کیتی IATA : SR

سالی دامه‌زراندن : ۱۹۳۱

قه‌بارهی کاروان: ۷۶ فرۆکه هه‌تا سالی ۲۰۰۲

swissair

هیللی ناسمانی تورکی

هیمای بانگه‌واز : TURKISH

هیمای به‌پئی ریځخراوی فرینی شارستانی نیوده‌ولته‌تی (ایکاو) : THY

هیمای به‌پئی یه‌کیتی IATA : TK

سالی دامه‌زراندن : ۱۹۳۳

قه‌بارهی کاروان: ۲۷۵ فرۆکه

هېلى ئاسمانى كەنەدا Air Canada:

كۆمپانىيە ھېلى ئاسمانى كەنەدا (ئىر كەنەدا) كۆمپانىيەگى گواستىنەۋەي ئاسمانى نىشمانىيە لە كەنەدا ، بارەگە سەرەكى كۆمپانىيەگە دەكەۋىتتە شارى مۇنتىريالى پايتەخت لە ھەرىمى كىبىك كە گەرەتەرىن ھەرىمى كەنەدايە لە روى روىبەرەۋە ، فرۇكەخانەي نىۋەدەۋلەتى تورنتو بىنكەي سەرەكى كۆمپانىيە بۇ چالاقى يەكانى.

مىژۋوى دروست بوونى ھېلى ئىر كەنەدا ئەگەرئىتەۋە بۇ سالى ۱۹۳۶ كۆمپانىيە ئىر كەنەدا بۇ ۱۵۰ ئاراستە گەشتەكانى بەرئ دەكات لە ئەمىرىكەي ژوور و ئەمىرىكەي خواروو و ئەۋروپا و ئاسىيا و ئوسترالىا.

كۆمپانىي ئىر كەندا بە ھەشتمىن كۆمپانىي جىهان دائىنرئىت لە رووى قەبارەى كاروانى فرۆكەكانى. كۆمپانىي ئىر كەندا يەككە لە دامەزرىنەرانى گروپى (ستار).

ناوى كۆمپانىيا : ھېلى ئاسمانى ئىر كەندا

ھېما بەپىي رېكخراوى فرېنى شارستانى نىودەولەتى (اىكاو) :ACA

ھېما بەپىي يەككىتى IATA :AC

سالى دامەزندانن : ۱۱ ئەپرىل ۱۹۳۶

سەرھتاي ئىش كردنى : ۱ كانونى ۱۹۶۵ ئىر كەندا

ژمارەى ئاراستە (ويستگە)كانى : ۱۷۸ ئاراستە

بارەگاي سەرھكى : تۆرىنتۆ – كەندا

قەبارەى كاروان : ۱۹۲

رووداوهكان :

كارەساتى تىك شكانى فرۆكەى جۆرى A340 لە كاتى نىشتنەوہى لە فرۆكەخانەى پارىسى نىودەولەتى بەھووى سوتانى يەككە لە بزوينەرەكانى كە بووہ ھوى سوتاندى كابينەى فرۆكەكە و لە ناوچوونى سەرجهم سەرنشېنەكانى

دروست كردنى ھېلى ئاسمانى كوردستان

وہك ﴿الناقل الوطني﴾ پېۋىستى ئىستا و قۇناغى داھاتوۋى ھەرپى كوردستان

پېش ئەۋەدى بېچىنەسەر باسى بابەتەكە باشترە كورتەيەك لەسەر خاۋەندارىتى فرۇكەخانەكان بەگشتى بخەينە بەرچاۋ.

خاۋەندارىتى فرۇكەخانەكانى شارستانى دەۋلەتان يا سەربەھكومەتەكانيانە وەك زۆربەى فرۇكەخانەكانى رۆژ ھەلاتى ناۋەراست يان خاۋەندارىتى ھاۋبەشن لە نېۋان حكومەت و كەرتى تايبەت يان دەگەرپتەۋە بۇ كەرتى تايبەت ھەرۋەھا مەرجهعيەتى فرۇكەخانەكان لە بوارى بەرپۆەبەردنەۋە بەھەمان شپۆە جياۋازە بەجياۋازى سىستىمى دەۋلەتەكە يان سەر بە ۋەزارەتى گواستنەۋە يە و لەزۆر دەۋلەتدا لە لايەن پارىزگارى ئەو شارەۋە سەربەرشتى دەكرىت كە فرۇكەخانەكەى تىدايە بەھەرھال ھەرچۇنىك بىت خاۋەندارىتى فرۇكەخانەكان زياتر خاۋەندارىتى نىشتمانىن.

وہك سەرۋەرى نىشتمانى بە پىى ياسا نپودەۋلەتى يەكان دەۋلەت دەستەلاتى رەھاي ھەيە بەسەر ئاسمانى ۋلاتەكەيدا بۇ رىك خستنى جمجۇلى فرۇكەكان ئەو جمجۇلانە بەپىى ياساۋ رىكەۋتنە نپودەۋلەتەيەكان رىك دەخرىن، بى ۋەرگرتنى مۇلەت لە ۋولاتى خاۋەن ئاسمان بۇ ھىچ فرۇكەيەكى شارستانى ﴿بازرگانى﴾ نىە لەۋلاتىكى ترەۋە يان دراۋسى ۋە ئاسمانى ئەو ۋولاتە بىبەزىنيت. ھىلى ئاسمانى نىشتمانى (الناقل الوطني).

بەرامبەر بەۋەدى كە فرۇكەخانەكان بەپىى ياساۋ فرۇكەۋانى خاۋەندارىتيان نىشتمانىە بۇيە پاراستنى مافى خاۋەندارىتى ئەو رارەۋەئاسمانيانەى كە جمجۇلى ئاسمانيان تىدا دەكرىت و فرۇكەكان بەكارى دەھىنن و بەمەبەستى دانانى ميكانىزمى تايبەت بەگواستنەۋەدى ئاسمانى پېۋىست دەكات لايەنىك يان دامەزراۋەيەكى نىشتمانى تر ھەبىت كە بەرپرسيارىبىت لەو ھىل و كۇمپانىيانەى كە گواستنەۋەدى بازرگانى (گەشت و شمەك) رىك دەخەن بۇ ئەو ۋولاتە لە روى كارگىرى و ياسايىبەۋە يان بەپىچەۋانەۋە بۇ ئەو فرۇكانەى كە بەسەر ئاسمانى ۋلاتەكەدا گوزەر دەكەن . ئەو دامەزراۋەيە خۇى لەھىلى ئاسمانى نىشتمانى (الناقل الوطني) دەبىنيتەۋە كە بەپىى ياسا رىك دەخرىت و دروست دەبىت لە سەربنەماى چەندىن پېۋىستى كارگىرى و ھونەرى وەك

فرۆكەو تاقمى فرۆكە و ھى تر و ھەلگىرى ئارمى تايبەتى خۆى دەبىت و دەبىت بە ئەندام لە رىكخراوھ نۆدەوئەتەكان وەك رىكخراوى IATA بۆ گواستەنەوھى ئاسمانى.

سەبارەت بە ناوانى ھىلى ئاسمانى يەكەوھ وەك لە بابەتى ھىماى ھىلە ئاسمانىەكانى بەشى پىشووئى ئەم كىتەبەدا دەربارەى IATA نوسراوھ بۆ نمونە:

﴿ھىلى ئاسمانى نىشتەمانى توركىيە، Turkish Air لە توركىيا﴾ ﴿Egypt Air﴾ ھى مېسرى و ﴿ ھى وولاتى بەرىتانىايە و ھتد.....

بەم جۆرە ناوى ھىلى ئاسمانى نىشتەمانى لە ناوى خودى وولاتەكەوھ ناو دەنرىت لە بەر ئەوھى خاوەندارىتى يەكەى دەگەرئەوھ بۆ وولاتەكەو ھىمايە بۆ سەرورەى نىشتەمانى لەسەر راپەرەوھ ئاسمانىەكان.

لە ھەر وولاتىكى خاوەن سەرورەى دا لانى كەم يەك ھىلى ئاسمانى نىشتەمانى ھەيە وەك ﴿الناقل الوطني﴾ بەلام بەپىى پىويستى يەكانى سەردەمى ئىستاي گواستەنەوھى ئاسمانى ئەو ھىلە نىشتەمانىانە دەكرىت زىاد لە ﴿ يەك ھىل﴾ بىت بەپىى سىستەم و رىساي ئەو وولاتە بەلام دەكرىت ھەريەكەو سنورىكى بۆ دابنرىت لە دەستەلات و ماف بۆ نمونە لەولاتى ئىمارات سى ھىلى نىشتەمانى ھەيە ئىمارات Gulf Air , Fly Dubai , Emarite و ھەريەكەشيان سنورىكى بۆ دانراوھ لە ئەرك و ماف .

لەم سەردەمەى ئىستاگە لە كوردستاندا فرۆكەخانەكانى كەوتوونەتە گەر و سىستەمى بەرئۆبەردنى وولات لەسەر بنەماى فېدرالى يە پىويستى سەردەمى ئىستاي كوردستان وا ئەخوازىت كە ھەريەمى كوردستان ھىلىكى ئاسمانى نىشتەمانى دابمەزىنىت وەك مافى ياساي ھەريەمى كوردستان بۆ ئەوھى بتوانىت ھەم مافى دانانى مەرج و خاوەندارىتى دابنرىت بۆ ئەو ھىلانەى كە لە كوردستاندا يان بۆ كوردستان كاردەكەن شان بەشانى ھىلى ئاسمانى عىراق بەپىى ياسا ھەم بتوانىت بە شىكى زۆرى گواستەنەوھى گەشتىاران و شەمەك بگرىتە ئەستۆ لە فرۆكەخانەكانى كوردستانەوھ، لەم حالەتەى ئىستادا بۆگواستەنەوھى ئاسمانى لە كوردستان دەبىت چاوەروانى ئارەزو و رەحمەتى ھىلەئاسمانىەكان بىن بۆ گواستەنەوھى گەشتىاران لە ژىر مەرجەكانى ھىلى ئاسمانى عىراق كە دادەنرىت بۆ ئەو ھىلانە كە زۆر جار بەزىان دەگەرئەوھ بۆ بوارى گواستەنەوھى ئاسمانى لە كوردستاندا و خۆى لەوھدا دەبىنئەتەوھ ھەر ھىلىك بەنەياز بىت بىت كارىكات لە ناو عىراق بە

كوردستانيشهوه پيش ئهوهى ئيمه له كوردستان لىيان به ئاگابىن له جوړ و ناونيشان و و پيشينهكانيان ههروهها دانانى باچىكى ديارى كراو بهسەر ئهوه هيلانهدا بهرامبهر به مافى هيلى ئاسمانى عراقى كهديارى كراوه بهپىياسا بو خويان دهيبهن، لهمانه ههمووى ئيمه فرۆكهخانهكانى كوردستان ههم بى ئاگابىن ههم بى بهشين لهو ماف و داهاتانه.

لهم سهردهمه ئيستادا له عراق تهنها هيلى ئاسمانى عراق وهك هيلى نيشتمانى ناسراوه لهسهر ناستى جيهان ئهوه هيله تهمهنيكى زياد له (65) سالى لهبوارى گواستنهوهى ئاسمانيدا ههيه و له سهردهمه جياوازهكانى حكومرانى عراقدا كارى كردوه به سهردهمى رژيمى بهعسيشهوه ئهوكاته توانايهكى له رادهبهديريان خستبوه ژير دهستى ئهوه هيلهوه بو نيشان دانى سهروهى نيشتمانى عراق له دنيايدا ، ههرچهنده ئيستا ئهوه هيله تووشى سرپوون و گهندهليهكى بى ويئه بوه له ژماره و جوړى فرۆكهو خراپى خزمهتگوزارىو پابهندنه بوونيان به خشتهى گهشتهكانهوه و قهرزارى و چهندين شتى تر تا ئيستاش له نيودهولهتاندانا ههر حسابى بو دهكرىت وهك ﴿الناقل الوطني﴾ له بهر ئهوهى هيچ كۆمپانيايهكى ترى نيشتمانى يان ئهلهتهرناتيفيكي تر له عراقدا نيه وهك ﴿الناقل الوطني﴾ مامهلهبكرىت و ههموو لايهكيش له ناستى كارهكانى هيلى ئاسمانى عراقى بهئاگايه و چۆن بهرئوهدهبرىت و بهج ئاراستهيهك دهروات.

ئىستا لايهنى ياسايى وگواستنهوهى ئاسمانى له كوردستان وا دهخوازىت كه دروست كردنى هيلى ئاسمانى كوردستان وهك هيلى ئاسمانى نيشتمانى ژماره(1) له كوردستاندا يان هيلى ئاسمانى ژماره (2) لهعراقدا دروست بكرىت و قۆناغهكەش زۆر گونجاوه بو ئهوه بابته.

بهپىياسا ئهزمونى چهند ساليه رابوردوى گواستنهوهى ئاسمانى له كوردستاندا چهندين كهس و لايهن له ناوخۆدا بيريان له دروست كردنى ئهوه هيله كردۆتهوه بهلام ههولهكانيان بى ئهنجام بووه لهبهر زۆر هوكارى ناو خوڤى.

دهكرىت ئهوه هيله نيشتمانيه له چوارچيوهيهكى ديارى كراودا بهبهشدارى حكومهت و كهرتى تايبهت دروست بكرىت بو ئهوهى دهست كراوهبىت له رووى رينمايى و خهرجيهوه تا بتوانرىت بهزوى پيش بخرىت.

بهرامبهر بهوه (دهستهلاتى فرۆكهوانى عراقى)ش وهك دامهزراوهيهكى ياسايى كه سهريهحكومهتى فيدراله بهرپرسه له پهسهندن كردنى ئهوه پرسه پيمان وايه ئهوه دهستهلاتهش لهژير فشارى ئهوه لاهو

لادا هەول بەدات رێگری لە بەر دەم دروست کردنی ئەو هیله نیشتمانیە دروست بکات بەدانانی مەرگی یاسایی قورس بۆ هەر لایەنێک کە بیهویت دروستی بکات بەلام لە گەل ئەوەشدا ئەو مەرغانە نابیتە بەر بەستی دروست کردنی ﴿الناقل الوطني﴾ لە کوردستان ئەگەر لە سەر ئاستی بەرز کاری بۆ بکریت هەر جەنەدە بەم دوایانە زمارەیهک کۆمپانیای مۆلەتی سنورداریان پی دراوه لە لایەن دەستەلاتی فرینی عیراقەوه وەک دیارە مۆلەتەکان مەر جدارین و ئەو دەستەلاتەیان نە بیت کە الناقل الوطني هە یەتی.

بە بۆچوونی ئیەمە هیلی ئاسمانی عیراقیش یان ئەو ئەو لایەنە ی کە لە پشت ئەو هیله وەیه لە عیراق هەولێ جدی دەدات بۆ پەک خستنی هەر هەولێک بۆ دروست کردنی هیلی نیشتمانی دوووم کە ببیتە دوومانی هیلی ئاسمانی عیراق لە بەر ئەم هۆیانە ی خوارەوه.

۱. کەم بوونەوه ی رۆوبە ی چالاکی یەکانی هیلی ئاسمانی عیراقی لە سەر ئاستی عیراق و دەرەوه وەبچوک بوونەوه ی قەبارەکە ی .

۲. کەم بوونەوه ی داھاتی هیلی ئاسمانی عیراقی چ لە بواری گواستنەوه و چ لە بواری وەرگرتنی ﴿Royalty﴾ واتە خاوەنداریتی لەسەر جەم هیله ئاسمانیەکان کە گەشتەکانیان بۆ عیراق دەکەن .

۳. قۆرغ کاری گواستنەوه ی ئاسمانی و بواری نەدان بە کۆمپانیایکانی کوردستان بۆ بەشداری کردن لەو بواریدا.

پیمان وایە قۆناغی ئیستا بۆ دروست کردنی هیله ئاسمانیەکان لە کوردستان زۆر گونجاوه و پێویستە ئەم خالانە ی خوارەوه رەجای بکریت :

۱. بوونی دەرڤەتی گواستنەوه و کرانەوه ی کوردستان بە رۆوی جیھاندا بەهۆی کارکردنی هەردوو فرۆگەخانە ی سلیمانی و هەولێر وەک فرۆگەخانە ی نیۆدەولەتی ناسراو لە سەر ئاستی ناوچەیی و نیۆدەولەتی .

۲. قۆستنەوه ی ئەو دەرڤەتە ی کە ئیستا هەیه لە کەمووکۆری لە سستی کۆمپانیای هیلی ئاسمانی عیراقی وە کیشە کارگێری و دارایی و هونەر یەکان کە بونەتە هۆکار بۆ لەناوچوونی ناوبانگی ئەو هیله لەنیۆ کۆمپانیای و لایەنەکانی گواستنەوه هە ر جەنەدە بەم دوایانە هیلی ئاسمانی عیراق دە ستی کردوه بە بە هیز کردنی زیرخانی تەکنیکی وزیاد کردنی ژمارە ی فرۆگە کانی .

۳. بوونی توانای دارایی و بابەتی لە کوردستاندا بۆ دابین کردنی سەرچەم پێویستیه‌کانی دروستکردنی ئەو هیله ئاسمانیه به تايهت لای کهرتی تايهت دهرفته‌که ره‌خساوره .

۴. حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان له ریگه‌ی داموده‌زگا تايهت و به‌رپرسه‌گانیه‌وه سه‌رپه‌رشتیار و ریگه‌ر و خاوه‌نداریتی ئەوه هیله ئاسمانیه نیشتمانیه بی‌ت و له ژێر چاودی‌ری خۆیدا به‌هیزی بکات به‌به‌شدارێ کهرتی تايهت .

۵. ده‌گری‌ت راویژ به‌ پسپۆرا ن و شاره‌زایانی دهره‌وی هه‌ریمی کوردستان بکری‌ت و سود له توانا دارایی و یاسایه نیوده‌وه‌له‌تیه‌کانیان وه‌رگری‌ت وه‌ چاره‌سه‌ر بۆ هه‌رگرفتیک بدۆزری‌ته‌وه که دووچاری ده‌بین له ناو عیراق و داموده‌زگاکانیدا .

۶. بیگومان دروست کردنی هیلی ئاسمانی نیشتمانی (کوردستان) وه‌ک (الناقل الوطني) ژماره (۲) ده‌بی‌ته کۆله‌که‌یه‌کی به‌هیزی گرنگ له بواری به‌ستنه‌وه‌ی هه‌ریمی کوردستان و وولاتی دهره‌وه و زیاتر ناسینی هه‌ریمی کوردستان و پته‌و بوونی پیگه‌که‌ی له ناوچه‌که‌دا .

۷. به‌ دروست بوونی ئەو هیله له زۆربه‌ی کیشه‌کانی گواستنه‌وه‌ی ئاسمانی رزگار ده‌بین که له ئیستادا دووچاری بووین و که ئیستا ناچارین قبوولی بکه‌ین.

۸. تائه‌وکاته‌ی ئاسمانی کوردستان وه‌ک به‌شیکێ ئاسمانی عیراق ده‌مینێته‌وه و سیستمی فیدرالی پیاده ده‌گری‌ت له عیراقد و میکانیزمیکی تاي‌ت داده‌نری‌ت بۆ کارکردنی هه‌ردوو هیلی ئاسمانی عیراق و ئەو هیله ئاسمانیه‌ی کوردستان که دروست ده‌بی‌ت به‌ پی‌ی یاسا و ریگه‌وتننامه بۆ دیاری کردنی ماف و ده‌سته‌لاتی هه‌ریه‌که‌یان و رووبه‌ری کارکردنیان. خوینه‌ری به‌ریز :-

کوردستان ئیستا له نیوان چه‌ندین کیشه‌ی ناوچه‌یی دایه و جه‌مسهری چه‌ندین هاوکیشه‌ی سیاسی له کوردستانه‌وه سه‌رچاوه‌ده‌گری‌ت و بۆ ناو عیراق و ناوچه‌که که پێویسته زۆر به‌ ئاگایی ره‌چاو بکری‌ت ئەگه‌ره‌کان زۆرن ، ئەو بارودۆخه‌ی که له ئیستادا هه‌یه زۆر جیا وازه له بارودۆخی سالانی رابوردوو له سه‌ر هه‌موو ئاسته‌کان بۆیه دروست کردنی هیلی ئاسمانی کوردستان وه‌ک هیلی ئاسمانی نیشتمانی بۆ هه‌ریمی کوردستان و ﴿الناقل الوطني﴾ پێویستی راده‌به‌ده‌ری سه‌رده‌می ئیستای گه‌لی کوردستانه که به‌ هیوای ئەوه‌ی سەرچەم لایه‌نه‌ پهیوه‌ندی داره‌کان کاری بۆ بکه‌ن، بۆ ئەوه‌ی له روودانی هه‌رپیشه‌هاتیک ئاماده‌کاری بۆ کرابی‌ت و ده‌سته‌وه‌ستان نه‌وه‌ستین .

﴿ فرۆكە و رووداوهكانى ﴾

هەر لهسهرهتای دروست كردنى فرۆكە و بهكارهییانى له ئاسماندا بۆ گواستنوهه یان بۆ مهبهستى سهربازى یان هەر مهبهستىكى تر روودانى كارسات و قهومان بهشيك بووه له ژيانى فرپن كه چهندين قوربانى و كارسات و زيانى مادى ئى كهوتۆتهوه.

هۆكارهكان زۆرن كه دهبنه هۆى رووداوى فرۆكە و زيانهكان به دواى خۆيدا بهیئیت هۆكارى مرۆیى بیئ له فرۆكهوان و رپوا و فرپنهرهكان یان خستنه خوارهه بیئ بهكارى سهربازى یان روودانى كهه و كورپى تهكنىكى بیئ وهك هەر ئامپىرىكى ميكانىكى - كارهبایى یان به بارودۆخى كهش و ههوا بیئ یان هەر هۆكارپكى تر بیئ.

بۆیه اياتا بهردهوام رپنمایى و راسپاردهى خۆى ههیه و لهگهڵ كۆمپانیاكانى دروست كهرى فرۆكهكان پهيوهندى بهردهوامى ههیه بۆ باشتر تۆكمهكردن و نههیشتنى هەر خالیكى لاواز له دیزاینى فرۆكهكاندا بهسوود وهگرتن لهو رووداوانهى كه روونهدن ههروهها رپنخراوى فرپنى شارستانیش به بهردهوامى رپنمایى و رپكارى تايبهت دهرئهكات بۆ به ئاگابوون و بههیزكردنى فاكتهره مرۆیهكان و دانانى سیستى باشتر كارکردن و بهدواكهوتن.

له خوارهه ژمارهیهك رووداوى فرۆكهكان (فرۆكهى شارستانى) دهخهینه بهرچاو كه تنها بهشيكه لهو رووداوانهى كه لهسهرهتای فرپنى فرۆكهوه تا سالى ۲۰۱۵ روى داوه بهپى سالىهكان :

رووداوهكانى فرۆكهى شارستانى /

له خوارهه لیستىك به رووداوى فرۆكهكانى شارستانى بهپى سالى روودانیاى دهخهینه بهر چاو:
سالى ۱۹۲۲ / له ۷ ی نیسان :

فرۆكهى دى هامیلاند (DIIt .18 A) ی فرۆكهوانى دیملى اینگلیزى خۆى كیشا به فرۆكهیهكى ترى سهه به كۆمپانیاى فههرنسى لهسهه ناوچهى پىكاردى له فههرنسا بوو به هۆى له ناوچوونى ۷ كهس ئهم بهرکهوتنه یهكهم رووداو بوو له میژووى فرپنى شارستانى .

سالى ۱۹۳۰ له ۵ ى اكتوبر : بالئونى بهريتانى RIOI تىك شكا له سهروى پاریس بوو به هوى
كوژرانى ۴۰ كه س بههوى كهوتنهوهى ناگر له بالئونهكهدا.

سالى ۱۹۳۱ له ۲۱ مارت : فرۆكهپهك به ناوى ههورى خواروو South ran cloud سهه به هيللى
ناوخوى ئوستراالى له جوړى Avor G18 Ten كهوت به زنجيره شاخى سنووى له گهشتى سدنى
بو ملبورن . هه موو سهه نشينه كان مردن كه ۸ كهس بوون له په كهه رووداوى فرۆكه له ئوسترااليا،
شويى رووداوه كه تا ۲۷ سال نه زانرا كه به هويوه بارودوخى كهش و هه وادا رووى دا.

سالى ۱۹۳۱ له ۳۱ مارت : كهوتنه خواره وهى فرۆكهى فوكرى هيللى TWA ى نه مريكى گهشتى
ژماره ۵۹۹ نزيك شارى كنتور تكساس بوو به هوى مردنى ۸ كهس .

سالى ۱۹۳۳ له ۲۰ اكتوبر : ته قينه وهى فرۆكهى بوينغ ۲۴۲ ى هيللى يونا ئير له سهه جوسترتون
ولايه تى انديان كه په كهه كرده وهى تيرورستى له ئاسماندا له فرينى شارستانى بازركانى بوو ههه
(۷) سهه نشينه كهى له ناوچوون كه له ناو فرۆكه كه دابوون .

سالى ۱۹۳۴ له ۲۰ ديسه مبههه : فرۆكه په كهى جوړى دوگلاسى دى س - 2 كه ناوى بو مزه . سهه به
كو مپانيان هيللى ئاسمانى هوندى بوو KLM ژماره توماره كهى PH - AJU بوو كهوته
خواره وه له ژير بارودوخى كهش و هه وای دژوار له ريگه هوندا بو دورگه كانى هندى
روژهه لاتى هوندى و له سهه بيايانى سوريا كهوته خواره وه و سهه رجهم سهه نشينه كانى كه
ژماره يان ۷ كهس بوو (۴ دهستهى فرۆكه وانى و ۳ پيا).

سالى ۱۹۳۵ له ۱۸ اپار : فرۆكەيەكى تۆبەليف جۆرى 20 - ANT به ناوى مهكسيم گۆركى و له ميانى گەشتىكى ناوخۆيى له مۆسكۆ باله كانى له گەل بالى فرۆكەيەكى اليوشنى 5 - 11 به ريهك كهوتن بوو به هۆى كهوتنه خوارهوى له سەر ناوچهيەكى نيشته جي بوون له ناو مۆسكۆ و ۳۳ كەس بوون به قوربانى له گەلياندا ۱۲ له دهستهى فرۆكەوانه كانيش.

سالى ۱۹۳۷ له ۱۲ كانونى دووم : فرۆكەيەكى بۇينغ 247P ى دوو بزوينه رى تىك شكا به ژماره ۷ گەشتى و ژماره ى تۆمار NC13315 سەر به فرۆكەوانى رۆژئاواى خيىرا (الغرب السريع) Westren Air Expoes له ناوچهى بينتوس بيك سەروى سان فيرناندو (لوس انجلوس) له كاليفورنيا له ريگه ى سالت ليك به ناراسته ى فرۆكەخانه ى كاليفورنيا كه له ناويدا ۳ له دهسته ى فرۆكەوان و ۱۰ كەس رپوان قوربانیه كان ۴ سەرنشين و يەك دهسته ى فرۆكەوان.

سالى ۱۹۳۷ له ۶ اپار : سوتانى بالونىكى زبلن ئەلمانى به ناوى هندیئرغ و كهوتنه خوارهوى له كاتى هەولدان بۆ نيشته وه له فرۆكەخانه يەك سەر به ولايه ى نيوجرسی ۹۷ كەس له سەر بالۆنه كه بوو له وانه ۳۵ كەس تيا چوو له گەل كەسيك له سەر زهوى بوو.

سالى ۱۹۳۷ له ۱۶ نۆفمبر : فرۆكەيەك له جۆرى جينگرى هيللى ئاسمانى سابينا تىك شكا له نزيك اوشند له بلجىكا هەر ۱۱ كەسه كه كه له سەرى بوون له ناوچوون له ناوياندا (دۆف جۆرج دوناتوس) ميراتگەرى دوقيه هس خۆى و ژن و مناله كانى.

سالى ۱۹۳۸ له ۱۰ كانونى دووم : فرۆكەيەك له جۆرى لوكهيد L - 14 سەر به هيللى نورث ويست ى ئاسمانى ژماره ى گەشت ۲ تىك شكا له نزيك بوزيمان له ولايه ى مونتانا سەرجه م ئەو كەسانه كه ۱۰ سەرنشين بوون له سەر فرۆكەكه له ناوچوون ، هۆكارى رووداوه كه ژميردهرى له رله رى ئاميرەكان به هه له ژماره كانى خويندبووه زياد له وه ى كه ئاسايى بيت.

سالى ۱۹۳۸ له ۲۵ اكتوبر : فرۆكەيەك جۆرى DC-2 سەر به هيللى ئاسمانى نيشتمانى استرالى كهوتنه خوارهوه به هۆى تەم و مژيكي چەروه له سەر به رزايه كانى دانتوج له ولايه ى فكتوريا له ئوستراليا هەر ۱۸ سەرنشینه كه له ناو فرۆكەكه دا بوون له ناوچوون.

سالى ۱۹۳۹ له ۱۳ كانونى دووم : فرۆكەيەك جۆرى لوكهيد L - 14 ژماره ى گەشت ۱ سەر به هيللى نورث ويست له كاتى فريندا تىك شكا له شارى مايلز له ولايه ى مونتانا هەر چوار كەسه كه

كە لەسەر فرۆكەكەبوون لە ناوچوون ھۆكاری تێك شكانەكە لێك بوو لە فالقی سوتەمەنی فرۆكەكە بۆ ناو كابینەى فرۆكەوانەكە بوو بەھۆى گرتى بەربوونى.

سالى ۱۹۶۰ لە ۱۴ تموز : فرۆكەى كالىفا جۆرى جينگر JUS2 سەر بەھيلى ئاسمانى فنلندى رووبەروى تەقە لى كردن بوو لەلايەن دوو فرۆكەى جەنگى سۆڤيىتى لەسەر كەنداوى فنلندا لە ميانى گەشتىك لە تالين لە ئوستانيا بەرھو هلسنكى لە فنلندا لە ماوھى ئاشتى نيوانياندا ئەو رووداوھو بوو بەھۆى كەوتنە خواروھوى فرۆكەكە و ھەر ۹ كەسى ناو فرۆكەكەش لەناوچوون.

سالى ۱۹۶۰ لە ۳۱ آب : فرۆكەى جۆرى DC-3 ى سەر بەكۆمپانياى كابيتال بۆ صاعقەى ئاسمانى توشى رووداويك بوو وە لە نزيك شارى لوفترنيل - لە فيرجينيا كەوتە خواروھو ۲۵ كەسى سەر فرۆكەكە لە ناو چوون .

سالى ۱۹۶۱ لە ۲۶ شباط : فرۆكەى DC-3 سەر بە ايسترن ايرلاين ژمارەى گەشت ۲۱ خۆى كيشا بە زەوى دا لە كاتى نيشتنەوھدا لە فرۆكەخانەى اتلاندا - جۇرجيا لە ۲۵ كەس ناو فرۆكەكە ۱۶ يان لە ناوچوون .

سالى ۱۹۶۲ لە ۱۶ شباط : فرۆكەى DC-3 سەر بە ھيلى TWN ژمارەى گەشت ۳ لەسەر شاخى بوتوسى ۳۰ ميل لە خوارووى رۇژئاواى لاس فيگاس تېك شكا لە كاتى گەرانەوھى لە كالىفۆرنيا ھەر ۲۲ كەسەكەى سەر فرۆكەكە لە ناوچوون.

سالى ۱۹۶۳ لە ۱ حوزيران : فرۆكەى DC-3 ى ھيلى ئاسمانى برىطانى بۆ سەر دەرياكان خرايە خواروھو لەلايەن فرۆكەپەك سەر بە فرۆكەوانى ئەلمانى لەسەر كەنداوى بسىكاى كە بەھۆپەوھ ھەر ۱۷ كەسەكە لەسەر فرۆكەكە بوون لە ناوچوون لە ناويندا نوپنەرى برىطانيا (ليزلى ھاورد) لە فيلمى (ذهب مع الريح) ، گومانى ئەلمانەكان بۆ بوونى سەرۆك وەزيرانى برىطانيا (چرچل) بوو لە ناو فرۆكەكە دا بۆ خستنە خواروھوى.

سالى ۱۹۶۷ لە ۱۲ آب : وون بوونى فرۆكەى سەر بە ھيلى ئاسمانى برىطانيا لە خوارووى ئەمريكا جۆرى امزو لانكستين كە ناوى (فتينەى صباح) بوو لەسەر شاخى انويز دواى ئەوھى نامەپەكى مشفريان بۆ نارد و (STEMDEC) ، ئاكامى ئەو فرۆكەپە نەزانرا تا دۆزينەوھى شوپنى رووداوھكە سالى ۲۰۰۰ ، ۹ رپۆوا و ۴ لە دەستەى فرۆكەوان لە ناوچوون.

سالى ۱۹۴۷ له ۲۴ اکتوبر : فرۆكەى گەشتى ژماره ۶۰۸ سەر به هېلى يونائير له جۆرى DC-6 به سوتاوى كهوته خواروهه له فرۆكه‌خانهى بريس كانيون له ولايه‌تى يوتا و هوكارى ناگره‌كه كه م و كورى ديزاينه‌كهى بوو كه كهوته‌خواروهه هەر ۵۲ سهرنشینه‌كهى ناو فرۆكه‌كه له ناوچوون.

سالى ۱۹۴۸ له ۲۸ كانونى دووهم : فرۆكه‌يهكى به‌كرى گيراو بو كاروبارى كوچى ئەمريكى ژماره‌يهك كوچبه‌رى ناياسايى تېداوو له‌سەر به‌رزايه‌كانى رۇژئاواى كوالينفا كهوته‌خواوهه له كاليفورنيا له ئەنجامدا ۳۲ كەس له ناوچوون.

سالى ۱۹۴۸ له ۱۲ مارس : فرۆكه‌يهكى جۆرى DC-4 ژماره‌ى گەشت 4422 له‌سەر شاخى سانفورد له نالاسكا كهوته‌خواروهه و ۲۰ كەس له ناوچوو .

سالى ۱۹۴۸ له ۵ نيسان : رووداوى پيكدادانى فرۆكه‌ى شارستانى هېلى ئاسمانى بریطانى جۆرى فايكرز 1 - VC - Viclers له‌گه‌ل فرۆكه‌ى جهنگى سوڤيېتى جۆرى باكوڤلين نزيك بنكه‌ى هه‌وايى جاتوى بریطانى له برلين ۱۴ له‌سهرنشينانى فرۆكه‌ى شارستانى و فرۆكه‌وانى سوڤيېتى له ناوچوون.

سالى ۱۹۴۸ له ۱۷ حوزيران : فرۆكه‌ى يونا ئير به‌ژماره‌ى گەشتى ۶۲۴ جۆرى DC-6 خوى كيشا به شاخى كارمل به له بنسلفانيا دواى ئەوه‌ى به‌هه‌له‌ وازانرا كه ئاگر له فرۆكه‌كه كهوتوته‌وهه و هه‌ولتى كوژاندنه‌وه‌ى درا هەر ۴۳ كەسه‌كه‌ى له‌سەر فرۆكه‌كه بوون له ناوچوون.

سالى ۱۹۶۸ له ۱۷ تموز : فرۆكەى دەرياي جۆرى كاتالينا له ماكاو بۆ ھۆنگ كۆنگ پڤينرا لەلايەن ۴ كەسەوہ لەسەر چين بەمەبەستى دەست بەسەراگرتنى سەرنشینهكان كه ۲۳ كەس بوون له كاتى ھېرش بردنە سەر فرۆكەوانەكە ھەوئى بەرگرى كردنى دا بەلام ئاراستەى فرۆكەكە گۆردرا و كۆنترۆلى لە دەست چوو فرۆكەكە كەوتە خواروہ جگە له ۱ كەس ھەموو له ناوچوون. ئەمە يەكەم ھەوئى فراندنى فرۆكە بوو.

سالى ۱۹۶۸ له ۲ اكتوبر : فرۆكەيەكى دەرياي بە ناوى يوكين بروس له كاتى نيشتنەوہدا له نرويچ خۆى كيشا بە زويدا ۱۹ كەس له ناوچوون و ۲۴ كەس رزگارى بوو.

سالى ۱۹۶۸ له ۲۰ اكتوبر : كەوتنە خواروہى فرۆكەيەكى كۆمپانىيەى KLM له نزيك بريستوين له اسكتلندا بەھۆيەوہ ۴۰ كەس له ناوچوون .

سالى ۱۹۶۹ له ۴ اپيار : رووداوى سوڤرجاى ئاسمانى فرۆكەى سەربەھيلى ئاسمانى ايطالى كە تيبپكى تۆپى پىى سەر بە يانەى تورينتۆى تيا بوو خۆى كيشا بە شاخى سورجا له نزيك تۆرينۆ ھەر ۳۱ كە سەكە لەسەر فرۆكەكە بوون بە ۱۸ ياريزانەكەوہ له ناوچوون.

سالى ۱۹۶۹ له ۹ اپلول : تەقاندنەوہى فرۆكەيەكى با سفيكى كەنەدى جۆرى DC-3 له گەشتەكەى شارى كيوبيك بۆ شارى باى كۆمر كە ۴۲۰ كلم لەسەروى كيوبيكە كە له ئەنجامى كارى تيرۆست بوو ھەر ۲۳ سەرنشینهكە له ناو چوون.

سالى ۱۹۴۹ ۱ نۆفمىر : رووداوى اليسترن ايرلاين به ژماره‌ى گه‌شتى (537) كه تيايدا فرۆكه‌ى كۆمپانىي ايسترى ايرلاين جۆرى DC-4 خۆى كيشا به فرۆكه‌ى لوكهيد و سه‌رجه‌م سه‌رنشينه‌كانى DC-4 كه ۵۵ كه‌س بوون له ناوچوون له ناوياندا ژماره‌يه‌ك نوينه‌رانى كۆنگرېس و هه‌ندى كه‌سايه‌تى تر و فرۆكه‌وانى لوكهيد ته‌نھا كه‌س بوو كه رزگارى بوو كه حاله‌ته‌كه‌ى خراب بوو.

سالى ۱۹۴۹ له ۲۸ نۆفمىر : رووداوى امريكان ايرلاين ژماره‌ى گه‌شت (157) ى فرۆكه‌ى DC-6 له نيوان شارى نيورك بۆ نيومكسيكو و له ئاراسته‌كه‌ى له‌سه‌ر فرگه‌ لاي دا خۆى كيشا به بينا كانى نزيك فرۆكه‌خانه كه و كۆنترۆلى دهرچوو ۲۸ رپوان و ۲ خزمه‌تچى له ناوچوون.

سالى ۱۹۴۹ له ۲۸ اكتوبر : رووداوى فرۆكه‌ى لوكهيدى هيلى ئاسمانى فه‌ره‌نسى له كاتى كيشان – L-46 – 79 – 749A به شاخپكدا له كاتى نيشتنه‌وه‌دا له فرۆكه‌خانه‌ى (سانتا ماريا) و دورگه‌ى ازور بۆ وه‌ستان له كاتى گه‌شتيكي نيوده‌وله‌تى له فرۆكه‌خانه‌ى پاريس اورلى بۆ شارى نيورك هه‌ر ۴۸ كه‌سه‌كه له‌سه‌ر فرۆكه‌كه بوون له ناوچوون.

سالی ۱۹۵۰ له ۱۲ مارس: کارهساتی لاندوی ئاسمانی له جوړی أفرو تیودور سر به کومپانیای ایر فلایت به ناوی (The Star Girl) لهگهشتیکې تایبهتدا بوو له فرۆکهخانهای دبلن له ایرلندا به ئاراسته‌ی فرۆکهخانهای لاندو له خواروی دیلز له روژی ۱۲/۳/۱۹۵۰ و ۷۸ ریوا و ۵ له دهسته‌ی فرۆکهوانی هه‌لگرتبو ، به کهوتنه خواره‌وه و تیک شکانی سهرجه‌م سهرنشینه‌کانی له ناوچون ، له و کاته‌دا به خراپترین کارهساتی ئاسمانی دانرا.

سالی ۱۹۵۰ له ۲۴ حوزیران : فرۆکه‌ی نورث ویست لهگهشتی ژماره 2501 سر به‌هیلی نورت ویست فرۆکه‌که له جوړی D-4 و ۵۸ کهسی هه‌لگرتبوو له‌سهر دهریاچه‌ی مشیگان وون بوو بئ ئه‌وه‌ی هیچی ئی دیاربمیینیت و بدوژریته‌وه .

سالی ۱۹۵۰ له ۳۱ آب : فرۆکه‌یه‌ک سهر به TWA گهشتی ژماره ۹۰۲ له جوړی Lockheed L749A Constellation یه کیك له بزوینه‌ره‌کانی گری تئ‌به‌ربوو بوو به هوی کهوتنه‌خواره‌وه‌ی له بیابانی روژئاوای قاهره له مصر هه‌ر ۵۵ سهرنشینه‌کانی که له‌سهری بوون له ناوچوون.

سالی ۱۹۵۱ له ۲۵ نیسان : فرۆکه‌ی سر به هیلی ئاسمانی کویتی بهگهشتی ژماره ۴۹۳ له جوړی دوگلاس DC-4 به‌ریگه‌وه بوو له‌شاری میامی – فلوریدا به‌ره‌وه هافانا – کوبا کاتیک له‌گه‌ل

فرۆكەى جۆرى (Beechcraft Model 18) سەر بە دەريئاوانى ئەمريكى لەسەر دورگەى كى ويست لە تەنگەى فلوريدا دايان بەيەكدا چى لەهەردوو فرۆكەكەدا بوون لە ناوچوون.

سالى ۱۹۵۱ لە ۲۲ حوزيران : فرۆكەيەك سەر بە هيلى بان امريكان لەگەشتى ژمارە ۱۵۱ لە جۆرى Lockheed L049 Constellation لە ريگەدا بوو لەشارى اكرى – غانا بۆ دونرونيا – ليبريا خۆى كيشا بەشاخيک لە نزيك ناوچەى سۆناى لە هەريئى بونغ لە ليبريا ۸۶ كەم لە فرۆكەخانەكەوه دوورە ، ۳۱ رپوا ۹ لە دەستەى فرۆكەوانەكە لە ناوچوون .

سالى ۱۹۵۱ لە ۳۰ حوزيران : فرۆكەيەك سەر بەهیللى يونائير لە گەشتى ۶۱۰ لە جۆرى DC-6 لە نيوان شارەکانى سان فرانسيسكو – اوکلاند – سالت ليك – دنگرو شيكاغو لە كاردابوو كاتيک داى بەشاخيکدا لە نزيك دنگر فرۆكەكە ۵۰ كەسى تيدابوو ۵ لە دەستەى فرۆكەوانى ۴۵ رپوا هەمويان لە ناوچوون.

سالى ۱۹۵۱ ۲۴ أب : فرۆكەى سەربەهیللى يونائير جۆرى دوگلاس DC-6 لە نزيك شارى يونيون – شيكاغو خۆى كيشا بە زهويدا لە كاتى نيشتنهوهدا هەر ۵۰ كەسەكە كە لە ناو فرۆكەكەدا بوون لە ناوچوون.

سال ۱۹۵۲ له ۲۸ نېسان : فرۆكەى سەربە پان ئىم گەشتى ژماره ۲۰۲ جۆرى بوینگ ۳۷۷ له بوينس ايرس له ئەرجهنتين بهرمو نيورك بهسەر روديوجانيرو له برازيلدا تىپەرى دواى ئەوهى پهروانهكانى له خولانهوه وهستان كهوتهخوارهوه هەر ۵۰ كەسەكە كه له ناو فرۆكەكەدا بوون له ناوچوون.

سالى ۱۹۵۹ له ۱۷ شباط : فرۆكەى هیللى ئاسمانى توركى ۱۹۵۹ جۆرى فايكرز فيسكونت ۷۹۳ له گەشتىكى تايبهدا سەرۆك وهزيرانى توركى و چەند ئەندامىكى حكومهتى توركى هه لگرتبوو خۆى كيشا به زهويدا بههوى تەم و مژىكى چرپا له قۇناغى نيشتنهوه كۆتايدا له فرۆكەخانەى لندن – كاتويك ، ۵ لهدهستهى فرۆكەوان و له ۹ لهسەرنشینهكان مردن بهلام سەرۆك وهزيرانى توركىا له رزگاربوەكان بوو.

سالى ۱۹۶۱ گەشتى هیللى ئاسمانى فەرهنسى ژماره ۲۰۰۵ له ۱۲ ايلول ۱۹۶۱ له فرۆكەخانەى اورلى – پاريس بۆ فرۆكەخانەى دار البيضاء – مراکش كهوته خوارهوه .

سالى ۱۹۷۳ له ۲۱ شباط : فرۆكەى سەر به هیللى ئاسمانى لىبى گەشتى ژماره ۱۱۴ جۆرى بوینگ 727 رووبهرووى تەقهكردن بووه لهلايهن دوو فرۆكەى F4 ى ئيسرائيل لهسەر بيبابانى سينا له گەشتى طرابلس و قاهره بۆ بنغازى فرۆكەكه كهوته خوارهوه ۱۰۸ كەسى تيا مرد و ۵ كەس رزگاربون .

سالى ۱۹۷۹ له ۲۷ مارس : دوو فرۆكهى بويىنگ 747 سهر به هېلى ئاسمانى پان ئامريكان و هېلى ئاسمانى مهلهكى هۆلئىدى خۇيان كيشا بهيهكدا له كاتى فرېندا له فرۆكهخانهى تترىف له دورگهكانى كهنارى بوو بههۆى مردنى ۵۸۳ كهس و ئەم رووداوه به گهورهترين رووداوى فرۆكه ئەزميريت تا ئەمرو له رووى ژمارهى له ناوچوووهكان.

سالى ۱۹۷۹ له ۲۹ نۆفمبر: فرۆكهيهكى DC – 15 سهر به هېلى ئاسمانى نيوزلندا خۆى كيشا به شاخى اربس له ئوكلاندا – نيوزلندا بوو بههۆى مردنى ۲۵۷ كهس . فرۆكهكه له گهشتى ژماره ۹۰۱ دابوو كه گهشتىكى گهشتيارى بوو دهيان ويست بچن بۇ بيهاب – اياپ بى وستان له اوكلاندا بۇ انتا – تىكا هۆكارى رووداوهكه ههلهى فرۆكهوانه كه بوو دواى ئەوهى چاوى ريشكهو پيشكهى كرد بوو كه گوايه بهسهر شاخيكدا ئەفريت بهلام لهراستيدا بهرهو شاخهكه فرى بوو ، فرۆكهوانهكه به نزمى فرى بوو بۇ ئەوهى گهشتيارهكان شاخهكه بهباشى ببينن.

سالى ۱۹۸۰ له ۱۹ اپ : كارساتى فرۆكهكهى هېلى ئاسمانى سعودى لهگهشتى ژماره ۱۶۳ جۆرى لوكهيد IL – 1011 ترای ستار له فرۆكهخانهى رياضى كۆن له پايتهختى سعوديه بۇ فرۆكهخانهى مهلك عبدالعزيز نيودهولتهى له جدده كاتيک گر له گهنجینهى جانتاكان بهربوو ههموو سهرنشینهكان مردن كه ژمارهيان ۲۰۱ كهس بوو ئەم رووداوه گهورهترين رووداوى فرۆكه بوو كه بههۆى سوتانهوه ژماريهكى زۆر كهس مردن.

سالى ۱۹۸۲ له ۶ حوزيران : فرۆكهى جوړى اليوشن 62- 11 سهر بههیلې ایروفلوت له گهشتی ژماره ۴۱۱ تیک شكا له کاتی فرپینی له فرۆکه‌خانه‌ی شیر یمتیفو نیوده‌ولته‌تی هر ۹۰ کسه‌که‌ی سهر فرۆکه‌که له ناوچوون.

سالى ۱۹۸۲ له ۱۲ آب : گهشتی ژماره ۱۲۳ سهر بههیلې ناسمانی یابانی له توکیو بو اوساكا تیک شكا بوو به هوی کوشتنی ۵۲۰ کس و ۴ کس رزگاریان بوو . گه‌وره‌ترین کاره‌ساتی ناسمانی له رووی ژماره‌وه .

سالى ۱۹۸۲ له ۲۳ نؤمبیر : ۳ کس له ریخراوی ابونضال فرۆکه‌یه‌کی مصری للطیران له گهشتی ژماره ۶۴۸ فران له فرۆکه‌خانه‌ی ائینا بو فرۆکه‌خانه‌ی قاهیره‌ی نیوده‌ولته‌تی دواى ته‌قه‌کردن و روبه‌روبوونه‌وه له ناو فرۆکه‌که‌دا ۵۸ کس له ۸۸ رپوانی فرۆکه‌که و دوو فرۆکه‌وان و ۱ هیرش بهر کوژران.

سالى ۱۹۹۲ له ۲۲ کانونی په‌که‌م : فرۆکه‌یه‌کی بوینگ 727 تیک شكا که سهر بههیلې ناسمانی لیبی بوو له نزیك فرۆکه‌خانه‌ی طرابلس کاتیک له شاری بنغازی (۱۰۰۰ کلم له طرابلس) به‌ره‌و طرابلس هات (۱۵۷) کس له رووداوه‌که‌دا مردن ههمویان لیبی بوون و فرۆکه‌که له ناماده‌کاریدا بوو بو نیشتنه‌وه له‌به‌ریه‌کی که‌مدا بوو و تائیس‌تا هؤکاری که‌وتنه‌ خواره‌وه‌که نه‌زانراوه .

سالى ۱۹۹۶ له ۸ کانونی دووهم : فرۆکه‌یه‌کی ئەنتینوف 32 له‌سهر بازاریکى قهره‌بالغ له‌شاری کنیساسا پایته‌ختی کؤنغؤ که‌وته خواره‌وه بوو به‌هوی کوشتنی ۳۵۰ کس .

سالى ۱۹۹۶ له ۶ شباط : که‌وتنه‌ خواره‌وه‌ی فرۆکه‌یه‌کی سهر بههیلې ناسمانی دؤمینیکان له نزیك که‌ناره‌کانی کؤماری دؤمینیکان هر ۱۸۹ کسه‌که که له‌سهر فرۆکه‌که بوون مردن .

سالى ۱۹۹۶ له ۲۹ شباط : فرۆکه‌یه‌کی سهر بههیلې ناسمانی پیرؤ خوی کیشا به‌شاخیکدا له کاتی ناماده‌کاری بو نیشتنه‌وه له اریکویبا له دوری (۱۰۰۰ کلم) له خواری پایته‌ختی لیما هیج کس رزگاری نه‌بوو که ژماره‌یان ۱۲۳ کس بوو .

سالى ۱۹۹۶ له ۱۱ ایار : که‌وتنه‌خواره‌وه‌ی فرۆکه‌یه‌ک له جوړی 9 – DC سهر بههیلې فالوجت له نزیك فرۆکه‌خانه‌ی میامی ولایه‌ته په‌گرتوه‌کان ههموو سهرنشینه‌کان مردن که ژماره‌یان ۱۱۰ کس بوون .

سالى ۱۹۹۶ له ۱۷ تموز : له ئەنجامى تەقینەۋى فرۆكەيەك سەر بە ھىلى TWA ئەمىرىكى لەسەر دەرياي اطلس دواى فرېنى له فرۆكەخانەى كەيندى بۇ پارىس بوو بەھۋى مردنى سەرجهم سەرنشېنەكانى كە ژمارەيان ۲۲۰ كەس بوو .

سالى ۱۹۹۶ له ۲۹ آب : له ئەنجامى كەوتنە خوارەۋى فرۆكەيەكى جۆرى توبوليف 154 كە بۇ كۆمپانىيەكى روسى كارى ئەكرد لەرېگەدا بوو بۇ دورگەى سببىتزرجن، سەرجهم سەرنشېنەكان مردن كە ژمارەيان ۱۴۱ كەس بوو .

سالى ۱۹۹۶ له ۷ نۆفمېر : مردنى ۱۵۱ كەس له ئەنجامى تىك شكانى فرۆكەيەكى نيچىرى له بورث ھاركورت بۇ لاگوس ھەموو كەسەكان مردن كە ژمارەيان ۱۵۱ كەس بوون .

سالى ۱۹۹۶ له ۱۲ نۆفمېر : روودانى پيكداكيشانى فرۆكەى بوپنگ 747-168b له نيودەلھى له ھندستان بۇ ظھران له سعوديه له كاتى ھەلفرېن بەفرۆكەيەكى كارگو له جۆرى اليوشن IL – 76 سەربەھىلى ئاسمانى كازاخستان كە لەسەمەرقتەدەۋە له كازاخستان ئەھات بۇ نيودەلھى ۳۴۹ سەرنشېن مردن .

سالى ۱۹۹۶ له ۲۳ نۆفمېر : له ئەنجامى كەوتنە خوارەۋە فرۆكەى بۇينگى ئەئىوبى كە فرېنرا بوو له نزيك ئاۋەكانى دورگەكانى قەمەر ۱۲۵ كەس مردن و ۵۰ كەس رزگاريان بوو .

سالى ۱۹۹۷ له ۶ آب : له ئەنجامى كەوتنەخوارەۋەى فرۆكەيەكى ھىلى ئاسمانى كۆرى له ناۋچەيەكى شاخاۋى نزيك فرۆكەخانەى گرام ۱۲۸ كەس مردن و ۲۶ كەس رزگاريان بوو .

سالى ۱۹۹۷ له ۲۶ اپول : بەكەوتنە خوارەۋەى فرۆكەيەكى ھىلى ئاسمانى ئەندەنوسى له ناۋچەيەكى شاخاۋى نزيك سومەطرە ۱۳۵ سەرنشېنەكەى سەر فرۆكەكە ھەموويان مردن .

سالى ۱۹۹۷ له ۱۹ كانوونى يەكەم : مردنى ۱۰۴ كەس له ئەنجامى كەوتنە خوارەۋەى فرۆكەيەكى بوپنگ سەر بە سەنغافورە نزيك شارى باليمبانج له ئەندەنوسيا كەسى تيا دەرئەچوو .

سالى ۱۹۹۸ له ۲ شباط : فرۆكەيەكى ايرباص سەر بە كۆمپانىيەى سىبو ايرباص له ناۋچەيەكى شاخاۋى سەروى رۆژھەلاتى فرۆكەخانەى كاجيان دوروى فليپپىنى كەوتەخوارەۋە ۱۰۴ كەس كە له فرۆكەكەدا بوون له ناۋچوون و كەسى تيا دەرئەچوو . خراپترين كارەساتى فرۆكە بوو له ميژووى فليپين .

سالى ۱۹۹۸ له ۱۶ شباط : مردنى ۱۹۶ كەس له ئەنجامى كەوتتەن خواروۋە و تىك شكانى فرۇكەى ايرباصى صينى له ريگەدا بوو له دوورگەى بالى ئەندەنوسى له فرۇكەخانەى تايبەى نۆدەولتەى له تايوان ھەئسابو لەگەل كەوتتەن خواروۋەى ۶ كەسىش كەلەسەر زەوى بوون بوون بە قوربانى و مردن له ناو مردوگاندا بەرپۆۋەبەرى بانكى مركزى تايوان ھەبوو.

سالى ۱۹۹۸ له ۲ اپرېل : له ئەنجامى كەوتتەن خواروۋەى فرۇكەيەكى سويسرى بەرانبەر كەنارەكانى نوفاسكونيا كەس تيا دەرئەچوو ھەر ۱۲۹ كەس سەر فرۇكەكە مردن.

سالى ۱۹۹۸ له ۱۱ كانوونى يەكەم : بە نزيك بوونەوۋەى فرۇكەيەكى تايلەندى له فرۇكەخانەى سوارت تانى لەسەروى تايلاندا كە له كۆتايى گەشتەكەيدا بوو له بانكوكەوۋە ھاتبو لەو كاتەدا تىك شكا ۱۰۱ كەس مردن و ۴۵ كەس رزگاربان بوو.

سالى ۱۹۹۹ له ۲۴ شباط : له ئەنجامى تەقېنەوۋەى فرۇكەيەك سەربەھىلى ئاسمانى صينى له ناوەرەستى صيندا كوشتنى ۶۱ كەسى لى كەوتتەوۋە.

سالى ۱۹۹۹ له ۳۱ تشرىنى يەكەم : له ئەنجامى تىك شكانى فرۇكەيەكى مىصرى بەرانبەر كەنارەكانى ماساتشوستس ئەمىرىكى دواى يەك سەعات له فرېن ھەموو سەرنشېنەكان كە ژمارەبان ۱۱۷ كەس بوو مردن و كەسى تيا دەرئەچوو .

سالى ۲۰۰۰ له ۳۰ كانوونى دووۋەم : دواى فرېن له فرۇكەخانەى ابىدجان له ساحلى عاج فرۇكەيەكى ايرباصى كىنى كەوتتەن خواروۋە ۱۷۹ كەسى لەسەر بوو ھەموويان مردن.

سالى ۲۰۰۰ له ۱۹ نىسان : له ئەنجامى كەوتتەن خواروۋەى فرۇكەيەكى بۆيىنگى فلېپىنى نزيك شارى دافاوى خواروى فلېپىن ۱۳۱ كەس له ناوچوون.

سالى ۲۰۰۰ له ۲۵ تەموز : كوژرانى ۱۰۹ كەس له فرۇكەى كۆنكۆردى فەرەنسى كە كارى ئەكرد بۆ كۆمپانىيە گەشتىارى ئەلمانى له كاتى فرېنى له فرۇكەخانەى شارل ديگول بەرەو نيورك و لەسەر زەويش ۷ كەس كوژران له ئەنجامى كەوتتەن خواروۋەى فرۇكەكە.

سالى ۲۰۰۰ له ۱۰ ئاب : فرۇكەى سەر بە طيران الخليج پېش نىشتەنەوۋە له فرۇكەخانەى بحرىنى نۆدەولتەى كەوتتەن خواروۋە كە له قاھرەوۋە ھاتبو بو بەھوۋى مردنى ۱۴۲ كەس و كەس تيا دەرئەچوو فرۇكەوانەكە دوو جار محاولەى نىشتەنەوۋەى دابو بەلام سەرگەوتتو نەبوو كەوتتە ناو ئاوى كەنداوۋە .

سالى ۲۰۰۰ له ۳۰ اکتوبر: تىك شكانى فرۆكه يهكى سهر به هيللى سنگافوره له ريگهيدا بوو له فرۆكه خانهى تايبه له تايوان بۇ نيورك نه چوو و بوو به هوى مردنى ۷۹ كهس .

سالى ۲۰۰۱ له ۳ تموز : له نهنجام تىك شكانى فرۆكه يهكى توبوليفى روسى كه به رهو فرۆكه خانهى فلاوينستوكى روسى نه فرى كه ۱۴۲ سهرنشيني تيدا بوو هه موويان له ناوچوون .

سالى ۲۰۰۱ له ۱۱ ايلول : فراندنى ۴ فرۆكه ي بويىنگى ئه مريكى دوانيان كيشران به تاوهرى بازرگانى جيهانى له نيورك سى ههم خوى كيشا به بيناى وهزارتى بهرگرى ئه مريكا (پنتاگون) و چواره ميش خرايه خواره وه له بيسرگ له ولايه ته يه كگرتوه كانى ئه مريكا و له كوى ئه و كرده وه يه كوژرانى سى ههزار كهسى لى كه وته وه .

سالى ۲۰۰۱ له ۴ تشريني يه كه م : كوژرانى ۷۸ كهس له نهنجامى تىك شكانى فرۆكه يهكى جوړى توبوليفى روسى له سهر دهرياي رهش له ريگهيدا بوو له سيبريا وه بۇ تهل ابيب .

سالى ۲۰۰۱ له ۸ تشريني يه كه م : فرۆكه يهكى سهر به هيللى ئاسمانى اسكندنافى له نهنجامى پيكدادان له گه ل فرۆكه يهكى بچوك به هوى ته م و مزه وه له فرۆكه خانهى ميلانى ايطالى و نهنجامى پيكدادانه كه بوو به هوى تىك شكاندى ههردوو فرۆكه كه و كوژرانى ۱۱۸ كهس .

سالى ۲۰۰۱ له ۱۲ تشرىنى يەكەم : له ئەنجامى كەوتنەخوارەۋەى فرۆكەيەكى كۆمپانىيى امرىكان
ايرلاينز لەسەر گەرەكى كوينز لەنيۆرك كە بەرېگەۋە بوو بۇ دومنيكان بوو بەھۆى كوژرانى ۲۶۰
كەس .

سالى ۲۰۰۲ له ۹ كانون دوووم : فرۆكەيەكى بۆينگى 727 لەسەر شاخەكانى كۆلۇمبىيا
كەوتنەخوارەۋە بوو بەھۆى كوژرانى ۹۲ كەس .

سالى ۲۰۰۲ له ۱۲ شىباط : له ئەنجام تىك شكانى فرۆكەيەكى جۆرى توبولىفى روسى سەر بە ھىلى
ئاسمانى ئىرانى له رۇژئاۋاى تاران ۱۱۷ كەسى تيا له ناوچوو .

سالى ۲۰۰۲ له ۱۵ نىسان : فرۆكەيەكى ھىلى ئاسمانى صىنى كەبەرەو بوسان لەكۆرياي خواروو
ئەفپرى كەوتنەخوارەۋە و ۱۶۰ كەس تيا كوژران .

سالى ۲۰۰۲ له ۴ اپار : له ئەنجامى تىك شكانى فرۆكەيەكى نىجىرى لەشارى كانوى نىجىريا ۱۴۸ كەس
له ناو چوون .

سالى ۲۰۰۲ له ۷ اپار : فرۆكەيەكى سەر بە ھىلى ئاسمانى مىصرى لەتونس تىك شكا بەلام ھەموو
سەرنشېنەكان رزگاربوون كە ژمارەيان ۵۵ كەس بوون ، له ھەمان رۇژدا فرۆكەيەكى صىنى كەوتنە
دەرياي رۇژھەلاتى صىن ۱۱۲ سەرنشېن لەناوچوون .

سالى ۲۰۰۲ له ۲۵ اپار : كوژرانى ۲۲۵ كەس له ئەنجامى تىك شكانى فرۆكەيەكى بۆينگى جۆرى
747 سەر بەھىلى ئاسمانى تايوانى دواى كەوتنەخوارەۋەى له كەنارەكانى تايوان .

سالى ۲۰۰۲ له ۱ تموز : فرۆكەيەكى روسى جۆرى توبولىف ۷۱ كەسى تىدا بوو زۆربەيان منداڭ بوون
له گەشتىكى قوتابخانە بەرەو اسپانيا لەسەر ئاسمانى المانيا تىك شكا و ھەموو سەنشىنەكانى
مردن .

سالى ۲۰۰۲ له ۲۷ تموز : فرۆكەيەكى سەربازى لەكاتى نەمايش كەردنى لەشارى لىف له ئۇكرانيا
كەوتنەخوارەۋە بوو بەھۆى كوشتنى ۸۳ كەس كە بەخراپترين رووداوى نەمايش كەردن
ئەژماردەكەرىت .

سالى ۲۰۰۲ له ۲۳ كانونى دوووم : فرۆكەيەكى ئەنتىنوف ژمارەيەك پىسپورى ھەنگرتبو له
ناوہراستى ايران كەوتنەخوارەۋە ۴۸ كەسى تيا له ناوچوو .

سالى ۲۰۰۳ له ۸ كانونى دووم : فرۆكەيەكى توركى له ناوچەى ديار بكر كەوتەخوارەوہ و بوو بهۇى كوژرانى ۲۶ كەس ، له هەمان رۆژدا فرۆكەيەكى بچوك له ولايەتى كارولين له ئەمريكا كەوتەخوارەوہ ۲۱ كەسى تىدا بوو هەموويان له ناوچوون.

سالى ۲۰۰۳ له ۱۹ شىباط : له ئەنجامى كەوتە خوارەوہى فرۆكەيەكى سەربازى گواستەوہى ايرانى له خواروى ئيران ۲۷۶ كەسى تىدا بوون هەموويان له ناوچوون.

سالى ۲۰۰۳ له ۱۶ مارس : كوژرانى ۱۰۲ ريووا له ئەنجامى تىك شكانى فرۆكەى بۆينگى 747 سەربەھيلى ئاسمانى جزائىرى.

سالى ۲۰۰۳ له ۲۶ اپار : فرۆكەيەكى اوكرانى ژمارەيەك له ھيژى ناشتى پارىژى اسپانى ئەگواستەوہ له ئەفغانستان بۆ اسپانيا كەوتەخوارەوہ هەموويان له ناوچوون.

سالى ۲۰۰۳ له ۸ تموز : فرۆكەيەكى سودانى له دواى فرپنى له فرۆكەخانەى بورسودان تىك شكا و ۱۱۵ كەسى تيا له ناوچوو تەنھا يەك منداڤ رزگارى بوو.

سالى ۲۰۰۳ له ۲۵ كانونى يەكەم : له ئەنجامى كەوتەخوارەوہى فرۆكەيەكى بۆينگى 727 لەريگدا بوو بۆ بيروت له كەنارەكانى كۆمارى بنين له ئەفريقا كەوتەخوارەوہ لانى كەم ۱۳۵ كەسى تيا له ناوچوون.

سالى ۲۰۰۴ له ۳ كانوون دووم : فرۆكەيەكى ميصرى سەر بە كۆمپانيای Flash Air lines كە گەشتيارى فەرەنسى ئەگواستەوہ لەشارى شەرم شېخ بۆ قاھرە كەوتە ناو دەريای سوەرەوہ و تىك شكا و له ئەنجامدا ۱۴۸ كەسى تيا له ناوچوو.

سالى ۲۰۰۵ له ۳ شىباط : تىك شكانى فرۆكەيەكى بۆينگ 737 ى ئەفغانى كە له ھرات بۆ كابول ئەچو له ئەنجامى كيشان بەشاخىكدا بەھوى خراپى كەش و ھەوا ۱۰۴ كەسى تيا له ناوچوو .

سالى ۲۰۰۵ له ۶ آب : فرۆكەيەكى جۆرى ATR72 سەر بە ھيلى ئاسمانى تونس له گەشتى ۱۱۵۳ له ريگەى دابوو لەشارى بارى ايطالى بۆ دورگەى جربەى تونسى و بەنزىنى لى بړا له نزيك باليرمو له دورگەى صقليه كەوتە خوارەوہ له كۆى ۲۵ كەس ۱۴ ريووا دوو له دەستەى فرۆكەوانى مردن.

سالى ۲۰۰۵ له ۱۴ آب : فرۆكەيەكى بۆينگى 737 كە له ريگەدا بوو له قبرص بۆ يونان تىك شكا و ۱۲۱ كەسى تيا له ناوچوون.

سالى ۲۰۰۵ له ۱۶ اب : تيڭ شكانى فرۆكه‌په‌كى جۆرى MD -82 كه له په‌نه‌ما ئه‌چوو بۆ مارتينيكيو بوو به‌هۆى مردنى ۱۶۰ رېوا.

سالى ۲۰۰۶ له ۱۰ تموز : فرۆكه‌په‌كى فوكر سه‌ربه‌هيلى ئاسمانى پاكستانى له ئه‌نجامى روودانى كه‌م و كورپى له بزوينه‌ره‌كانى دواى فرين له فرۆكه‌خانه‌ى ملتان به‌ره‌و لاهور و له ئه‌نجامى كه‌وتنه‌خواره‌ودى به‌سه‌ر هيلى كاره‌بادا سوتا و بوو به‌هۆى تيڭ شكانى و مردنى ۲۷ كه‌س .

سالى ۲۰۰۶ له ۲۲ اب : كه‌وتنه‌ خواره‌ودى فرۆكه‌په‌كى توبوليڤى سه‌ر به‌ هيلى ئاسمانى بلكوفى روسى دواى هه‌ولدان بۆ رزگار بوون له زريانتيك كه له گه‌شتيكي ناوخويى دا بوو له‌شارى انابا بۆ سينت بيترسبرغ له نزيك شارى دونتسك بوو به‌هۆى كوژرانى ۱۷۰ كه‌س .

سالى ۲۰۰۶ له ۲۷ اب : تيڭ شكانى فرۆكه‌په‌كى CRJ – 100 كه‌نه‌دى سه‌ربه‌هيلى ئاسمانى كوئيرى ئه‌مريكى دواى هه‌ئفرينى له ولايه‌تى كنتكى به‌ره‌و اتلاندا له ۵۰ سه‌رنشين ۴۹ كه‌سيان له ناوچون.

سالى ۲۰۰۶ له ۱ ئەپول : خزان و سوتانى فرۇكەى تۇيۇلىفى 154 ى سەربەھىلى ئاسمانى ئىرانى گەشتىارى له كاتى نىشتنەوهدا له فرۇكەخانەى مەشەد كەلەبەندەرى عەباسەوہ هاتبو له ۱۴۸ سەرنشىن ۲۸ كەسىان له ناوچوون.

سالى ۲۰۰۶ له ۲۹ ئەپول : فرۇكەيەكى بۇينگى 737 ى سەربەھىلى ئاسمانى غول بەرازىلى له گەشتىكى ناوخۇدا له مناوس بۇ براسىليا خۇى كىشا بە فرۇكەيەكى تازەى امراير كەوتنە خوارەوہ له كىلگەيەكى گەنمەشامى ۹۷ كەسى تيا له ناوچون له ناوياندا يەك ژن كە له كىلگەكەدا كارى ئەكرد.

سالى ۲۰۰۶ له ۲۷ كانونى يەكەم : تىك شكانى فرۇكەيەكى انتينوفى 74 سەر بە ھىزى ئاسمانى ئىران له كاتى ھەئەرىندا له فرۇكەخانەى مەراباد له تاران بۇ شىراز بوو بەھۇى كوژرانى ۳۷ كەس. سالى ۲۰۰۷ له ۱ كانوونى دووہم : كەوتنەخوارەوہى فرۇكەيەكى 400 – 737 بوينغ سەربەھىلى ئاسمانى ئەندەنوسى له دورگەى سلاوسى نزيك دەريا له گەشتىكى ناوخۇى له سرايايا بۇ منادۇ بوو بەھۇى كوژرانى ۱۰۲ سەرنشىنەكە كەلەسەر فرۇكەكە بوون.

سالى ۲۰۰۷ له ۹ كانوونى دووہم : تىك شكانى فرۇكەيەكى ئەنتينوف 26 سەربەھىلى ئاسمانى ايرىانتور ئيم مالدوف له نزيك بئكەى سەربازى بلد له عىراق دواى ھەولدان بۇ نىشتنەوہ بۇ گواستنەوہى كرىكار له توركياوہ بوو بەھۇى له ناوچوونى ۳۲ كەس .

سالى ۲۰۰۷ ۵ اپريل : فرۆكەيەكى بۆينگ 800 – 737 سەر بەھيلى ئاسمانى كىنى دواى فرپنى بەكاتىكى كەم لە فرۆكەخانەى دوالا لە كامىرون بۆ نىروى تىك شكا و ۱۱۴ كەس لە ناوچوون.
سالى ۲۰۰۸ لە ۱۰ تموز : فرۆكەيەك سەر بەھيلى ئاسمانى سوودانى ۲۱۷ رپواى ئەگوستەوہ بەدەستەى فرۆكەوانەوہ كە لە پايتەختى ئەردەن عمان بۆ فرۆكەخانەى خرطوم ئەچوو لە كاتى نىشتنەوہدا گرى تى بەربوو نزيك ۱۰۰ كەس تيا چوون.

سالى ۲۰۰۸ لە ئەپىل : تىك شكانى فرۆكەيەكى روسى جۆرى بوينگ 737 لەنزيك شارى بىرم لە ناوچەى اورال پيش كەتنەخوارەوہى تەقىەوہ و ھەموو سەرنشېنەكان كە ژمارەيان ۸۸ كەس بوون لە ناوچوون.

سالى ۲۰۰۹ لە ۱۵ كانوونى دووہم : رووداوى فرۆكەى ايرباص A – 320 سەربەكۆمپانىيەى ھيلى ئاسمانى ئەمىرىكى لە گەشتى ژمارە ۱۵۴۹ دواى فرپن بە ۵ خولەك لە فرۆكەخانەى لاجوردىا بەرەو چارلۆت لە كارولينى خوارو لەبەرزى ۳۲۰۰ پى فرۆكەوانەكە ئاگاداركرائەوہ كە ھەندى بالئندە خويان كيشاوه بەفرۆكەكەدا و ھەردوو بزوينەرەكەيان وەستاندوہ و داواى كرد بگەرئتەوہ بۆ فرۆكەخانەى يەكەم بەلام نەى توانى و ناچاربوو لەسەر رووبارى ھدسون بنىشئتەوہ و ھەموو سەرنشېنەكان رزگاربان بوو. ئەم جۆرە لە نىشتنەوہى فرۆكە لەسەر ئاو بەدەگمەن ترين نىشتنەوہ ئەژماركرا و يەكئىك بوو لە گەورەترين تەحەداى تەكنىكى لە رووداوەكانى فرۆكەدا.

سالى ۲۰۰۹ لە ۲۵ شباط : ھيلى ئاسمانى توركى بەژمارەى گەشتى ۱۹۵ بەفرۆكەى جۆرى بوينگ 800 – 737 لە گەشتىكدا بوو لە نيوان استنبول و امستردام لە ھۆلندا لە نزيك فرۆكەخانەى سيخبول (امستردام) كەوتەخوارەوہ كاتئىك بەكتوپرى نىشتەوہ دواى وەستانى بزوينەرەكانى و نىشتنەوہى لەسەر زەوى كشتوكالئى نزيك فرۆكەخانەكە بۆ ئەوہى خوى بپارئزئت لە تەقىنەوہ و كەوتنەوہى زيانى گيانى .

سالی ۲۰۰۹ له ۱ حوزیران : فرۆکه‌ی ایرباص سهر به‌هیللی ئاسمانی فهره‌نسی هه‌لگری ۲۲۸ رێوا بوو له‌سه‌ر ده‌ریای اطلسی وون بوو و هه‌موو سه‌رنشینه‌کان دیار نه‌مان فرۆکه‌که له فرۆکه‌خانه‌ی رودیوجانیرو – برازیل به‌ره‌و پاریس و توشی هه‌ندی به‌رزى و نزمی هه‌وا بوو له ئاسماندا و بوو به‌هۆی که‌م و کورپی ته‌کنیکی له نزیك که‌ناره‌کانی برازیل که‌وته‌خواره‌وه سه‌رجه‌میان فه‌وتان.

سالی ۲۰۰۹ له ۳۰ حوزیران : فرۆکه‌ی ایرباص A – 310 سه‌ربه‌هیللی ئاسمانی یه‌مه‌نی له فرۆکه‌خانه‌ی صنعاى نیۆده‌وله‌تی بۆ فرۆکه‌خانه‌ی سعید ابراهیم ی نیۆده‌وله‌تی له دورگه‌ی قه‌مه‌ر رۆژی ۲۰۰۹/۶/۳۰ رێکه‌وت پێش گه‌یشتنی که‌وته‌خواره‌وه و له ۱۵۳ که‌س به‌ده‌سته‌ی فرۆکه‌وانه‌وه هه‌موویان مردن جگه له ۱ منداڵ .

سالی ۲۰۰۹ تموز : فرۆکه‌یه‌کی ئێرانی جوړی توبولیف له کاتی رۆیشتن بۆ پایته‌ختی ئه‌رمینیا – یریشان که‌وته‌خواره‌وه ۱۶۸ که‌س تێدا بوو هه‌موویان له‌ناوچوون .

سالی ۲۰۰۹ له ۱۲ آب : تیک شکانی فرۆکه‌ی دی هافلاند – کندی جوړی DH – 6 توین اوتر سه‌ربه‌هیللی ئاسمی NG له بابوای ناچیری بوو به‌هۆی له ناوچوونی ۱۳ که‌س که له ناو فرۆکه‌که‌دا بوون.

سالی ۲۰۱۰ له ۲۴ کانوونی دووم : که‌وته‌خواره‌وه‌ی فرۆکه‌یه‌کی B – 737 ی سه‌ربه‌هیللی ئاسمانی اشیوپی به‌هۆی سوتان و که‌وته‌خواره‌وه‌ی له‌سه‌ر ده‌ریای ناوه‌راست به‌هۆی که‌ش و هه‌واى خراپه‌وه، تیايدا ۹۰ که‌س تیاچوون.

سالی ۲۰۱۰ له ۱۲ اپار : تیک شکانی فرۆکه‌یه‌کی ایرباص A – 330 سهربه‌هیڤی ئاسمانی ئه‌فریقی دوای هه‌ولدان بۆ نیشته‌وه له فرۆکه‌خانه‌ی طرابلسی نیوده‌وه‌لته‌ی له ریگه‌دا له خواروی ئه‌فریقاوه و ۱۰۴ کەس تێدابوون پیش گه‌یشتنی به فرگه به ۱م تیک شکا و سه‌رجه‌میان مردن ته‌نها یه‌ک مندالی ۸ سال دهرچوو.

سالی ۲۰۱۰ له ۱۷ اپار : فرۆکه‌یه‌کی انتونوف AN – 24 سهربه‌هیڤی ئاسمانی بامیر تیک شکا و به‌هۆی بارودۆخی کەش ناسی خراپه‌وه و ۴۳ سهرنشینه‌که‌ی که‌تیا بوون فه‌وتان.

سالی ۲۰۱۰ له ۲۲ اپار : فرۆکه‌یه‌کی بوینگ 737 ی سهربه‌هیڤی ئاسمانی ایراندا اکسپرس له دبی بۆ هندستان و هه‌ولدان بۆ نیشته‌وه له فرۆکه‌خانه‌ی مانغالور له هندستان تیک شکا و ۱۶۳ رێوا و ۹ ده‌سته‌ی فرۆکه‌وانی تیا بوو ته‌نها ۸ کەس رزگاریان بوو ئه‌وانه‌ی تر فه‌وتان .

سالی ۲۰۱۰ له ۴ ديسمبر : تیک شکانی فرۆکه‌ی توبولیف 154 ی سهربه‌هیڤی ئاسمانی داغستانی له گه‌شتیکدا له‌مۆسکۆ بۆ مجمع قلعه پایته‌ختی داغستانی روسی دوای هه‌ستانی له فرۆکه‌خانه‌ی دومودیدوفو له‌مۆسکۆ له ئه‌نجامی نیشته‌وه‌ی کتوپری له‌سه‌ر فرگه تیک شکا له ۱۶۳ رێوا و ۸ ده‌سته‌ی فرۆکه‌وانی ۲ کەس له ناو چوون یه‌گیکیان برای سه‌رۆکی داغستان بوو ۸۳ برینداربوون.

سالى ۲۰۱۱ له ۲۶ تموز : فرۆكەى C-BO جۆرى لوكهيد هيركوليز له فرۆكەخانەى قنيطرەى سەربازيەووه بۆ فرۆكەخانەى كلميم سەر به هيللى ئاسمانى مەراكش تىك شكا و له ئەنجامدا ۸۰ كەس گيانيان له دەست دا.

سالى ۲۰۱۱ له ۷ سېپتەمبەر : تىك شكانى فرۆكەى لوكرموتيف باروسلافل جۆرى باكوفليف 42 كە تيمىك له راهيئەنەر و تىپى وەرزشى ھۆكى سەرسەھۆلى ھەلگرتبوو له نزيك شارى ياروسلافل روسى له ۴۵ كەس ۴۳ كەس تياچوون دواى بەرزبونەووى له فرگە خۆى كيشا به قولەى چاودىرى فرۆكەخانەكەدا.

سالى ۲۰۱۱ له ۱۸ كانوونى يەكەم : دوو له بزويئەرى فرۆكەى B-747 وەستان لەكارکردن لەچار بزويئەرەكەى سەربەھيلى ئاسمانى ئەمريكى بەھۆى زريانيكى ھەتاووه له كاتى نيشتنەووى له فرۆكەخانەى جۆن كيندى نيودەولەتى - نيورك كە له لوس ئەنجلۆسەووه ھاتبوو و ياريدەدەرى فرۆكەوانەكە توانى فرۆكەكە لەسەر هيللى زەمىنى اكسپريس نيشيئەووه و كەس تيا زيانى گيانى پىن نەكەوت تەنھا ۵۵ كەس برينداربوون.

سالى ۲۰۱۲ له ۲۶ كانوونى دووهم : كەوتنەخوارەووى فرۆكەى ف - ۱۴ ي ئيرانى لەشارى بوشەر.

سالى ۲۰۱۲ له ۲۰ كانوونى دووهم : تىك شكانى فرۆكەى انتونوف 28 لە كۆمارى كۇنگۆى ديموكراتى . سالى ۲۰۱۲ له ۲۳ شباط : تىك شكانى فرۆكەيەكى راهيئان لە پاكستان لە شارى لاھور و له ناوچونى ھەردوو راهيئەرەكان.

سالى ۲۰۱۲ له ۱۵ مارس : رووداوى فرۆكهى ھىزى ئاسمانى نرويجى جۆرى لوكھد مارتن 130 – C ھيركوليز و تىك شكانى له ناوچەى رۇژئاواى شاخى كينك سى له سويد . بهلام له ميژرووى فرۆكهوانيدا سالى ۲۰۱۲ به باشترين سال دائه نریت له رووى روداوى فرۆكهوانى و كه مى قوربانیه وه .

سالى ۲۰۱۳ له ۱۶ كانونى دووم : تىك شكانى ھەلى كۆپتەرى جۆرى (اغوست ۱۱ ۱۰۹) سەر به كۆمپانىاى (Castle Air of Cornwall) ى بریطانى له فرۆكه خانەى ايلیستری ۱۳ ميل له لهندن كهوتە خواروه به سەر چەند دامەزراوھىك بوو به ھۆى مردنى ۲ كەس له نزيك مخابراتى بریطانى M6.

سالى ۲۰۱۳ له ۲۹ كانونى دووم : فرۆكهى Bombardier CRJ – 200 سەر به كۆمپانىاى سكاتى ئاسمانى كازاخستانى له كاتى نيشتنه وه دا له ۵ كلم نزيك فرۆكه خانەى الماتای كازاخستانى به ھۆى گەردەلولى كەش و ھەواوه تىك شكا و (۲۱) كەس تيا فەوتان .

سالى ۲۰۱۳ له ۱۳ شباط : تىك شكانى فرۆكه به كى سەر به كۆمپانىاى ھىلى ئاسمانى اوكرانى ۵۲ كەس له ھاندەرانى تۆپى پى ھەلگرتبو له كاتى نيشتنه وه دا باليكي خشا له زهوى بوو به ھۆى گرگەوتنه وه به لام به سەر كەوتوبى ھەموو سەرنشینه كان رزگاركران .

سالى ۲۰۱۳ له ۲۶ شباط : كهوتنه خواروهى بالۆنيك له شارى اقصر له مصر و به ھۆى سوتانه وه و له بەرزى ۲۰۰ م ۱۹ كەس تيا مرد دووكەس رزگار بوون .

سالى ۲۰۱۳ له ۲۹ نىسان : تىك شكانى فرۆكەيەكى كارگۆى جۆرى B – 747 له فرۆكەخانەى باگرام سەر بە كۆمپانىيائى National Airlines ى ئەمريكى بەھۆى جموجۆلى بارگە و بارەكەى و دروست بوونى شلۆقى له چەقى كيشەكەيەوہ (۷) كەس تيا مردن .

سالى ۲۰۱۳ له ۱۶ اپار : نىشتنەوہى كتوپرى فرۆكەيەكى سەر بە كۆمپانىيائى Nepal Airlines له شارى جۆمس دواى ۲۰ خولەك له فرين و تىك شكا و ۷ كەس برينداربوون له ۲۱ كەس .

سالى ۲۰۱۳ له ۶ تموز : فرۆكەيەكى بۆينگ B – 777 ى سەربە كۆمپانىيائى Asiana Airlines له فرۆكەخانەى سان فران سيسكۆ تىك شكا له كاتى نىشتنەوہدا ۲۹۱ كەس و ۱۶ دەستەى فرۆكەوانى تىدابوو و دوو خوینكارى صينى مردن و ۱۸۲ كەس برينداربوون .

سالى ۲۰۱۳ له ۱۷ تشرينى دووہم : مردنى ۵۰ كەس له ئەنجامى تىك شكانى فرۆكەيەكى جۆرى 737 – 500 له فرۆكەخانەى فازان روسى له ئەنجامى نىشتنەوہى له ناكاو .

سالى ۲۰۱۳ له ۲۹ تشرينى دووہم : مردنى ۲۸ كەس و ۶ دەستەى فرۆكەوانى لەكاتى تىك شكانى فرۆكەى مۆزەنەببىقى له ۲۰۰ كەم لەشارى روندوى نامينى .

سالى ۲۰۱۳ له ۲۶ كانونى يەكەم : له ئەنجامى تىك شكانى فرشۆكەى كارگۆ N – 12 له رۆژھەلاتى روسيا ۹ كەس گيانيا لەدەست دا .

سالى ۲۰۱۴ له ۲۸ كانونى يەكەم : وون بوونى گەشتى طيرانى اسيا (Asia Air) ژمارە 8501 له كاتى فرين لەشارى سورابايا له ئەندەنوسيا بۆ سەنگافەرە كە ۱۵۵ ريويا ۷ لەدەستەى فرۆكەوانى تىدابوو له ناوچوون .

سالى ۲۰۱۵ له ۹ مارس : رووداوى نيوان دوو ههلى كۆپتەر له شارى فياكاستل له ئەرجهنتين كه تيايدا ژمارميك وهرزشكار و هونهرمه‌ند و شانۆكارى تيدا بوو به كۆ ۱۰ كەس له ناوچوون.

سالى ۲۰۱۵ له ۲۴ مارس : خستنه‌خواره‌وى فرۆكه‌يهكى ايرباص 320 - A ى ئه‌لمانى سه‌ر به هيللى ناسمانى German lins له لايهن ياريدهده‌رى فرۆكه‌وانه‌وه له‌سه‌ر شاخى ئه‌لب فرۆكه‌كه ده‌گه‌رايه‌وه له شارى برشلۆنه‌ى پرتگالى بۆ شارى دوسلدورف له ئه‌لمانيا ، ده‌ركه‌وت كه ياريدهده‌رى فرۆكه‌وانه‌كه نه‌خۆشى ده‌رونى هه‌يه و له رووداوه‌كه‌دا ۱۴۲ ريووا له نيوانياندا دوو مندالى شيه خۆره و ۶ له ده‌سته‌ى فرۆكه‌وان له ناوچوون .

سالى ۲۰۱۵ له ۲۴ مارس : فرۆكه‌يهكى ايرباص 320 - A له ۱۰۰ كلم له رۆژئاواى شارى نيش فرنسى تيك شكا دواى نيشته‌وه‌ى به‌په‌له‌ى و بووبه‌هۆى كوژرانى ۱۴۴ ريووا و ۶ ده‌سته‌ى فرۆكه‌وانى.

سالى ۲۰۱۵ له ۷ تموز : تيك شكانى فرۆكه‌ى سيننا به پياكيشانى به فرۆكه‌ى ف - ۱۶ فاتينج فالكۆن له ئاسماندا و له شارى مونكس كورز له كاروليناي ئه‌مريكى رووداوه‌كه بوو به هۆى كوژرانى ۱۵۰ كەس و فرۆكه‌وانى ف - ۱۶ به په‌ره‌شوت خۆى هه‌لدايه خواره‌وه و رزگارى بوو.

كارهسات بارتيرين (۱۰) رووداوى فرۆكهوانى له ۵۰ سائى رابوردودا:

۱ مارس ۱۹۶۲ : وون بوونى فرۆكهى سهر به سوپاى ئەمريكى لهسهر دهرياي هيمن ۹۶ رڤوا و ۱۱ سهربازى سوپاى ئەمريكى تڤداوو له بنكهى ترامنيس له ولايهتى كاليفورنيا بو ناوچهى سايجون گهرهترين پرۆسهى سؤراغ و گهران بو دۆزينهوهى لاشهى فرۆكهكه درا كه تاييدا ۴۸ فرۆكه ۸ كهشتى له رووبهرى ۲۰۰ ههزار كيلومهتر چوارگۆشهدا بهلام له ئەنجامدا هيچ ئەسهرىك نه دۆزرايهوه بېروايان لادروست بوو كه له ئاسماندا تهقيوهتهوه .

كانوونى دووهم ۱۹۷۸ : فرۆكهيهكى هندی جوړى بوڤينگ 747 له نزيك كهنارهكانى باندر تيك شكا بوو بههوى له ناوچوونى ۲۱۳ كهس وهك يهكيك له كارهساته ئاسمانيه گهرهكانى هند ئەژمار ئەكرڤت هۆكارى رووداوهكەش بېريارى بى عهقلانهى كابتنى فرۆكهكه بووه و دهستهى فرۆكهوانهكه نهيتوانى كۆنترۆلى فرۆكهكه بكات.

۱ اب ۱۹۸۵ : دواى ۱۲ خولهك له فرېن فرۆكهكه له طوكيو بۆ اوساكا تهقيهوه كه له جوړى بويىنگى 747 بوو دواى خواربوونهوهى بهخپراى له ۲۴ ههزار پې بۆ ۶ ههزار پې و دابهزىنه خپراكهى بوو بههوى تهقيهوهى فرۆكهكه و مردنى ۵۲۰ كەس كهلهسهرى بوون و بهكارسات بارتريى رووداوى فرۆكه دائه نرئىت لهسه ر ئاستى جيهاندا.

۳ تشرىنى دووهم ۱۹۹۹ : فرۆكهى بويىنگى 767 لهسه ر دهرياي ئهتلهسى تىك شكا له ۶۰ ميل خواروى ولايهتى ماساتشوتش له ولايهتى لؤس ئهئنجلؤس بوو بههوى لهناوچوونى ۲۱۷ كەس و دهستهلاتى فرېنى ميصرى رايگهيان كه كيشهى تهكنيكى هۆكارى كهوتنه خوارهوهكه بووه.
كانوونى دووهم ۲۰۰۴ : فرۆكهيهكى ميصرى سه ر به كوئمپانياي فلاش ئهير ماوهيهكى كه م له فرېن لهشهرم شىخهوه كهوته ناو دهرياي سورهوه و ۱۳۵ گهشتياري فه رهنسى تىدابوو ههمويان لهناوچوون.

۲ اب ۲۰۰۶ : فرۆكهى توبوليف 154 ى روسى له ريگه دا له انابا بۆ بطرسبرگ تىك شكا پيش ئهوهى وون بىت و له رۆژهه لاتی اوكرانيا تىك شكا و بوو بههوى له ناو چوونى ۱۷۰ كەس هۆكارى رووداوهكه لادانى فرۆكهكه له گهردهلول و بارودؤخى كەش و ههواى خراب بوو وه بوو بههوى دابهزىنى لهناكاوى و كيشان به گونديكدا.

۲ ايلول ۲۰۰۶ : پيا كيشانى فرۆكهيهكى بهرازىلى له گهشتىكى ناوخوى به فرۆكهيهكى پياوانى كارى ئه مريكى بهرهو ئه مريكا ئه فرېن بوو به هوى كوشتنى ۱۵۴ كەس ، دهسته لاتی فرۆكهوانى

بەرازیلی بەرپرسیاریه تیه کهی خسته سەر فرۆکه ئەمریکه که به پاساوی کوژاندنەوهی رووناکی ناو قەمەرە فرۆکه ئەمریکه که و بئ ناگابوونی فرۆکه وانهکانی تر به نهیین.

حوزیرانی ۲۰۰۹ : وون بوونی فرۆکهی ایریباص سەر به هیلی ئاسمانی فەرەنسی له بارودۆخیکی نالۆزدا که له ریگه دا بوو له رودیوجانیرو بو پاریس بوو به هۆی کوشتنی ۲۲۸ کەس ، دوا پینچ رۆژ لاشه فرۆکه که له زهریای ئەتلهسی دۆزرایه وه و دوا ۲ سال راپۆرتی لیکۆئینه وه بلاوکرایه وه و هۆکاری رووداوه که ههردوو ههلهی مرۆیی و کیشه ی تهکنیکی بووه.

حوزیرانی ۲۰۱۲ : تیک شکانی فرۆکه یه کی نیجری له ئاسماندا به هۆی پیداکیشانی لایه کی به بینایه که له لاگۆس و بوو به هۆی کوشتنی ۱۵۳ رپوا و ۱۰ کەس له سه ر زهوی و هۆکاری رووداوه که ش نیشتنه وه ی له نا کاوی فرۆکه که بوو به هۆی وه ستانی بزوینه ره گانی.

مارس ۲۰۱۴ : وون بوونی فرۆکه ی مالیزی له سه ر شاهه گانی رادار که تیایدا ۲۹۳ رپوا سه ر جه میان له ناو چوون و هیچ پارچه یه کی فرۆکه که و لاشه ی سه ر نشینه گان نه دۆزرا نه وه له گه ل ئەوه ی چه ندين فرۆکه و که شتی چه ندين جار سو راع و گه رانیان کردوه.

فرۆكەخانەكان و خزمەت گوزارى

لەگەلّ زیاد بوونى پېويستى لەسەر سەفەرگەردن بە فرۆكە لە جىھاندا ھەندى لەولاتان توانىويانە فرۆكەخانەكانىان بەشيوەيەك دىزاین بکەن و جوړى خزمەت گوزارىيەكان وا جىبەجى بکەن كە بوونەتە نمونەى دەگمەن و جىگای سەرنجى رېوا و گەشتياران ، ھەندىك لەو فرۆكەخانە بوون بە پىگەى بەھىزى ئابورى ولات و ھىماى كلتور .

كۆمپانىاى Skytra كە يەككە لە كۆمپانىا بە ئاوبانگەكانى جىهان بۆ ھەلسەنگاندى فرۆكەخانەكان و كۆمپانىياكانى ھىلى ئاسمانى پشت بە ستن بەو رىكار و پىويستيانەى كە دانراون لە بوارى دىزاین - قەبارە - سيستم - پەيرەوگەردنى رىنمايەكان - خزمەت گوزارى پابەند بوون بەكاتى گەشتەكان و چەندىن فاكتەرى تر سالانە ئەم كۆمپانىيايە خستەى خوۋى بۆ باشترىن ۱۰ فرۆكەخانە لە جىھاندا بلاو ئەكاتەوہ .

بۆ سالى ۲۰۱۵ باشترىن ۱۰ فرۆكەخانە لە جىھاندا ئەم فرۆكەخانانەى خواروہى گرتۆتەوہ :

دەھەم / فرۆكەخانەى پكىن پايتەختى چىن :

ئەم فرۆكەخانەيە دەكەوئتە ۳۲ كىلومەترى لە پايتەختى چىن (پكىن) ، گەورەترىن فرۆكەخانە لە جىھاندا و لە سالى ۲۰۰۸ فراوان كرا بۆ پيشوازى لە يارىەكانى اولپيا سالانە ۸۰ مىليون رېواى ليوە سەفەر ئەكات .

نۆھەم / فرۆكەخانەى سخىبول – ئەمستردام :

ژمارەى ئەو رېوانانەى كە لە فرۆكەخانەى سخىبول – ئەمستردام سەفەر ئەكەن ۵۲,۶ ملیۆن رېوا سالانە بەكارئەھىنرېت وەك بنكەى چالاكەكانى كۆمپانىياى Delta , Transavia , KLM ناسمانى سالى ۱۹۱۶ فرۆكەخانەكە كراوتەووە چەندىن چالاكى گەشتىارى بۆ رېواكان پېشكەش ئەكات ، كتيپخانەيەكى گەورەشى تىدايە يارمەتى رېواكان ئەدات بۆ خویندنەووە و بەسەبردىنى كاتى حەوانەووە.

ههشتم / فرۆكه‌خانه‌ى له‌ندن – هه‌شرو :

فرۆكه‌خانه‌ى له‌ندن – هه‌شرو سه‌هه‌م گه‌وره‌ترين فرۆكه‌خانه‌يه له جيهاندا له رووى ژماره‌ى ريو سا‌لانه ٧٢,٤ مليون ريو سه‌فه‌رى ليوه نه‌كه‌ن و وه‌ك بنكه‌ى سه‌ره‌كى چالاكيه‌كانى كو‌مپانياى Virgin Alianta , British airways ى ئاسمانى به‌كار ئه‌هه‌ينرئ و له فراوان بوونى به‌رده‌وامدايه.

حهوتەم / فرۆكەخانەى ناومراستى يابانى نۆدومولەتى :

نەم فرۆكەخانەى بەكارنەهتيرپت بۆ سەفەرکردنى تايبەتى پياوانى خاوەن كار (رجال الاعمال).

شەشەم / فرۆكەخانەى زيورخ :

لە ۸كلم لە ناوشارى زيورخ دوومر و بنكەى سەرەكى چالاکى يەكانى فرۆكەوانى سويسرى يە زياد لە ۲۴ مليون ريو سالانە سەفەرى ليوەئەكەن و بوە بە يەكئىك لە گرنگتيرين فرۆكەخانەى ئەوروپا.

پینچم / فرۆکه‌خانه‌ی هانیدای نیوده‌ولته‌تی یابان :

سالێ ۲۰۱۴ به تهنه‌ها ۷۲ ملیۆن رێوا سه‌فه‌ری له‌م فرۆکه‌خانه‌یه‌وه کردوه و دانه‌نرێت به‌ باشترین فرۆکه‌خانه‌ی جیهان له‌ رووی پابه‌ند بوون به‌کاتی گه‌شته‌کانه‌وه.

چوارەم / فرۆكەخانەى ھۆنگ كۆنگ ى نىئودەوئەتى :

نەم فرۆكەخانەىە دەكەوئتە سەر دورگەىەك و سالى ۱۹۹۸ كراوئەتەوہ بەروى گەشتەكان و ئىستا ۶۳
ملىون رىوا سەفەرى لىوہ ئەكەن .

سىھەم / فرۇكەخانەى ميونخى نىوددوئەتى ئەلمانى:

فرۇكەخانەى ميونخ بە باشترین فرۇكەخانەگانى ئەوروپا (بى رىكابەر) دائەنرېت و وېستگەى سەرەكى كۆمپانىيائى AirBerlin , Lafthansa , Condor , ۲۸,۶ مىليۇن كەس سەفەرى لىوۋ ئەكەن. لەرووى دىزايىنەوۋە فرۇكەخانەكە دىزايىنىكى دەگمەنە بە تايبەت بە بەكارھىنانى شوشە بۇ دەروازەگانى وادەرئەخات گەورە دەرىكەوېت.

دووم / فرۇكەخانەى انيشون – سيول ى نيودەولتەى لە كۇريا خواروو:

فرۇكەخانەى ئەنیشون – سيئول نيودەولتەى ئەكەويته ۴۸ كليونەترى پايتەختى كۇريا و شارى (سيئول) سالى ۲۰۰۱ كراوتەوہ و سالانہ ۴۰ مليون كەس سەفەرى ليۈہ ئەكەن , فرۇكەخانەكە گرنكى ئەدات بەلايەنى رۇشنىبرى و شارستانى كەتيايدا مۇزەخانەيەكى تايبەتى تيايە بۇ نيشان دانى كلتورى كۇرى.

يەكەم فرۇكەخانە / فرۇكەخانە شانغى - سىنغافورا باشتىن فرۇكەخانە جىھانە

بۇ سالى دووم لەسەر يەك فرۇكەخانە سىنغافورا لە رووى خزمەت و فەراھەم كىردنى لايەنى گەشتىارى بە باشتىن فرۇكەخانەكانى جىھان دائىنرېت , فرۇكەخانەكە دىزاین كراوہ بەشىوہىەكى دەگمەن بۇ كەم كىردنەوہى ماندووبوونى رېوا .

شىۋازى رووناك كىردنەوہ و بوونى زىاتر لە ۲۰۰ جۆر دارو درخت سىماپەكى دەگمەنى بە فرۇكەخانەكە بەخشیوہ .

سالى ۱۹۸۱ كراوہتەوہ و زىاد لە ۵۴ مىلېۋن كەس بەكارى ئەھيىت بۇ سەفەر كىردن.

﴿اياتا و باشترین كۆمپانىياكانى ھىلى گواستنهوہ ئاسمانى بۇ سالى ۲۰۱۴﴾

لە بواری کارکردنى كۆمپانىياكانى گواستنهوہى ئاسمانى دا اياتا بە بەردەوامى لە رىگەى سەنتەر و نوسینگە ناوچەيەکان و كۆنگرە و گەردبونهوہکانهوہ رېنمايى و رىكارى پېويست دەرئەكات بۇ باشتر جىبەجىکردنى خزمەت گوزاريەکان و بارى سەلامەتى گەشتيار و رىواکان لەسەر ئاستى جيهان. ھەر كۆمپانىيايەكى ھىلى ئاسمانى يان ھەر كۆمپانىيايەكى بواری خزمەت گوزارى بۇ فرۆكەکان و گەشتيار و رىوان ھەول ئەدات بەپىي ئەو رىكارانە پەيرەوى سەرچەم رېنمايى و رىساكانى اياتا بكات و راسپاردەكانى جىبەجى بكات ئەوہندەى لە تواناى كۆمپانىيا و بەرزەوہندى دابىت.

چەندىن لايەن ھەيە كە چاودىرى بواری جىبەجىکردنى رىكارەكانى اياتا ئەكات بۇ كۆمپانىياكانى گواستنهوہى ئاسمانى لەوانە و ھەئسەنگاندىن دەكات بۇ ديارى كەردنى باشترین لەو كۆمپانىيانە لەسەر بنەماى خزمەت گوزارى و سەلامەتى و پەيرەوكردى رېنمايەکان و دانانى پلەبەندى . سايتى Airline Ratiys.Can ى استرالى و بەپىي ئەو ئامارانەى كە لەبەردەستيدا كۆبونەوہ سالى ۲۰۱۴ كۆمپانىياكانى گواستنهوہى ئاسمانى ۲,۲ مىليار كەسيان گواستۆتەوہ لەسەرانسەرى جيهاندا ھەرچەندە سالى ۲۰۱۴ بە خراپترین سال دائەنرئيت لەروى كارەساتى رووداو قەومانى فرۆكەوانى كەتيايدا نزيك ۹۸۶ كەس تيا چوون.

ھەمان سايت ھەستاوہ بە ھەئبژاردنى باشترین (۱۰) كۆمپانىياى گواستنهوہى ئاسمانى لەسەر ئاستى جيهان لە رووى ئارامى و ئاسايش و سەلامەتى يەوہ تا چەند ئەو كۆمپانىيايە پەيرەوى پېوہرەكانى نۆدەوئەتى يان كەردوہ و ھەرەھا ژمارەى لەناوچوان بە بەراورد لەگەل سالانى كارکردنى پيشوو و ئەنجامى وردبىنى رىكخراوى گواستنهوہى ئاسمانى نۆدەوئەتى و تاچەند وئاتى ئەندام پابەندبووہ بە رېنمايەكانى كەشتيوانى نۆدەوئەتى .

بۇ سالى ۲۰۱۵ لەو (۱۰) كۆمپانىيايە كە دانراون بە باشترین كۆمپانىيا و پابەندى رېنمايەكانى اياتا و ايكاو بوون كيشوہرى ئەمريكا و ئەفريقاى تيانبە تەنھا كۆمپانىياكانى كيشوہرى ئاسيا و ئەوروپا و استرالياى گرتۆتەوہ.

خشتهی باشتین ۱۰ هیلی ئاسمانی بۇ سالی ۲۰۱۴ لەسەر ئاستی جیهان

پله بەندی هیلهکان بۇ سالی ۲۰۱۴	ناوی هیلهکان
پلهی یهکهم	هیلی ئاسمانی کانتاسی ئوسترالی
پلهی دووهم	هیلی ئاسمانی لوفتهانزای ئەلمانی
پلهی سێههم	هیلی ئاسمانی ایفای تایوانی
پلهی چوارهم	هیلی ئاسمانی الاتحاد
پلهی پینجهم	هیلی ئاسمانی ئیماراتی
پلهی شەشهم	هیلی ئاسمانی کاتای باسفیك
پلهی حەوتهم	هیلی ئاسمانی بەریتانی
پلهی هەشتهم	هیلی ئاسمانی فنلندی
پلهی نۆههم	هیلی ئاسمانی سەنگافوری
پلهی دەههم	هیلی ئاسمانی نیوزلندی

پلهی دەههم / هیلی ئاسمانی نیوزلندی Air Newzeland

هیلی ئاسمانی نیوزلندا بەم دوایانە کاروخزمەتەکانی خۆی رێک خستەووە دوای چارەسەرکردنی ئەو کیشە و گرتە مادیانە ی پێش ۱۲ سال دووچارى بووبوون ، لە دوو دەیهی رابردوو هیچ کیشەیهک یان رووداوێک لەسەر ئەم هیله رووی نەداوە.

پلهی نۆههم / هیلی ئاسمانی سەنگافوری Singapoer Airline

هیلی ئاسمانی سەنگافوری بە خزمەتگوزاریه باشەکانی لەسەر ئاستی نیۆدەولەتی دەرکەت لە سالی ۲۰۰۰ بەدواوە هیچ گرت و رووداوێکی ئی روونەداوە .

پلهی هەشتهم / هیلی ئاسمانی فنلندی Finnair

ئەم هیله گویزەرەووی نیشتمانی وولاتی فنلندیە هەرچەند لەسەر ئاستی راگەیاندن دیار نەکەوتوووە و دەرناخری بە بەراورد لەگەڵ هیلی ئاسمانیە ئەوروپیهکان بەلام تۆماریکی پاک و خالی هەیه لە رووداو و گرت هەر لە سالی ۱۹۶۰ وە.

پلەى ھەوتەم / ھىلى ئاسمانى بەرىتانى British Airways

ھىلى ئاسمانى بەرىتانى يەككە لە گەورەترىن ھىلەكانى گواستىنەھەى ئاسمانى لە ئەوروپا ھەرچەندە لە سالانى رابوردودا تووشى چەند رووداويكى بچوك بۆتەوہ بەلام تەنھا يەك رووداوى تىك شكانى فرۆكەى تۆمار كراوہ سالى ۱۹۷۶.

پلەى شەشەم / ھىلى ئاسمانى كاڭاى باسفيك Cathay Pacific

ھىلى ئاسمانى كاڭاى باسفيك بە بەدەست ھىنانى خەلاتى باشتىن كۆمپانىيائى ھىلى ئاسمانى بە دەست ھىنا بۆ پلەكانى پياوانى خاوەن كار (رجال الاعمال) لەسەر ئاستى جىھان ، جگە لە رووداوى تىرۆر ھىچ رووداويك لە ھىلى كاڭاى باسفيك رووى نەداوہ ھەر لە سالى ۱۹۶۰ ۋە .

پلەى پىنجەم / ھىلى ئاسمانى ئىماراتى Emarates

لە سالى ۱۹۸۵ بە دواوہ ھىلى ئاسمانى ئىمارات لە ئىمارەتى دوبيەى دەرگەوت بە خىرايەكى لە رادەبەدەر و بوو بە يەككە لە گەورە كۆمپانىيائى گواستىنەھەى ئاسمانى لەسەر ئاستى جىھان و لە ۲۰ سالى رابوردودا ھىچ كىشەيەك يان رووداويكى لەسەر تۆمار نەكراوہ.

پلەى چوارەم / ھىلى ئاسمانى الاتحاد ETIHAD

ئەم كۆمپانىيائە ۋەك گۆيزەرەھەى نىشتمانى ۋلاتى ئىماراتى عەرەبى يەگگرتوۋە و تۆمارەكەى لە سالى دروست بوونىەوہ و لە ۱۰ سالى رابوردودا خالىە لە رووداو . ئەم كۆمپانىيائە بوو بەجىئى سەرنجى جىھان لە خىرايى گەشەكردن و فراوان بوونى .

پلەى سىھەم / ھىلى ئاسمانى ايفائى تايوانى Eva Air

كۆمپانىيائى ايفائى تايوانى بوو بە خاوەنى باشتىن ھىلى ئاسمانى لە ئاسيا لەم دوايەدا و ھەر لە سالى ۱۹۸۸ بەدواوہ ھىچ رووداويكى لى نەقەوماوہ .

پلەى دووھەم / ئاسمانى لوفتھانزائى ئەلمانى Lufthansa

كۆمپانىيائى Lufthansa بەزەبەلاحتىرئىن كۆمپانىيائى ھىلى ئاسمانى ئەوروپى دائىنەرىت و لە سالى ۱۹۵۵ دامەزراوہ لەشارى فرانكفۆرت – ئەلمانى ئەم كۆمپانىيائە جىگايەكى ديارى گرتوہ لە ريزى باشتىن ۱۰ كۆمپانىيائى گواستىنەھەى ئاسمانى لە جىھاندا لەو رووہوہ كە ھىچ رووداويكى بۆ پىش نەھاتوہ .

پلهی یهکهم / هیلی ئاسمانی کانتاسی ئوسترالی Qantas

هیلی ئاسمانی کانتاسی ئوسترالی سالی ۲۰۱۴ پلهی یهکهمی باشترین هیلی ئاسمانی داگیرکردوه له رووی خزمهت گوزاری و سهلامهتی وه و تۆمارهکهی پاک راگرتوه و ههر له سالی ۱۹۵۱ تا ئیستا هیچ رووداوئیکی ئی نهقهوماوه.

﴿ ایاتا و باشترین هیلهکانی گواستنهوهی ئاسمانی بۆ سالی ۲۰۱۵ ﴾

دهزگای سکای تراکس له پیشانگای پاریس بۆ فرین و له کاتی دابهش کردنی خهلاتی هیلهکانی ئاسمانی نیودهولتهتی دا لهسهر بنهمای وهرگرنتی رای ۱۳,۰۲ ملیون دهنگدهر و ریوا (نیوان ۱۰۰ کۆمپانی سالی ۲۰۱۵ و له ۱۱۲ رهگهزی جیاجیا و له نیوان زهبهلاحهکانی سهردهم بۆ گواستنهوهی ئاسمانی له نیوان ئایار ۲۰۱۴ تا ئایار ۲۰۱۵ و ۵۵۰ فرۆکهخانهی گرتهوه).

کۆمپانیای سکای تراکس یهکیکه له کۆمپانیا باوهرپیکراوهکانی کهلهسهر ئاستی جیهانی که جیگهی متمانهی ریوا و گهشتیارانه و بی لایانانه ههئسهنگاندنهکانی جیبهجی ئهکات.

سالی ۲۰۱۵ هیلی ئاسمانی قهتهری بوو به باشترین هیلهکانی لهسهر ئاستی جیهان دواي ئهوهی سالی ۲۰۱۴ هیلی ئاسمانی کائای باسفیک لهو پلهیهدا یهکهم بوو.

خشتهی باشتیرین ۱۰ هیلی ئاسمانی بۇ سالی ۲۰۱۵ لەسەر ئاستی جیهان

ناوی هیلهکان		پله بهندی هیلهکان بۇ سالی ۲۰۱۵
Qatar Airways	هیلی ئاسمانی قهتەری	پلهی یهکههه
Singapoor Airline	هیلی ئاسمانی سهنگافوری	پلهی دووهه
Cathay Bacfic	هیلی ئاسمانی کائای باسفیک	پلهی سهههه
Turkish Air lins	هیلی ئاسمانی تورکی	پلهی چوارهه
Emarates	هیلی ئاسمانی ئیماراتی	پلهی پینجهه
ETIHAD	هیلی ئاسمانی الاتحاد	پلهی شهشهه
ANA All Nippon Airways	هیلی ئاسمانی یابانی	پلهی چهوتهه
Eva Air	هیلی ئاسمانی ایفای تایوانی	پلهی چهوتهه
Garuda Indonosia	هیلی ئاسمانی گارودای ئەندهنوسی	پلهی ههشتهه
Eva Air	هیلی ئاسمانی ایفای تایوانی	پلهی نۆههه
Qantas Airways	هیلی ئاسمانی کانتاسی ئوسترالی	پلهی دهههه

ريزيه ندى ۋە كۆمپانىيەنى كە ئەندامن لە IATA و گەورەترىن كارەساتى فرۆكەوانيان ئى قەوماوۋە لە (۳۰ سائى) رابوردوا.

وەك چۆن كۆمپانىياكان كىبرىكى ئەكەن بۇ وەرگرتن پلەى باشتىر بەلام بە روودانى گرفت و كىشەى دارايى كۆمپانىياكان دەچنە ريزى ئەو كۆمپانىيەنەوۋە كە پلەى خراب وەرئەگرن و ناوبانگيان دەچىتەدواوۋە. لە خواروۋە بەپىى سايتى Business insider ريزيە ندى ئەو كۆمپانىيەنە ئەنوسىن كە بە خرابترىن كۆمپانىياكان دائەنرىن لە رووى كارەساتەوۋە.

پلە	ناوى ھېلى	ژمارەى رووداۋ	ژمارەى قوربانى (كوژراۋ)
پلەى يەكەم	ھېلى ئاسمانى صيني	۸ رووداۋ	۷۵۵
پلەى دووۋەم	ھېلى ئاسمانى تام بەرازىلى	۶ رووداۋ	۳۳۶
پلەى سىھەم	ھېلى ئاسمانى اندى اير ھندى	۳ رووداۋ	۳۲۹
پلەى چوارەم	ھېلى ئاسمانى غول بەرازىلى	۱ رووداۋ	۱۵۴
پلەى پىنجەم	ھېلى ئاسمانى كۆرى	۹ رووداۋ	۶۸۷
پلەى شەشەم	ھېلى ئاسمانى سعودى	۴ رووداۋ	۳۱۰
پلەى ھەوتەم	ھېلى ئاسمانى توركى	۶ رووداۋ	۱۸۸
پلەى ھەشتەم	ھېلى ئاسمانى تايلاندى	۵ رووداۋ	۳۰۹
پلەى نۆيەم	ھېلى ئاسمانى ئەفريقاى خواروو	۱ رووداۋ	۱۵۹

مەترسىدارترین شوپىنى نىشتەنەۋى ۸ فرۇكەخانەى جىهان

فرېن و نىشتەنەۋە دوو پرۇسەى گرنگن و بەپىنى زۆربەى فرۇكەوانەكان لە ھەمان كاتىشدا قورسنى بۇ فرۇكەكان بەتايىبەت لە قۇناغەكانى فرېن بەلام ھەندى لە فرۇكەخانەكان شوپىنەكانىيان ئەكەونە سەر لوتكەى شاخەكان يان لە پالە بەردىنەكانە يان لە كەنارى دەريا قەرەبالغەكاندان كە مەترسى زياد دروست دەكرىتە سەر پرۇسەى فرېن و نىشتەنەۋەى فرۇكەكان.

ئەم ھەشت (۸) فرۇكەخانەى كە لە خوارەۋە ناويان ھاتوۋە بە مەترسى دارترین فرۇكەخانە ئەژمار ئەكرىن لە رووى شوپىنەۋە نەك لە رووى سىستەم و كارگىرى و خزمەتەۋە بۇيە فرۇكەوانەكان زۆر بەناگايى و ھەستىارى پرۇسەى نىشتەنەۋە و فرېن تىياندان ئەنجام ئەدەن بۇ دووركەوتنەۋە لە رووداۋ كارەسات.

ھەشتەم / فرۇكەخانەى جوانكو بروسكوپىن لە دورگەى سابا: گەيشتن بەم فرۇكەخانەى پىويستى بە مجازفەى زۆر ھەيە كە دەكەۋىتە سەر دورگەى سابا لەسەر دەرياي كارىب ئەۋەش ئەگەرئىتەۋە بۇ ئەۋەى درىژى فرىگەكەى تەنھا ۳۹۰ مەترە چواردەور دراۋە بە لىژايى ولاپالى شاخەكان يەكسەر بە رەو ناو ئاۋى دەرياكەنە بۇيە ئەم فرۇكەخانەى بەمەترسى دارترین فرۇكەخانە ئەژمار ئەكرىت و ھەر ھەلەيەكى بچوك لەلايەن فرۇكەوانەۋە بكرىت دەپىتە ھۇى كارەسات و كەوتنەخوارەۋەى فرۇكەكە بۇ ناو دەريا.

حهوتم / فرۆكه‌خانه‌ی كامروپامدا له تبت : ئەم فرۆكه‌خانه‌یه بەرزترین شوینی ههیه له هه‌موو جیهاندا بەرزیه‌كه‌ی له رووی ده‌ریاوه ٤٤٠٠ مەتره و درێژترین فرگه‌ی ههیه كه ٥٦٠٠ مەتره ، درێژی ئەم فرگه‌یه‌ش ئەگه‌ریته‌وه بۆ ئەوه‌ی تا بەرزیه‌یه‌وه فرۆكه پێویستی به درێژی یه‌كی زیاتر ههیه چونكه فشاری هه‌وا كه‌م ئەبێته‌وه.

شەشەم / فرۆكەخانەى غوستاف ۳ لە سانت بارثىلىمى : يەككە لە مەترسى دارترىن فرۆكەخانەكان لە جىهاندا ئەكەوئتە دورگەى سانت بارثىلىمى بەهۆى تەسكى فرگەكەيهوه و بەهۆى پئويستى فرۆكەكان بۆ نزيك بوونهوه لە لئزايە شاخاويهكان كە نزيكن لە فرگەوه يان كەتنە ناو دەرياوه لە كۆتايدا.

پئىنجەم / فرگەى سەهۆلى لە كيشومرى قوطبى خواروو : مەترسى ئەم فرگەيه لە كاتى سەهۆل بەندان و خراپى بارودۆخى كەش و هەوادا دەرئەكەوئت كە پئويستە لەسەر فرۆكەوان بەناگايى كاربكات ، لەويستگەى ماكوردو لە قوطبى خواروو . سى فرگە هەيه بۆ گواستنهوهى نازوقە و يارمەتى هيج كارگرانيەك نيه دەربارەى دريژى فرگە بەلام بۆ فرۆكە بارههنگرە قورسەكان پئويستە فرۆكەوان بەناگاييت تا سەهۆل و شەختەكە لەژير تايەى فرۆكەكەدا نەشكيت ئەگەر وابو پئويستە لەسەر دوو فرگەكەى تر نيشتنهوه بكرئت.

چوارەم / كۆرشيفيل له فەرەنسا : فرۆكەخانەى كۆرشيفيل دەكەوئته سەر شاخى ئەلبى فەرەنسى
و بە ناوبانگترین شوینی خلیسكینەر لەسەر سەھۆل و شوینەگەى یەكیكە لە مەترسى دارترین
فرۆكەخانەگان.

سىھەم / فرۆكەخانەى بزاى نىۋدەوئەتى لە اسكتلېندا : دەكرىت ئەم فرۆكەخانەى تەنھا فرۆكەخانەىك بېت لە جىھاندا كە وەكو كەنارەكانى دەريا بەكاربھېنرىت بۇ مەلەكردن ، نىشتنەوہ و فرېن لەسەر ئەو لە جىبەجى ئەكرىت كە ھاۋلاتيان بەكارى ئەھىنن بۇ مەلەكردن ، بۇ بەرگرتن لە كارەسات چەندىن سكرىنى گەورە دانراوہ بۇ زانىنى كاتى گەىشتنى فرۆكەكان لەگەل ئەوشدا بەىەكىك لە فرۆكەخانە نىۋدەوئەتى يەكان ئەژمار ئەكرىت.

دووم / فرۆكه‌خانه‌ی تونكونشین ی نیوده‌ولته‌ی له هندوراس: دریزی فرگه‌ی فرۆكه‌خانه‌ی تونكونشین ئەگاته ۲۱۳۰ مەتر و دەكه‌وێته ناو دۆلێك كه به‌شاخ دەوردراوه و فرۆكه‌خانه‌كه رووبه‌رووی چەند كارەساتیكى گەوره بووه له‌سەر فرگه‌كه‌ی دواهه‌میان ساڵی ۲۰۰۸ بووه.

پهكهم / فرۆكه خانه‌ى تېنزيغ – هيلارى له نىپال : ئەم فرۆكه خانه‌يه ئەكه‌وئته وئاتى نىپال و له‌لايه‌ن هه‌زاران ئەو كه‌سانه به‌كار ئەهينرئت كه هه‌ئنه‌گه‌رئن به شاخه‌كاندا واته (شاخه‌وانه‌كان) ، مه‌ترسى ئەم فرۆكه خانه‌يه ئەگه‌رئته‌وه بۆ بوونى بايه‌كى به‌هئيز و هه‌ورى چر له‌سه‌ر فرۆكه‌كه‌ى و نزيكى لايه‌كى له ده‌رياوه .

﴿ اياتا و كۆمپانىياكانى دروست كىردنى فرۆكەكان ﴾

ئەگەر ئەو كۆمپانىيايانەي كە فرۆكە دروست ئەكەن لە پەلەي يەكەمدا بەدوای قازانچ و سوودى مادى دا بگەرپن و سالّ بە سالّ برەو بەجۆر و شىۋازى فرۆكەكانيان ئەدەن و كى بركى ئەگەل يەكتر يەكەن بۇ بەدەست هينانى زۆرتىن قازانچ و زۆرتىن فرۆش بەلام لە ئەنجامىشدا رازى بوونى رپوا و كۆمپانىيا بازىرگانىيەكانى شەمەك و كالا لە جۆرى خىزمەت گوزارى و ئاستى سەلامەتى و پەيرەۋكردنى ستاندىرەكان رەنگدانەۋەي دروستى و تۆكەمىي دىزايىن و پابەندبوون بە رېنمايەكانى سەلامەتىن.

اياتا ۋەك رېكخراۋىك يان چاۋدىرېك بەبەردەۋامى ئەگەرپت بە دوای باشتىن ئاستى سەلامەتى و حەۋانەۋە بۇ رپوا و گەشتىاران و سەلامەتى گواستەنەۋە و گەياندىنى شەمەك و كالا بازىرگانىيەكان لە كاتى خۇيدا لەگەل پارىزگارى كىردنى ژىنگە و تەندروستى ھاۋالاتيان نىزىك فرۆكەخانەكان و سەلامەتى رارەۋەكان و ھەرۋەھا دابىن كىردنى باشتىن و ئاسانتىن نامىرى گەياندىن و پەيوەندى . ئەمانەي سەرەۋە بەكۆ كۆمەلە بابەتېكىن كە بېۋىستە كۆمپانىياكانى دروست كەرى فرۆكەكان رەچاۋى بىكەن بۇ فرۆخت و برەۋدان بە بەرھەمەكانيان .

لەم رۆى جىھاندا كۆمپانىياكانى دروست كەرى فرۆكە فرەن چ لە بوارى شارستانى و چ لە بوارى سەربازى و چەندىن لايەن ھەن كە ھەلدەستىن بە ھەئسەنگاندىنى كۆمپانىياكانى دروست كەرى فرۆكە لە بوارى زۆرى بەرھەم و زۆرى فرۆش و زۆرى قازانچ.

بوارى فرېن و فرۆكەش بوارىكە تەنھا ئەو كەس ولايەنەنەي كە لە بوارەكەدا كارئەكەن پەي بە گىرنگى و ھەستىارى بابەتەكە ئەكەن .

ئەگەر بېرسىن گەۋرەتېن (۲۰) كۆمپانىياي زەبەلاخى دروست كەرى فرۆكە كە بەناۋانگ بن لە جىھاندا كامانەن ؟

كۆفارى (فلايت انترناشنان) Flight International تايبەت بە بوارى فرېن و بۆشايى ئاسمانى شارستانى و سەربازى لە راپۇرتى سالانەي خۇي بۇ لايەنى دارايى بۇ ۱۰۰ لە گەۋرەتېن كۆمپانىياكانى دروست كىردنى فرۆكە بۇ سالى ۲۰۱۳ رۋونى كىردەۋە كە دژۋارتىن كى بركى لە نىۋان ھەردوۋ كۆمپانىياي ايرباص Airbus و بوئىنگ Boeing گەشىتتۇتە پۇپە و كۆمپانىياي بوئىنگ

پيش ايرباص كەوتوۋە كاتىك سالى ۲۰۱۳ بايى ۸۶,۶ مىليار دۆلار فرۇشى ھەبوۋە بەلام ايرباص بۆ
ھەمان سال ۷۸,۷ مىليار دۆلار بوۋە.

لە بواری فرىنى شارستانى جياوازی ھەردوۋ كۆمپانىياكە تەنھا ۲۰۰ مىيۇن دۆلار بوۋە كە بۆيىنگ
زياتر لە ايرباصى فرۇشتوۋە.

كى بركى ايرباص و بۆيىنگ لە ئاسماندا

كۆمپانىياى ئيرباص بۆ بايەخ دانى زياتر بە بەرھەمەكانى سالى ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ ھەستا بەريك
خستنهۋەى پەيكەرى گروپەكەى بە ئامانجى كاراكردى پيشەسازى سەربازى كە كەمىك بەدواھاتبو
و دوو يەكەى پيشەسازى سەربازى (استريدم) و (كاسيديان) لەيەك يەكەدا كۆكردنهۋەى و ناوى نا
(ايرباص بۆ پيشەسازى بەرگرى و بۆشايى ئاسمان).

بەلام كۆمپانىيا بۆيىنگ سەربارى چەند كۆت و بەنديكى حكومەتى ئەمريكى تۋانى فرۇشى زياد
بكات بە برى ۲۸,۲ دۆلار (۱,۸ %) .

بۆيىنغ ۷۹۷

ئەم رېزېھىندەى خوارمۇه ناوى (۲۰) گەورە كۆمپانىيەى دروست كەرى فرۆكەن بۇ سالى ۲۰۱۴
بەپىي گۆفارى Flight International .

قازانچ سالى ۲۰۱۴ ملىار دۆلار	فرۆش سالى ۲۰۱۴ ملىار دۆلار	ناوى ولاتەكە	ناوى كۆمپانىيەى و مالىپەر	زنجىرە
۶,۵۶	۸۶,۶	ولايەتەيەكگرتوەكانى ئەمريكا	Boing. com	۱
۲,۵۲	۷۶,۶	فەرنسا - اسپانيا - المانيا	ايرباص Airbus. com	۲
۴,۵۱	۴۵,۴	ولايەتەيەكگرتوەكانى ئەمريكا	لوکھيد مارتىن Lockhed martin. Com	۳
۴,۴۹	۳۳,۱	ولايەتەيەكگرتوەكانى ئەمريكا	يونایتد تەكنولوگىيەى Utc.com	۴
۲,۱۲	۲۴,۷	ولايەتەيەكگرتوەكانى ئەمريكا	نورثروب جرومان Northropgrumuan. com	۵
۲,۹۴	۲۳,۷	ولايەتەيەكگرتوەكانى ئەمريكا	رېثون Raythan. Com	۶
۴,۳۵	۲۱,۹	ولايەتەيەكگرتوەكانى ئەمريكا	جى.اى ئەفەيەيش Geaviation	۷
۲۰۰ر.	۱۹,۴	ايطاليا	فېنمېكانىكا Finmeccanica.com	۸
۲,۴۱	۱۷,۵	فەرنسا	سافران Safran- grup.com	۹
۲,۰۱	۱۴,۵	بەرىتانىا	رۆلس راس Rolls – Royce.com	۱۰
۲,۳۴	۱۲,۵	ولايەتەيەكگرتوەكانى ئەمريكا	هونىويل Honeywell.com	۱۱

۱۲	بی ای ای سستمز Baesystems.com	ولایه‌ته‌یه‌گگرتو‌ه‌کانی‌ئه‌م‌ریکا	۱۰,۶	—
۱۳	ال - 3 کۆم‌نیو‌که‌یش L- 3 Com.com	ولایه‌ته‌یه‌گگرتو‌ه‌کانی‌ئه‌م‌ریکا	۱۰,۲	۱,۱۷
۱۴	جنرال داینامیکس Genarl dynamics.com	ولایه‌ته‌یه‌گگرتو‌ه‌کانی‌ئه‌م‌ریکا	۱۰	—
۱۵	بومباردیسه Bombardier.com	کندا	۹,۴	۰.۴۱۸
۱۶	تیکسترون Textron.com	ولایه‌ته‌یه‌گگرتو‌ه‌کانی‌ئه‌م‌ریکا	۸,۹۶	۰.۷۶۲
۱۷	م‌ثیبوشی Mhiylobal.com	یابان	۶,۸۶	۰.۴۸۲
۱۸	کارلتایش Precast.com	ولایه‌ته‌یه‌گگرتو‌ه‌کانی‌ئه‌م‌ریکا	۶,۵۶	—
۱۹	ام‌برایر	به‌رازیل	۶,۲۴	۰.۷۳۱
۲۰	داسولت ئه‌ف‌ه‌یه‌یش Embraer	فهره‌نسا	۶,۱۰	۰.۶۶۱

سەر جاوه كان:

- 1- دۆكيۆمىنته كانى IATA
- 2- دۆكيۆمىنته كانى ICAO
- 3- كۆفارى ئەندازىارن
- 4- مالپهرى Skytrex
- 5- يه گىتى عه ره بى بۆ كو استنه وهى ئاسمانى AACO
- 6- ده ستەى عه ره بى بۆ فرىن ACAC
- 7- كۆفارى Flight International
- 8- ساىتى Business insider
- 9- ساىتى Airline Ratiys.Can
- 10- Iraq AIP

(كۆتايى)

پېرست

لاپەرە

ناوەرۆك

- پېشەكى.....
- ۶ IATA نېودەولەتى بۇ فرېن
- ۳۰ تكتى گەشتکردن بە فرۆكە.....
- ۳۸ يەكېتى عەرەب بۇ گواستنهوى ئاسمانى AACO.....
- ۴۳ دەستەى عەرەب بۇ فرۆكەوانى شارستانى ACAC.....
- ۵۴ كورتهيهك له هەندى كۆمپانىاي فرېن.....
- ۸۷ دروستکردنى هېلى ئاسمانى كوردستان.....
- ۹۲ فرۆكە و رووداوهكانى.....
- ۱۱۸ كارەسات بارتىرېن (۱۰) رووداوى فرۆكەوانى.....
- ۱۲۱ باشترېن (۱۰) فرۆكەخانە بۇ سالى (۲۰۱۵).....
- ۱۳۰ اياتا و باشترېن (۱۰) كۆمپانىاي هېلى ئاسمانى بۇ سالى (۲۰۱۴).....
- ۱۳۳ اياتا و باشترېن (۱۰) كۆمپانىاي هېلى ئاسمانى بۇ سالى (۲۰۱۵).....
- ۱۳۵ رېز بەندى ئەو كۆمپانىايانەى گەورەترېن كارەساتى فرۆكەوانيان لى قەوماوه.....
- ۱۳۶ مەترسېدارترېن شوېنى نېشتنهوى (۸) فرۆكەخانەى جيهان.....
- ۱۴۳ اياتا و كۆمپانىاكانى دروستکردنى فرۆكە.....
- ۱۴۸ سەرچاوهكان.....